

GRONINGER MUSEUM

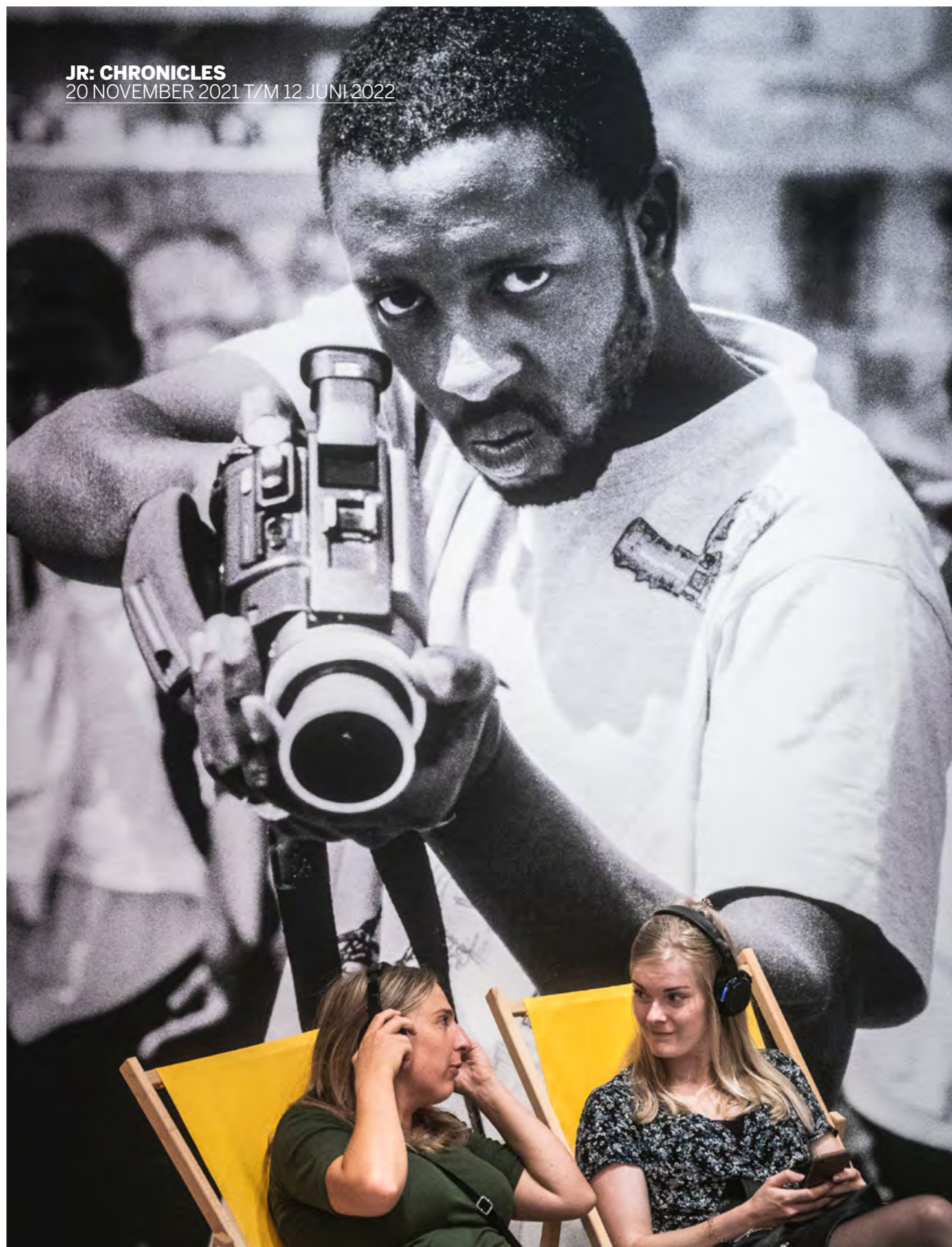
JAARVERSLAG 2021

INHOUD

Voorwoord directie	4
Voorwoord Raad van Toezicht	7
Subsidiegevers, begunstigers, sponsoren, Groninger Museum Salon, schenkers & bruikleengevers	10
Samenwerkingspartners	11
Interviews Kinderbiënnale - Kunstbeleving	13
Collecties	27
Minister Van Engelshoven opent Nationale Museumweek in Groninger Museum	32
Aanwinsten	35
Wall House #2 viert 20 jarig bestaan	44
Wall House #2	46
Mick La Rock en Stars & Weak maken live kunstwerken	48
Presentaties	51
Covid-19 en de gevolgen voor het museum	55
Koningin Máxima opent Kinderbiënnale	56
Educatie en Publieksinformatie	59
Groninger Museumnacht 2021	62
Marketing & Communicatie	65
Development & Evenementen	73
Bezoekers	79
Mirjam Wulfse geeft officieel startsein voor grootste e-bikeroute(netwerk) Nederland	82
Groninger Museum Salon	85
Vereniging Vrienden van het Groninger Museum	88
Publicaties, lezingen & externe activiteiten	92
Uitgaven	97
Een bijzonder jaar voor de Menkemaborg	98
Bedrijfsvoering	101
Inside Out	104
Raad van Toezicht	106
Financieel verslag	108
Colofon	116

Geachte lezer,

De zomer van 2021 was voor het museum bijzonder succesvol. De pandemie zorgde er namelijk voor dat veel Nederlanders niet in het buitenland op vakantie gingen, maar in grote aantallen de bezienswaardigheden in hun eigen land ontdekten. Deze inleiding is een poging om het afgelopen jaar een positieve noot te geven. Een jaar waarin het coronavirus ook bij het Groninger Museum voor veel problemen zorgde. De tentoonstelling *The Rolling Stones – Unzipped* werd steeds verlengd, maar uiteindelijk niet meer geopend. Onze medewerkers moesten gedwongen thuiszitten, omdat er geen publiek was dat ze konden rondleiden of wegwijs maken. Vermoeiend en ook deprimerend waren de onzekerheid, het afzeggen van evenementen en de teleurstellende berichten die we aan onze potentiële gasten moesten brengen. De opening in juni van de *Kinderbiënnale* maakte gelukkig veel goed: een nieuw publiek wist het museum te vinden en bij deze tentoonstelling waren het vooral de kinderen die hun ouders vroegen of ze naar het museum mochten.

Achter de schermen werd continu hard gewerkt, onder andere aan onderhoud, de digitalisering van de collectie en het ontwikkelen van innovatieve educatieve activiteiten. Vier nieuwe leden in de Raad van Toezicht en tal van nieuwe medewerkers leidden tot positieve impulsen en frisse energie. Het werken aan de toekomstplannen hielp om de moed erin te houden. Het is boeiend om te zien hoe het hele museale veld in het afgelopen jaar de kans pakte om zich te herdefiniëren, nieuwe publieksgroepen actief te benaderen en vragen te stellen over het eigen beleid, de geschiedenis van de instellingen zelf en de collecties.

Zo werd bij ons hard gewerkt aan de voorbereidingen van de manifestatie *Bitterzoet Erfgoed* over de koloniale en slavernij-geschiedenis van Groningen, in samenwerking met ruim 30 instellingen in de hele provincie. De resultaten zijn pas in 2022 zichtbaar, maar we hebben nu al veel geleerd en een nieuw netwerk zien ontstaan. *JR: Chronicles* en *Graffiti in Groningen* hebben onze blik ook verruimd, letterlijk en figuurlijk. We betreuren dat onze Van Gogh, *Lentetuin, de pastorietuin te Nuenen in het voorjaar*, afgelopen jaar nog niet is teruggekeerd op de plek waar het schilderij hoort. De roof in het museum Singer Laren vond één week na de eerste lockdown in 2020 plaats. We missen het werk elke dag.

Onze dank gaat uit naar alle medewerkers, naar de leden van onze Raad van Toezicht en alle begunstigers. Met het Rijk hebben we naast de gemeente en de provincie Groningen een subsidiegever erbij, wat ons helpt en ook trots maakt. De genereuze steun die we in deze coronatijden mochten ontvangen wordt zeer gewaardeerd en stelt ons in staat om verder aan de zorg voor de collectie, een attractief programma en hoogwaardige overdracht van kennis voor een divers publiek te werken.

Andreas Blühm, Algemeen directeur
Esther Moesker, Zakelijk directeur

Geachte lezer,

Het jaar 2021 zal de geschiedenis ingaan als het COVID-19 jaar met ingrijpende gevolgen voor de hele samenleving, zeker ook voor de culturele sector.

Het Groninger Museum heeft met onder andere de *Kinderbiënnale*, *Graffiti* en *JR: Chronicles* een sterk en gewaardeerd programma gepresenteerd. Het is spijtig dat door de toegangsbeperkingen veel minder mensen dan gebruikelijk van het indrukwekkende programma konden genieten.

Kunst en cultuur zijn naar ons oordeel geen franje aan het dagelijks bestaan; geestelijk voedsel is ook voedsel. Het is van belang bij de evaluatie van het overheidsbeleid ter bestrijding van de pandemie na te gaan hoe in de toekomst meer recht kan worden gedaan aan de maatschappelijke betekenis van kunst en cultuur.

Terugkijkend op 2021 valt op hoezeer alle medewerkers van het museum zich hebben ingezet onder moeilijke omstandigheden de schade van de pandemie voor het Groninger Museum zoveel mogelijk te beperken. Dat de directie met volhardend optimisme leiding heeft gegeven, zal daar zeker aan hebben bijgedragen.

Erkentelijk zijn wij voor de grote betrokkenheid van de stad en de provincie bij ons museum. Niet alleen voor de extra financiële hulp, die natuurlijk zeer welkom was, maar zeker ook omdat de lokale en regionale overheid, bestuurlijk en ambtelijk, nabij bleek toen dat nodig was.

Eind van 2021 nam het Groninger Museum afscheid van Johan Remkes als voorzitter van de Raad van Toezicht. Wij zijn hem veel dank verschuldigd voor de zorgvuldige wijze, waarop hij in vaak lastige afwegingen aan onze raad leiding heeft gegeven.

De leden van de Raad van Toezicht:

Jacques Wallage, voorzitter
Cathy Jager
Agnes Koops
Sander Prinsen
Elmer Sterken
Nathalie de Vries
Charlotte Wekker

SUBSIDIEGEVERS, BEGUNSTIGERS, SPONSOREN, GRONINGER MUSEUM SALON, SCHENKERS & BRUIKLEENGEVERS

SUBSIDIEGEVERS

Gemeente Groningen

Provincie Groningen

Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap

BEGUNSTIGERS

Fonds21

Gerrit van Houten Stichting

Groninger Museum Salon

J.B. Scholtenfonds en H.S. Kammingafonds

Mondriaan Fonds

Prins Bernhard Cultuurfonds

Stichting Beringer Hazewinkel
Stichting Fondsbeheer Culturele Relatie-
evenementen Gasunie en GasTerra

Stichting De Ploeg

Stichting Niemeijer Fonds

Vereniging Rembrandt

Vereniging Vrienden van het Groninger
Museum

VriendenLoterij

VSBfonds

SPONSOREN

Blockbusterfonds: VriendenLoterij,
VandenEnde Foundation, Prins Bernhard
Cultuurfonds en VSBfonds

DHL

Dolby

Effektief Groep B.V.

GasTerra

Gasunie

Groningen Seaports

Ondernemersfonds Groningen

Rabobank Stad en Midden Groningen

The Professional Monitor Company (PMC)

TKP Pensioen B.V.

GRONINGER MUSEUM SALON

ABN AMRO Bank N.V.

Apotheek Helpman B.V.

Boer & Croon Management B.V.

Broekema Notaris

DELA

Downtown Brokers LLC

Effektief Groep B.V.

Formatec B.V.

J.R.H. van den Hende Register Makelaar -
Taxateur Kunst & Antiek

Heresingel 26 Advocatuur B.V.

Johandehaan.nl Consultancy

NNZ B.V.

Noorderpoort

Prinsenhof Groningen

Sai & Schut Registeraccountants

Team 4 Architecten B.V.

VH ict

SCHENKERS

De heer J. van Adrichem en de heer
M. van Nieuwenhuyzen

De heer H.J.C. Bekenkamp

Mevrouw P. Bomans-Verschure

Mevrouw P.M. Borger

Mevrouw M. Bosch

De heer H. del Cahno

Mevrouw M. Degen

Familie Derksen van der Trier

Gemeente Groningen

Mevrouw A. de Groot

Mevrouw V. Illés

De heer C.J.A. Jörg

Fa. E. Knol & Zn.

De heer W. Kolvoort

Mevrouw R. Nieweg

De heer H.J.W. Oosterman

De heer M.T. Ostkamp

Ottema-Kingma Stichting

De heer H.F. Poeder

De heer R. Remi

Mevrouw L. Revers

De heer F. en mevrouw S. Scott

De heer H. Steenbruggen

Stichting Provinciale Groninger
Oudheidkundige Commissie

De heer M. Uilhoorn

Veiligheidsregio Groningen

De heer J. Veldkamp

Redactie tijdschrift VIND

De heer B. de Vries

De heer E.O. van der Werff

Mevrouw J. van der Werp-de Groot

De heer J.C. van der Wis

De heer J. en mevrouw R. Zuithoff

BRUIKLEENGEVERS (LANGDURIG)

Stichting Anders

Stichting De Ploeg

Stichting Latteringe-Familie-Fonds

SAMENWERKINGSPARTNERS

Aangenaam Klassiek, Hilversum

AbelLeisure, Lochem

Academie Minerva, Hanzehogeschool
Groningen

Akkoord van Groningen

Ambassadeurs van Groningen

CJP, Amsterdam

Clash, Groningen

CSG Wessel Gansfort, Groningen

De Zuidwester, Groningen

Dienst van het Koninklijk Huis, Den Haag

Drents Museum, Assen

Forum Groningen

Gemeente Groningen

Gemeente Groningen, Stadsbeheer

Gemeente Het Hogeland

GRID Grafisch Museum, Groningen

Groninger Archieven

Groninger City Club

Hanzehogeschool, Groningen

Harens Lyceum

Hotels Groningen

Iconic Houses Foundation, Utrecht

Inside Out JR Studio, Parijs (Frankrijk)

JINC, Groningen

Jonge Harten Festival, Groningen

Kruidvat, Renswoude

Kunstpunt Groningen

KunstwerkT, Stadskanaal

Landelijk Comité Open Monumentendag,
Amersfoort

Lichtpunt, Groningen

Malva Museum of Visual Arts, Lahti (Finland)

Marketing Groningen

Mediahuis Noord, Groningen

Museum De Buitenplaats, Eelde

Nederlandse Museumvereniging, Amsterdam

Nederlandse Spoorwegen (NS) / SPOOR,
Utrecht

Noordbrabants Museum, 's Hertogenbosch

Noordelijk Scheepvaartmuseum, Groningen

Noorderlink, Groningen

Noorderpoort, Groningen

Noordstaat, Groningen

NP3, Groningen

Platform GRAS, Groningen

Prinsenhof, Groningen

Provincie Groningen

Rabobank Stad en Midden Groningen,
Groningen

Restauratieatelier Maikki Kivinen, Groningen

Restauratieatelier Marjan de Visser, Den Haag

Restaurator Noor Camstra, Lochem

Rijksuniversiteit Groningen

Rondvaartbedrijf Kool, Groningen

Sport050, Groningen

Sporthal Vinkhuizen, Groningen

SPOT, Groningen

Steunpunt Mantelzorg, Groningen

Stichting De Ploeg, Groningen

Stichting De Ploeg in Stad en Ommeland,
Groningen

Stichting IVAK, Eemsdelta

Stichting Kladmuur, Groningen

Stichting Kunst en Cultuur, Assen en
Groningen

Stichting Méér Hoornse Meer, Groningen

Stichting Move, Groningen

Stichting Oude Groninger Kerken, Groningen

Stichting Prokkel, Apeldoorn

Stimuleringsfonds Creatieve Industrie,
Rotterdam

Storyworld, Groningen

Studio Maarten Baas, 's Hertogenbosch

Tassie, Amsterdam

Terra College, Groningen

Universitair Medisch Centrum Groningen

Universiteitsmuseum, Groningen

Up to us, Groningen

SAMENWERKINGSPARTNERS

USVA, Groningen

Van Gogh Museum, Amsterdam

Vastgoedbedrijf gemeente Groningen

Vereniging Rembrandt, Den Haag

VRIJDAG in de buurt Cultuurcoaches,
Groningen

Wijkcentrum het Dok, Groningen

Writer's Block, Leeuwarden

Xander Uitgevers, Haarlem

W Books, Zwolle

WIJ Groningen

Zernike College, loc. Montessori Lyceum,
Groningen

INTERVIEWS KINDERBIËNNALE

KUNST BELEVING

Nooit eerder was er een kunsttentoonstelling voor en door kinderen gemaakt in het Groninger Museum. Als eerste museum in Nederland werd dit jaar een *Kinderbiënnale* georganiseerd. Bijzonder was niet alleen dat er kunstwerken te zien waren van zowel internationale, nationale als regionale kunstenaars, met Groningse kunstenaars in het bijzonder, maar ook dat kinderen actief betrokken werden bij alles wat bij een tentoonstelling in een museum komt kijken. Zes betrokkenen vertellen over hun bijdrage.

Lisse de Bie Projectassistent

Angelina van der Wal & Thijs de Boer Kinderambassadeurs

Femke Claus Jongerenambassadeur

Sander Daams Hoofd Educatie en projectleider

Sandra de Groot Beeldend kunstenaar

Lisse de Bie

PROJECTASSISTENT

Lisse de Bie was projectassistent bij de *Kinderbiënnale* en floormanager bij het Groninger Museum. Ze coördineerde het kinderambassadeurstraject, waarbij dertig basisschoolleerlingen betrokken waren.

“De *Badkat*, het drijvende kunstwerk van Studio MAKY dat nog steeds in het water bij het museum ligt. Als je me vraagt naar mijn hoogtepunt van de *Kinderbiënnale*, dan denk ik meteen aan de totstandkoming van dat werk. Alles wat we met de *Kinderbiënnale* beoogden, kwam daarin samen: educatie, participatie, samenwerking tussen meerdere doelgroepen uit verschillende wijken. De kinderambassadeurs hebben er een heel actieve rol bij gespeeld; ze hebben samen met Studio MAKY het ontwerp en de naam bedacht en er zelf aan meegeschilderd. En niet alleen zij, maar ook kinderen uit de Korrewegwijk en de wijk De Hoogte.

De kinderambassadeurs hadden ongelooflijk veel fantasie en zaten vol ideeën. Bij het maken van plannen voor activiteiten hebben we daar zo goed mogelijk naar geluisterd. Ik had altijd een aantekeningenboekje bij me. Natuurlijk was niet alles mogelijk, maar heel veel kon wél. Hun inbreng in de tentoonstelling was ook van grote waarde. De kinderen zijn op atelierbezoek geweest bij de deelnemende kunstenaars en hebben waar mogelijk meegedacht over het eindresultaat. En ze hebben de tekstbordjes bij de kunstwerken voor hun rekening genomen. Normaal gesproken staat daar alleen de naam van de kunstenaar, de titel van het werk, het jaartal en het gebruikte materiaal op, maar de kinderen schreven er allerlei associaties op. Bij de installatie *BeingHere* van Wies Noest, die bestaat uit allemaal kleurrijke opblaasbare objecten, schreef een van de kinderen bijvoorbeeld dat het net was alsof je op de kermis rondliep. Heel goed gevonden.

Ook de ouders hebben een grote rol gespeeld. Vergeet niet dat de kinderen die deelnamen aan de biënnale steeds gehaald en gebracht moesten worden van en naar de activiteiten, maanden achtereen. Van tevoren had lang niet iedereen een beeld bij ons plan, want wat is dat dan precies, zo'n *Kinderbiënnale*? Sommigen waren nog nooit in het museum geweest. Meteen in het begin hebben we alle ouders hier uitgenodigd om te bespreken wat we van hen verwachtten en wat zij van ons konden verwachten. Dat bleek een gouden zet, toen had iedereen er meer gevoel bij. Gedurende het traject hebben we steeds contact gehouden via een appgroep. Dat laatste was zéker belangrijk in de periode dat het museum dicht was.” (DV)

Angelina van der Wal en Thijs de Boer

KINDERAMBASSADEURS VAN DE KINDERBIËNNALE

Angelina van der Wal (2009) van csbo De Kimkiel en Thijs de Boer (2009) van obs Karrepad, waren twee van de dertig kinderen die als kinderambassadeur meededen aan de Kinderbiënnale.

Thijs: “Er kwamen twee mensen bij ons op school, Lisse en Sander, die kwamen vertellen over de Kinderbiënnale en dat ze daar kinderambassadeurs voor zochten. Onze juf had al bedacht dat ik en Emily, een meisje uit mijn klas, dat wel heel leuk zouden vinden en zo werden we gekozen. Tijdens de Kinderbiënnale kwamen we heel vaak in het museum. De *Cozy Shelter* en de *Orkestmaker* waren daar mijn favoriete kunstwerken. Ik heb zelf ook kunst gemaakt, of eigenlijk eraan meegelopen. Samen met andere kinderen mochten we de *Badkat* beschilderen: een soort hele grote badeend die nu in het water ligt bij het museum. Dat was heel erg tof. Samen met Sam, die ook kinderambassadeur is, ben ik ook nog bij Sandra de Groot geweest; zij heeft de touwsculpturen gemaakt die op de biënnale te zien zijn. We hebben haar toen geïnterviewd voor het Groninger Museum Magazine. En ik heb samen met andere kinderen gedanst voor de koningin, die was op de opening. Ik hoop zeker dat er nog een keer een Kinderbiënnale komt!”

Angelina: “Ik werd samen met nog iemand van mijn school, Job, gekozen als kinderambassadeur, omdat we allebei heel open zijn en veel vragen stellen en omdat we makkelijk praten. Nog voordat de Kinderbiënnale begon zijn we al naar het museum geweest en gingen we met een groepje door het museum rondlopen en mensen interviewen die hier werken. Zo kon je kijken wat goed bij je zou passen. Bij mij kwam eruit dat ik een goede rondleider zou zijn! Later mocht ik m'n eigen klas rondleiden door het museum, dat was heel erg leuk. Ik heb ook veel geleerd over kunst, hoe het wordt gemaakt en dat er een idee achter zit. Je kan kunst van allerlei kanten bekijken, dat is hartstikke tof. Het *Bibberbos* was mijn favoriete kunstwerk op de biënnale: die was echt zo gaaf! Het is het idee dat het een eng gevoel geeft, maar het is ook weer leuk. Als er weer een Kinderbiënnale komt wil ik daar sowieso weer bij zijn. En dan wil ik de koning op de opening!” (PD)

Femke Claus

JONGERENAMBASSADEUR

Femke Claus was jongerenambassadeur bij de *Kinderbiënnale*. Naast haar studie Kunsten, Cultuur en Media aan de Rijksuniversiteit Groningen gaf ze rondleidingen bij de tentoonstelling.

“Deze vacature schreeuwt jouw naam’, zei een vriendin. Daar had ze helemaal gelijk in. Werken met kunst én met kinderen, het leek me perfect. Ik ben een tijdje juf geweest, heb veel affiniteit met kinderen en mijn huidige studie gaat natuurlijk helemaal over kunst. Dus heb ik een *killer* motivatiebrief geschreven en toen ik hoorde dat ik de baan kreeg, kon ik mijn geluk niet op.

In eerste instantie stonden we als jongerenambassadeurs – we zijn met vijftientig man – vooral op zaal. Toen waren er nog geen tekstbordjes bij de kunstwerken en het was de bedoeling dat wij de kinderen wegwijs maakten, zonder dat ze eerst iets hoefden te leren. Dat bleek soms toch niet zo handig, dus zijn er toch bordjes gekomen. Vanaf dat moment was onze rol vooral rondleidingen geven.

Basisschoolkinderen, vmbo’ers, leerlingen van het speciaal onderwijs: ik heb allerlei groepen kinderen rondgeleid. De meesten van ons hadden daar geen ervaring mee, we werden in het diepe gegooid. Daarom was het zo leuk om te merken dat we in de ogen van de kinderen evengoed de experts waren. Bijna altijd luisterden ze naar ons. Sommigen waren nog nooit in het museum geweest. Als ze dan vol verwondering rondkeken en aan het eind van de tentoonstelling zeiden: ‘Wow, ik wist niet dat het museum zo leuk kon zijn!’ was ik trots.

Soms moest ik creatief zijn. Er was bijvoorbeeld een groep met meerdere kinderen die rolstoelgebonden waren. Zij konden niet ieder kunstwerk meemaken zoals het bedoeld was. Toen hebben we vooral aan de kunstwerken gevóeld – bij de werken waarbij dat mocht – en hebben we de kinderen die er wel in konden, gevraagd om uitgebreid te beschrijven hoe ze dat beleefd hadden. Soms was er een groep middelbare scholieren die gewoon echt geen zin had, hoe enthousiast mijn verhaal ook was. Dan zei ik weleens: kom, we gaan selfies en TikToks maken. Op die manier waren ze óók met kunst bezig. De flexibiliteit die ik heb ontwikkeld, neem ik straks met me mee. Hopelijk kan ik na mijn studie blijven werken in een museum; ik vind het een geweldige manier om met kunst bezig te zijn.” (DV)

Sander Daams

HOOFD EDUCATIE EN PROJECTLEIDER

Sander Daams, Hoofd Educatie bij het museum en projectleider van de *Kinderbiënnale*.

“Een tentoonstelling laten maken door de afdeling Educatie, zelfs zonder tussenkomst van conservatoren? Dat was binnen het museum nog nooit gebeurd. En eerlijk is eerlijk, in het begin was er best wat weerspanning bij het idee. Niet iedereen begreep wat we van plan waren en waarom, en daar kwam bij dat ik een nieuw gezicht was. Ik kwam van het Rijksmuseum en maakte eerst nog weleens de vergissing om te zeggen ‘Bij het Rijks pakten we dat vaak zo aan...’. Dat is natuurlijk nooit een goed idee, haha. In de beginfase van de *Kinderbiënnale* ben ik bewust heel vaak koffie gaan drinken met collega’s van andere afdelingen. Uiteindelijk ging iedereen ‘aan’, want een hele tentoonstelling richten op kinderen vonden veel mensen hartstikke leuk.

De positie van onze afdeling binnen het museum is sinds de *Kinderbiënnale* enorm veranderd. Daar ben ik heel blij om. Binnen het museum weten mensen de weg naar ons veel beter te vinden. We worden in een eerder stadium bij nieuwe tentoonstellingen betrokken. Er zijn ook veel nieuwe conservatoren bij gekomen, die het net als wij bij Educatie belangrijk vinden om nieuwe doelgroepen binnen te halen én ze actief op te zoeken. Bij de tentoonstelling over kleur die in de zomer van 2022 geopend wordt, gaan we bijvoorbeeld weer de wijken in, net als we bij de *Kinderbiënnale* gedaan hebben. Er wordt weleens gedacht dat educatie alleen gaat over kinderen, maar het is veel breder dan dat. Educatie maakt de vertaalslag tussen de kunst, de verhalen en de bezoekers. Dat is heel divers; van tekstbordjes en het magazine, tot een speurtocht of rondleidingen.

Dat neemt niet weg dat ik heel trots ben op het effect dat de *Kinderbiënnale* op de kinderambassadeurs gehad heeft. Er waren 35 activiteiten, dat is niet niks. Van tevoren zeiden we tegen elkaar: als minimaal de helft van de kinderen komt opdagen, zijn we tevreden, maar meestal waren er zeker 25 van de 30. Na het zien van de tentoonstelling kwam er een oma op me af, die vertelde hoe haar kleindochter – inderdaad in eerste instantie een verlegen meisje – helemaal was opgebloeid. Een mooier compliment had ze me niet kunnen geven.” (DV)

Sandra de Groot

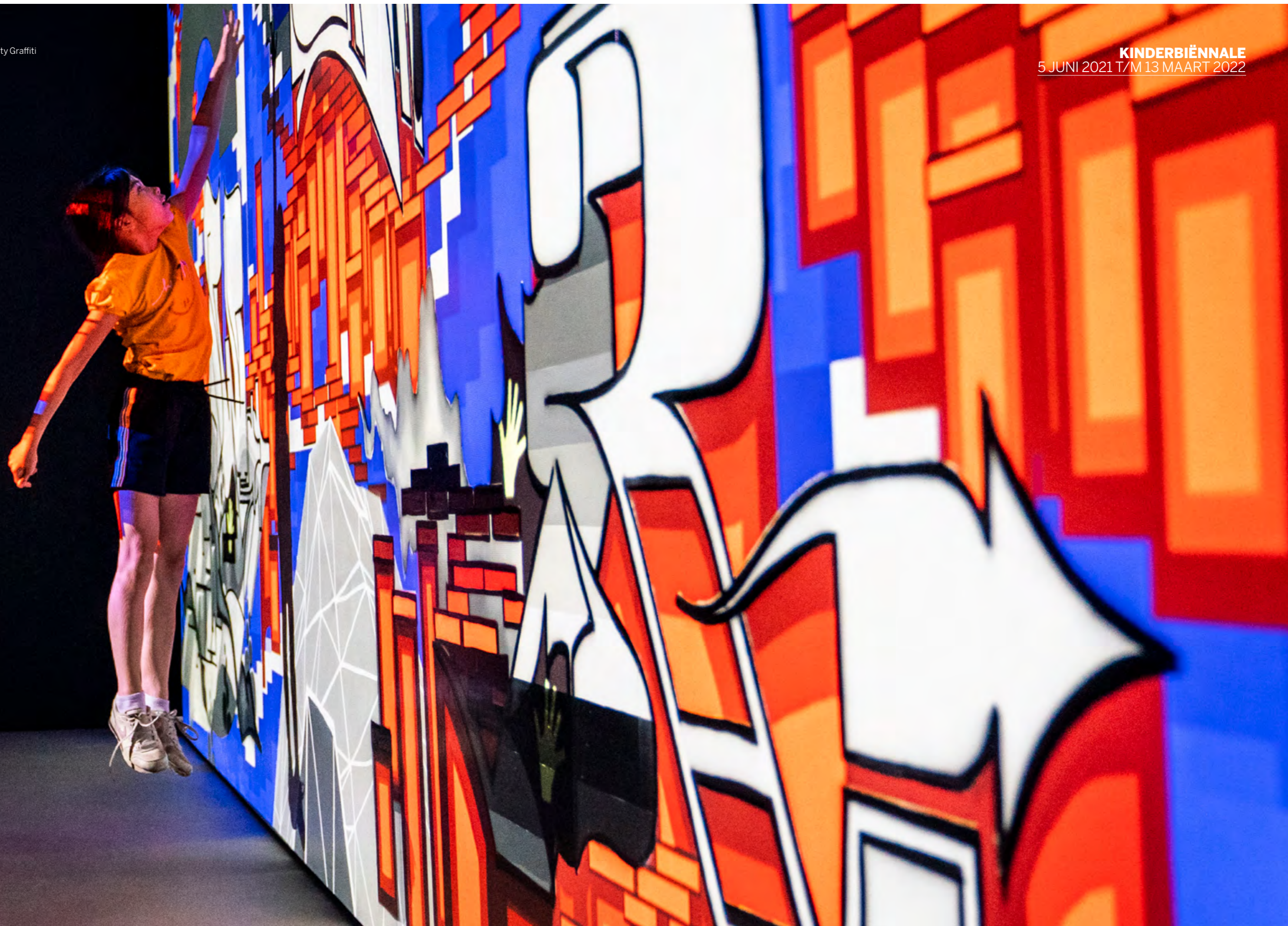
BEELDEND KUNSTENAAR

Sandra de Groot is beeldend kunstenaar. Tijdens de *Kinderbiënnale* was haar installatie van zes handgeknoopte touwsculpturen te zien. Een van de zes was een werk in uitvoering: tijdens de expositie mochten bezoekers zelf onderdelen knopen, die De Groot telkens toevoegde aan deze sculptuur.

“Wie kan er breien of haken? Als ik dat aan kinderen vraag, krijg ik vaak het antwoord: ‘Dat doet mijn oma nog weleens’. Van de generatie ertussen, die van de vaders en moeders, heeft meestal alleen een enkeling het geleerd. Zonde, want zo verdwijnen textiel en ambacht langzaam. Ik zag de *Kinderbiënnale* als een kans om het op de kinderen van nu over te brengen. Al was het maar zodat ze zagen dat we niet alleen in een digitale wereld leven, maar ook in een fysieke. Ik vond het belangrijk dat ze zelf elementen aan mijn werk konden toevoegen, zodat ze ervoeren: als ik mijn best doe, kan het zomaar zijn dat iets wat ik gemaakt heb, in een museum terecht komt. Dit is de generatie van de toekomst, het is belangrijk dat zij van jongs af aan bij kunst betrokken worden. Het museum moet bereikbaar zijn, toegankelijk.

Er waren een paar beperkingen. Mijn sculpturen zijn gemaakt van wit touw, ze zijn kwetsbaar. Daarom was het een uitdaging om een opstelling te vinden die zou uitnodigen tot participatie en waarbij de werken toch beschermd zouden blijven. Ik heb verschillende concepten aangeleverd en Sander en zijn team hebben uitgebreid meegedacht over wat de beste aanpak zou zijn. Uiteindelijk kwamen we eropuit dat vijf van de zes sculpturen boven podia geplaatst zouden worden, om wat afstand te creëren. De zesde sculptuur mocht aangeraakt worden én de kinderen droegen er actief aan bij, door er onderdelen vanaf te halen en zelf nieuwe elementen aan toe te voegen. Dat bleek heel goed te werken. Ik heb meerdere keren in de zaal geobserveerd hoe kinderen de kunstwerken benaderden. Het ging eigenlijk vanzelf. Ze lazen eerst wat informatie over de installatie en gingen daarna meteen naar de ‘actieve muur’ waar ze eigen knopen konden maken. Kinderen willen graag dóen. En natuurlijk rende er toch weleens een enkeling tussen de werken door of gaf er eentje stiekem een slinger aan een van de sculpturen. Prima. (DV)

COLLECTIES

(ON)ZICHTBAARHEID VAN DE COLLECTIE

Ongeveer vijf procent van de totale museale collectie in Nederland is zichtbaar voor publiek. De overige 95% bevindt zich in opslag, buiten de periferie van de museumbezoeker. Daarom is het één van de belangrijkste kerntaken van een museum om de complete collectie zichtbaar te maken voor een zo breed mogelijk publiek. Dat gebeurt door digitalisering; oftewel het registreren, fotograferen en online zetten van de hele museumcollectie.

Digitaliseringproject

In 2018 begon het museum met het digitaliseringsproject. Er zijn ondertussen al enkele deelcollecties ontsloten, waaronder 'Historische objecten' en 'Design'. Maar liefst meer dan 30.000 foto's werden toegevoegd aan het museale collectieregistratiesysteem AdLib naar aanleiding van dit project.

Op dit moment wordt gewerkt aan de ontsluiting van de deelcollectie 'Zilver' en de deelcollectie 'Keramik'. De digitalisering van alle prenten en tekeningen wordt in samenwerking met de Groninger Archieven gerealiseerd.

Restauraties

VILLA WENDTSTEIN IN MARUM

Voor een toekomstige tentoonstelling in het museum is een klein schilderij van jvr. Bunna Alberda van Ekenstein getiteld *Villa Wendtstein in Marum* gerestaureerd. Het negentiende-eeuwse schilderij is in 2019 geschonken aan het museum, maar had door de tand des tijds enkele scheuren, gaten en beschadigingen aan lijst en doek opgelopen. Kunstrestaurator Maikki Kivinen egaliseerde het doek, laste gaten en scheuren aan elkaar met draden. Zij vulde de grondlaag op en retoucheerde het vervolgens.

JAN JANSZ. DE STOMME

De aankoop van een olieverf op paneel, *Allard Tjarda van Starckenborgh* van Jan Jansz. de Stomme leidde tot een restauratieproject met een bijzondere uitkomst. Aldo Manzo, restaurator van schilderijen op paneel, deed naar aanleiding van de restauratiewerkzaamheden, diepgaander onderzoek naar de constructie ervan. Hij ontdekte dat de zwaluwstaarten waarmee de planken aan elkaar zijn verbonden zeer waarschijnlijk origineel zijn. Door dit schilderij te vergelijken met andere werken op paneel van J.J. de Stomme in de collectie, is ontdekt dat alle zwaluwstaarten op exact de juiste plek zijn geplaatst in de panelen en op de juiste manier zijn bewerkt. Hieruit kan geconcludeerd worden dat het inzicht in wat een dergelijke houten constructie doet door de tijd heen, erg groot was bij de houtbewerker(s). Verder onderzoek zal mogelijk uitsluitsel kunnen geven op de vraag of alle panelen door een specifieke houtbewerker zijn gemaakt, of dat het misschien in het Noorden de standaard was in die tijd.

COLLECTIE VEENDORP

In 2021 begonnen de voorbereidingen van het restauratieproject 'collectie Veendorp'. Restauratieatelier Marjan de Visser, dat het grote restauratieproject van de collectie 'De Ploeg' heeft gedaan, is gevraagd om

ook de schilderijencollectie van verzamelaar R.J. Veendorp onder handen te nemen. Deze collectie bestaat uit werk van Haagse School-schilders, zoals Jan Hendrik Weisenbruch, Anton Mauve en de gebroeders Maris. Daarnaast zijn ook Amsterdamse impressionisten, zoals George Hendrik Breitner en Isaac Isaëls, vertegenwoordigd in de verzameling. De eerste fase bestaat uit het categoriseren van de schilderijen aan de hand van de conditie. Van de 97 schilderijen zijn nu dertien uitgebreide conditiechecks opgesteld. In 2022 gaat dit project verder en verwacht wordt dat de categorisering in dat jaar voltooid wordt. Daarna vindt de fysieke restauratie plaats met als doel het project in 2025 af te ronden.

KERAMIEK

Voor de stukken uit de deelcollectie 'Keramik' is restaurator Noor Camstra, restaurator van aardewerk, steengoed en porselein, ingeschakeld. De restauratiewerkzaamheden bestonden uit het reinigen, bleken, lijmen en bijschilderen van enkele bordjes en schoteltjes van Chinees porselein en het aanvullen en bijschilderen van ontbrekende delen van zowel een theebusje als een dekseltje.

52

OBJECTEN AANGEKOCHT

96

OBJECTEN UITGELEEND

133

OBJECTEN GESCHONKEN AAN HET GRONINGER MUSEUM

185

AANWINSTEN

COLLECTIES (ON)ZICHTBAARHEID VAN DE COLLECTIE

Schenkingen

Het Groninger Museum kreeg in 2021 maar liefst 133 objecten geschonken. De collectie Regionale Kunst en Kunstnijverheid is met bijzondere schenkingen aangevuld. Dankzij de heer Egbert van der Werff zijn een aantal historische elementen afkomstig van de Martinikerk Groningen en een Duinger (baardman)kruik in de collectie opgenomen.

De collectie Design is versterkt met een serie *Humidifiers* van Il Coccio Ceramiche, geschonken door de heer John Veldkamp. De collectie Prenten en Tekeningen is met de schenking van de heren Jan van Adrichem en Martijn van Nieuwenhuyzen verrijkt met vijftien tekeningen van de Tsjechische kunstenaar Milan Kunc.

Dankzij een aantal schenkingen kon ook de collectie De Ploeg worden uitgebreid met onder andere tekeningen van Jan Gerrit Jordens, Siep van den Berg en Fie Werkman. Daarnaast kreeg het museum naar aanleiding van de tentoonstelling *The Rolling Stones – Unzipped* van kunstenaar Willem Kolvoort een mooie zeefdruk getiteld *Start Me Up Groningen!*

Bruiklenen

In 2021 werden 96 objecten uitgeleend aan 25 verschillende instellingen. Regionaal was er belangstelling voor historische objecten, werk van De Ploeg, maar ook voor design. Museum Menkemaborg in Uithuizen plaatste voor de tentoonstelling *Volkomen uit de tijd. Design in het achttiende-eeuwse interieur van de Menkemaborg* stukken van Studio Job en Maarten Baas naast de eigen objecten van de borg. Landgoed Verhildersum maakte voor een presentatie over Henk Melgers een selectie uit onze collectie, waaronder schilderijen, prenten en houtblokken.

Landelijk gezien werden er met name negentiende- en twintigste-eeuwse schilderijen en modestukken aangevraagd. Twee prachtige creaties van het modeduo Viktor & Rolf waren te zien in de tentoonstelling *Haute Bordure* van het Fries Museum. Daarnaast kozen het Centraal Museum Utrecht, Het Nieuwe Instituut Rotterdam en Kunstmuseum Den Haag ervoor om werk van ontwerper Marga Weimans te tonen. Internationaal was er ook veel aandacht voor de modecollectie van het Groninger Museum. Een ensemble van *Comme des Garçons* is te zien geweest in de tentoonstelling *Fashion?! The elements of Style* in Landesmuseum Württemberg in Stuttgart. Vier stukken uit de collectie van modeontwerper Hussein Chalayan zijn afgereisd naar Power Station of Art in Shanghai China. Het ModeMuseum Antwerpen toonde een look van Bernhard Willhelm en Jutta Kraus in de tentoonstelling *E/MOTION. Mode in transitie*.

TIJDELIJK IN BRUIKLEEN GEGEVEN AAN:

Nationaal

Centraal Museum Utrecht
Fries Museum, Leeuwarden
Het Nieuwe Instituut, Rotterdam
Kunstmuseum Den Haag
Landgoed Verhildersum, Leens
Museum De Fundatie, Zwolle
Museum Menkemaborg, Uithuizen
Museum Panorama Mesdag, Den Haag
Museum Prinsenhof, Delft
Museum Villa Mondriaan, Winterswijk
Museum Wierdenland, Ezinge
MuzeeAquarium Delfzijl
Rijksmuseum Amsterdam
Stadsarchief Amsterdam
Stedelijk Museum Alkmaar
Stedelijk Museum Amsterdam

Internationaal

Brücke-Museum, Berlijn (Duitsland)
Bozar, Paleis voor Schone Kunsten, Brussel (België)
Landesmuseum Württemberg, Stuttgart (Duitsland)
MoMu – ModeMuseum Antwerpen (België)
Museum Hof van Busleyden, Mechelen (België)
Power Station of Art, Shanghai (China)
Statens Museum for Kunst, Kopenhagen (Denemarken)
Städtische Galerie, Bietigheim-Bissingen (Duitsland)
WIELS – Centre d'Art Contemporain, Brussel (België)

LANGDURIG IN BRUIKLEEN GEGEVEN AAN:

Drents Museum, Assen
Dordrechts Museum
Ennemaborg, Midwolda
Fries Museum, Leeuwarden
Fries Scheepvaartmuseum, Sneek
Gemeente Groningen
Gemeentehuis Uithuizen
Gemeentemuseum Arnhem
GRID Grafisch Museum Groningen
Groninger Archieven
Joods Historisch Museum, Amsterdam
Landgoed Fraeylemaborg, Slochteren
Landgoed Verhildersum, Leens
Museum Klooster Ter Apel
Museum Menkemaborg, Uithuizen
Museum Nienoord, Leek
Museum Stad Appingedam
Museum W, Weert
Museum Wierdenland, Ezinge
Nationaal Militair Museum, Soest
Openluchtmuseum Het Hoogeland, Warffum
Provincie Groningen
Stichting Musea Heiligerlee
Stichting Oude Groninger Kerken, Groningen
Universiteitsmuseum Groningen
Veenkoloniaal Museum, Veendam
Vestingmuseum Bourtange

THE ROLLING STONES – UNZIPPED
13 NOVEMBER 2020 T/M 18 APRIL 2021

MINISTER VAN ENGELSHOVEN OPENT NATIONALE MUSEUMWEEK IN GRONINGER MUSEUM

Maandag 19 april opende minister Ingrid van Engelshoven van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap de Nationale Museumweek vanuit het Groninger Museum.

Het Groninger Museum was tijdens die week één van de zeventien musea die tijdelijk open mochten omdat ze meedraaiden in een pilot van het ministerie

van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap, het ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport en het ministerie van Economische Zaken en Klimaat in samenwerking met Stichting Museumkaart. Die pilot was onderdeel van het plan waarmee de ministeries de inzet van sneltesten in de culturele sector onderzochten in het kader van de coronapandemie.

Frauenkirch (1920) en Stilleven met sculpturen (1921)

JAN WIEGERS
WAS/OLIEVERF OP DOEK, 80 X 92 CM EN WAS/OLIEVERF OP DOEK, 79 X 49 CM

AANKOOP MET STEUN VAN DE VERENIGING REMBRANDT (MEDE DANKZIJ HAAR GRONINGER FONDS, HAAR E.A. EN C.M. ALKEMA-HILBRANDS FONDS EN HAAR RUZE FONDS), STICHTING BERINGER HAZEWINKEL EN DE VRIENDENLOTERIJ.

Beide schilderijen stammen uit de periode 1920-1921 toen Jan Wiegiers (Kommerzijl 1893-1959 Amsterdam) tijdelijk in Davos, Zwitserland, verbleef. Hier ontmoette hij de Duitse kunstenaar Ernst Ludwig Kirchner (Aschoffenburg 1880-1938 Davos), voorman van Die Brücke. De vriendschap tussen Kirchner en Wiegiers was cruciaal voor de ontwikkeling van De Ploeg.

Het landschapsschilderij *Frauenkirch* toont het uitzicht van Kirchners huis in de zomer. In het werk *Stilleven met*

sculpturen schilderde Wiegiers drie houtsculpturen in Kirchners atelier. De twee naaktfiguren en een koe zijn geïnspireerd op sculpturen uit Afrika, die een grote bron van inspiratie waren voor de Duitse kunstenaar. Beide schilderijen zijn vervaardigd met de wasverf-techniek, waarbij olieverf en bijenwas worden vermengd. Kirchner introduceerde de techniek bij Wiegiers, die deze vervolgens doorgaf aan kunstenaars van De Ploeg die hiermee hun kenmerkende stijl ontwikkelden. (NA)

AANWINSTEN

BEELDHOUWERK

HARRY ARLING (1965)

Maan (uit de serie: Kosmotroniks), 2018, diverse plastics, ca. 105 x 30 x 8 cm, aankoop van kunstenaar, 2021.0089

Beest van Emmerschans/SterAuto (uit de serie: Kosmotroniks), 2016, diverse plastics, ca. 52 x 60 x 26 cm, aankoop van kunstenaar, 2021.0090

VliegendeRobot/aka Karl (uit de serie: Kosmotroniks), 2016, diverse plastics, ca. 75 x 52 x 20 cm, aankoop van kunstenaar, 2021.0091

2021.0089 t/m 2021.0091 zijn aangekocht met steun van de Groninger Museum Salon

ROBERTO REMI (1950)

ELLELALLELLA, 2006, aluminium, aluminiumlegering, roestvrij staal, 13.5 x Ø 36 cm, schenking van kunstenaar, 2021.0040

LLALELALALL, 2006, aluminium, aluminiumlegering, roestvrij staal, nitrolak, 12.5 x Ø 36 cm, schenking van kunstenaar, 2021.0041

DESIGN

TRIX EN ROBERT HAUSMANN (1933/1931)

Candlestick, 1980, producent Swid Powell, verzilverd metaal, 5.1 x Ø 5.1 cm, aankoop, 2021.0180

RICHARD MEIER (1934)

Column, 1985, producent Swid Powell, verzilverd metaal, 22.8 x Ø 10.2 cm, aankoop, 2021.0177

Candlestick, 1985, producent Swid Powell, verzilverd metaal, 17 x Ø 10 cm, aankoop, 2021.0179

ALESSANDRO MENDINI (1931-2019)

Proust (uit de serie: 100% Make up), 2021, producent Alessi Tendentse, porselein, 38.5 x Ø 9.9 cm, aankoop, 2021.0221

DAVID PALTERER (1949)

Candlestick, 1985, producent Swid Powell, verzilverd metaal, 30.5 x 11 x 11 cm, aankoop, 2021.0173

PAOLO PORTOGHESI (1931)

Achpat, ca. 1988-1989, producent Officina Alessi, verzilverd metaal, 10.5 x Ø 12 cm, aankoop, 2021.0171

Tiemcen, ca. 1985, producent Officina Alessi, verzilverd metaal, 25.5 x Ø 10 cm, aankoop, 2021.0176

ETTORE SOTTASS (1917-2007)

Silvershade, ca. 1985, producent Swid Powell, verzilverd metaal, 32.4 x 9.2 cm, aankoop, 2021.0172

Moonlight, ca. 1985, producent Swid Powell, verzilverd metaal, 34.3 x 7.6 cm, aankoop, 2021.0175

Starlight, ca. 1985, producent Swid Powell, verzilverd metaal, 33 x 8 cm, aankoop, 2021.0178

ROBERT A.M. STERN (1939)

Metropolitan, 1983, producent Swid Powell, verzilverd metaal, 30.5 x 5 x 5 cm, aankoop van de heer J. Veldkamp met steun van het Mondriaan Fonds, 2021.0174

Century, 1983, producent Swid Powell, verzilverd metaal, 16.5 x Ø 8.9 cm, aankoop van de heer J. Veldkamp met steun van het Mondriaan Fonds, 2021.0181

IL COCCIO CERAMICHE

Humidifiers, 15 luchtbevochtigingsbakjes, elk ontworpen door een andere kunstenaar, 20e eeuw, keramiek, transferprint, 26.5 x 10.7 x 5 cm, schenking van de heer J. Veldkamp, 2021.0001.A-O

FOTOGRAFIE

ANDY ZUIDEMA (1984)

Zonder titel (Ronnie and Keith), 15 oktober 2017, c-print op dibond, 140 x 210 x 5 cm, aankoop van kunstenaar, 2021.0084.A

Zonder titel (Keith), 15 oktober 2017, c-print op dibond, 140 x 210 x 5 cm, aankoop van kunstenaar, 2021.0084.B

Zonder titel (Mick), 15 oktober 2017, c-print op dibond, 140 x 210 x 5 cm, aankoop van kunstenaar, 2021.0084.C

2021.0084.A-C zijn aangekocht met steun van de Groninger Museum Salon

GLASWERK

ONBEKEND

Borrelglas «Jos Beeres distilleerderij», 1972, glas, transferprint, 7.5 x Ø 4.6 cm, aankoop van Mamamini Helper Oostsingel Groningen, 2021.0093

Glas Mobilisatieherinnering H. Hageman Vriescheloo 1914/15, 1915, glas, 11.5 x Ø 7.2 cm, aankoop van Veilinghuis Omnia, Kolham, 2021.0156

Borrelglas Steunt het werk voor de Haria kerk, 1972, 9.5 x Ø 4.9 cm, aankoop van Mamamini Helper Oostsingel Groningen, 2021.0195

GRAFISCHE VORMGEVING

MILAN KUNC (1944)

KGB – onthullingen van een overloper, 20 juli 1984, drukinkt, papier, 20 x 21 cm, schenking van de heer J. van Adrichem en de heer M. van Nieuwenhuyzen, 2021.0141

HISTORISCHE VOORWERPEN

ERSTER WIENER VEREINSABZEICHENWERKSTÄTTE ADOLF BELADA WENEN, OOSTENRIJK

Insigne ijsbaancommissaris van Appingedam, 1903, messing, email, 4.4 x 3.2 cm, schenking, 2021.0070

PIETER HINDRIKS BLEEKER (1749-1826)

Tinnen lepel, ca. 1780-1822, tin, lengte 16.5 cm, schenking van de heer M. Uilhoorn, 2021.0225

FA. DE GROOT

Koekdoos bakkerij Peters, Leens, 2020-2021, inkt, papier, 15.5 x 9 x 7.5 cm, aankoop van Bakkerij Peters te Leens, 2021.0154

KONINKLIJKE TICHELAAK MAKKUM

Gedenktegel 300 jaar ontzet van Groningen, 1972, keramiek, 16.5 x 16.6 x 2.2 cm, schenking, 2021.0069

ONBEKEND

Duinger kruik (vroegse baardman), ca. 1775-1800, steengoed, 31 x Ø 5 x Ø 13.5 cm, schenking van de heer M.T. Ostkamp, 2021.0056

Glasfragment, 17e eeuw, gebrandschilderd glas, 6.5 x 9.2 cm, schenking, 2021.0063

Glasscherven met Gotische letters, 15e-16e eeuw, gebrandschilderd glas, grootste scherf is ca. 8 x 3 cm, schenking, 2021.0064

Glasscherven Martinikerk, 15e-18e eeuw, gebrandschilderd glas, diverse afmetingen, schenking, 2021.0065

Sterren uit gewelf Martinikerk, 16e eeuw, papier, ca. 4.5 cm per ster, schenking, 2021.0066

Glasscherf Nijenklooster, 16e eeuw, gebrandschilderd glas, 5 x 6.1 cm, schenking, 2021.0067

Herdenkingsbeker Ontzet van Groningen 1672, 1922, aardewerk, 10.5 x Ø 8.4 cm, schenking, 2021.0068

Wandpaneel Kruisiging, 16e eeuw, olieverf, paneel, schenking, 2021.0072

Vloertegels uit refugium Wittewierum, 16e-17e eeuw, natuursteen, 15.5 x 16 x 2 cm en 11.7 x 11.5 x 2.5 cm, schenking, 2021.0073.A en 2021.0073.B

Fragment van een beeld, 17e eeuw, zandsteen, 21.5 x 21.5 x 15 cm, schenking, 2021.0074

Vier reliëftegels, 13e eeuw, natuursteen, variërend van 15 x 15 x 5.5 cm tot 20 x 10.5 x 7 cm, schenking, 2021.0075.A t/m D

Sleutelstuk Peerkraal-motief, 16e-17e eeuw, eikenhout, 49.5 x 25.5 x 12.5 cm, schenking, 2021.0076

Haardplaat met man, vrouw en kinderen, 16e eeuw, gietijzer, 73 x 43 cm, schenking, 2021.0077

Voetstuk met putto, 17e eeuw, zandsteen, 46.5 x 24 x 20 cm, schenking, 2021.0078

Martini inktlint, ca. 1930, blik, drukinkt, 6.8 x 6.8 x 2.3 cm, aankoop, 2021.0123

Kleerhanger Fa. L. Melles Groningen, ca. 1930, hout, metaal, verf, 10.5 x 42 cm, schenking van de heer H.F. Poeder, 2021.0126

Kleerhanger firma N.C. Hensen Groningen, ca. 1920-1930, hout, metaal, verf, 18 x 42 cm, schenking van mevrouw M. Degen, 2021.0127

Tegel Martinikerk, 1965, keramiek, 12.7 x 12.7 x 1.5 cm, schenking, 2021.0151

Gedenkbord Afdeling Groningen Nederlandse Bond van Handelaren in Vee, 1986, hout, klei, 41.8 x 41.8 x 5 cm, schenking van de Gemeente Groningen, 2021.0155

Vloertegels (24), 15e eeuw, klei, glazuur, 6.5 x 6.5 x 1.5 cm, schenking, 2021.0183

Vloertegels (17), 15e eeuw, klei, glazuur, 6.5 x 6.5 x 1.5 cm, schenking, 2021.0184

Vloertegels/-mozaïek (15), 13e eeuw, klei, 10 x 7 x 4 cm, schenking, 2021.0185

Ruitvormige vloertegel, 15e eeuw, klei, glazuur, 14 x 8.5 x 3 cm, schenking, 2021.0186

Hexagontegel, 13e eeuw, klei, glazuur, 10 x 11 x 5 cm, schenking, 2021.0187

Steen uit klooster Sibculo, 13e eeuw, klei, 10 x 17 x 6 cm, schenking, 2021.0188

Druppelvormige vloertegels, 13e eeuw, klei, 17 x 12 x 5 cm, schenking, 2021.0189

Schoolstempel 1672-1972, 1972, synthetisch rubber, 10.5 x 8.5 x 4.7 cm, schenking van mevrouw A. de Groot, 2021.0196

Brillenkoker, 19e eeuw, koper, 1.8 x 15 x 3.3 cm, schenking van mevrouw R. Nieweg, 2021.0219

Luciferdoosje, ca. 1850-1900, koper, 1.3 x 6.5 x 3.5 cm, schenking van mevrouw R. Nieweg, 2021.0220

Koekkistje Fa. E. Knol & Zn, 2015, drukinkt, vurenhout, 32.3 x 11.2 x 9.8 cm, schenking van Fa. E. Knol & Zn., 2021.0222

Brievenster wapen Rijksuniversiteit Groningen, 1920-1940, beschilderd triplex, 36 x 28.7 x 6 cm, schenking van mevrouw J. van der Werp-de Groot, 2021.0229

Sportmedaille 7e Bevrijdingswandeling Jongensgilde 7 mei 1980, 1980, messing, 50 x 33 x 2 cm, schenking, 2021.0230

Sportmedaille 18e Wandeldag Org. De Hoogte 10/11 oct. 1959, 1959, messing, 50 x 33 x 2 cm, schenking, 2021.0231

Sportmedaille 4E Peerd van Ome Loeks wandeldag 1934-1959, 1959, messing, 54 x 30 x 2 cm, schenking, 2021.0232

Sportmedaille N.N.W.B Jeugd avondvierdaagse, 1959, messing, 33 x 28 x 2 cm, schenking, 2021.0233

Sportmedaille W.C.H.S. Foxholtocht 12/13 september 1959, 1959, messing, 48 x 42 x 2 cm, schenking, 2021.0234

2021.0063 t/m 2021.0080 en 2021.0151 zijn geschenken door de heer E.O. van der Werff

2021.0183 t/m 2021.0189 zijn geschenken door Stichting Provinciale Groninger Oudheidkundige Commissie

2021.0230 t/m 2021.0234 zijn geschenken door de heer J.C. van der Wis

OOSTERSE KERAMIEK

ONBEKEND

Schoteltje, ca. 1680-1720, porselein, glazuur, 2.2 x Ø 12.5 x Ø 7.3 cm, 2021.0094

Mosterdpot, ca. 1660-1680, porselein, glazuur, zilver, 9.5 x Ø 4.7 x Ø 6.4, bruikleen, 2021.0097

Wandkandelaar, ca. 1740-1760, porselein, glazuur, lengte 16.5 cm, bruikleen, 2021.0098

Schaal, 1700-1720, porselein, glazuur 24 x 16.5 x 3.5 cm, bruikleen, 2021.0099

Kop en schotel, 1875-1890, porselein, glazuur, kop: 5.3 x Ø 5.2 x Ø 3.1 cm / schotel: 2.1 x Ø 10 x Ø 4.8 cm, bruikleen, 2021.0100.A en 2021.0100.B

Zoutvat, 1760-1770, porselein, glazuur, 11.5 x Ø 8.7 cm, bruikleen, 2021.0101.A

Zoutvat, 1760-1770, porselein, glazuur, 11.5 x Ø 8.7 cm, bruikleen, 2021.0101.B

Kom, 1770-1800, porselein, glazuur, 7 x Ø 11.3 x Ø 8 cm, bruikleen, 2021.0102

Kom, ca. 1816, porselein, glazuur, 8 x Ø 18 x Ø 7.3 cm, schenking van redactie tijdschrift VIND, 2021.0197

2021.0094 en 2021.0097 t/m 2021.0102 zijn bruiklenen van Stichting Anders

WESTERSE KERAMIEK

AARDEWERKFABRIEK ADCO

Asbak KAGRO Fa H.P. Kaspers Groningen, 1950-1960, klei, glazuur, 3.3 x Ø 17.3 cm, aankoop, 2021.0121

Asbak Mees' Bouwmaterialen, 1950-1960, klei, glazuur, 3.3 x Ø 17.3 cm, aankoop, 2021.0122

AURORA

Gedenkbord R.K. Sint Egbert te Schiermonnikoog, 3 juli 1956, aardewerk, glazuur, 3.8 x Ø 27.2 x Ø 12.3 cm, schenking van de heer E.O. van der Werff, 2021.0071

KONINKLIJKE MOSA BV

Kop en schotel wapen gemeente Groningen, 1960-1980, porselein, kop: 6.5 x Ø 8 x Ø 6 cm, aankoop, 2021.0128

PETRUS REGOUT (1801-1878)

Asbak Kolengroothandel fa. H.J. Veeger Groningen, 1945-1953, 4 x Ø 15.2 x Ø 8.7 cm, aankoop, 2021.0124

PLATEELBAKKERIJ ZENITH GOUDA

Asbak souvenir Scheemda, ca. 1920-1940, aardewerk, 10.5 x 10.5 x 3.3 cm, aankoop, 2021.0120

PORSELEINFABRIEK HUTSCHENREUTER

Vaasje Sint Walfridus, 1997, porselein, 11 x Ø 6.2 x Ø 5 cm, aankoop, 2021.0223

STAFFORDSHIRE POTTERIES

Bord Voor Vryheid en Vaderland (patriotten), 1784-1795, aardewerk, 3 x Ø 25 x Ø 16.1 cm, aankoop van Veilinghuis Omnia, 2021.0224

ONBEKEND

Dekselpotje vrouw, ca. 1930, porselein, 13 x Ø 6.5 x Ø 4 cm, schenking van de heer C.J.A. Jörg, 2021.0096.A

Dekselpotje man, ca. 1930, porselein, 13 x Ø 6.5 x Ø 4 cm, schenking van de heer C.J.A. Jörg, 2021.0096.B

Schoteltje Vereniging voor Volksvermaken Groningen 1874-1974, 1974, porselein, transferprint, 11.2 x 11.2 x 1.5 cm, schenking van de heer E.O. van der Werff, 2021.0125

Asbak Fa. B. Steenberg & Zn, houthandel Ten Post, 1950-1960, aardewerk, 3 x Ø 16 cm, schenking van familie Derksen van der Trier, 2021.0129

Bord Martinitoren Groningen, ca. 1975, porselein, 2.2 x Ø 19 cm, schenking van de heer E.O. van der Werff, 2021.0152

Kinderserviesje, 1930-1940, porselein, diverse afmetingen, schenking van de heer H. Del Cahno, 2021.0166

Bourdalou, ca. 1735, porselein, 7.8 x Ø 14.5 x Ø 9.8 cm, bruikleen van Stichting Anders, 2021.0103

MUNTEN EN PENNINGEN

ONBEKEND

Penning Aletta Jacobs, 2020, zilver, Ø 4 cm, schenking van mevrouw M. Bosch, 2021.0008

SCHILDERIJEN

FRANCISCUS HERMANNUS BACH (1865-1956)

Ebbingebrug met paardentram, ca. 1900-1940, olieverf op canvas, 20.5 x 23 x 2 cm, schenking, 2021.0235

Boterdiep vanaf het Jodenkampje, ca. 1900-1940, olieverf op canvas, 18.8 x 24.9 x 2 cm, schenking, 2021.0236

Reitdiep vanaf Plantsoenbrug, ca. 1900-1940, olieverf op canvas, , 20.3 x 22.2 x 2 cm, schenking, 2021.0237

2021.0235, 2021.0236 en 2021.0237 zijn geschenken door de heer H.J.W. Oosterman

RIEN BERINGER (1927-2005)

Locatie Kolham 1984, 1984, olieverf op canvas, 70 x 60 x 5 cm, schenking van mevrouw V. Illés, 2021.0062

SEBASTIAAN ARIËN GALIS (1890-1981)

Anda Kerkhoven, 1941, olieverf op hardboard, 64 x 51.5 x 2.7 cm, schenking van de heer F. en mevrouw S. Scott, 2021.0117

Kandelaars (1983-1985)

ETTORE SOTTASS, RICHARD MEIER, ROBERT STERN E.A. VERZILVERD METAAL, MAXIMALE HOOGTE 35 CM

AANKOOP MET STEUN VAN HET MONDRIAAN FONDS

De in New York gevestigde firma Swid Powell was de Amerikaanse tegenhanger van het Italiaanse bedrijf Alessi en was producent van fantasievol, ‘postmodern’ design. Swid Powell was opgericht in 1982 (en opgeheven in 2001) en gaf veelal opdracht aan spraakmakende eigentijdse architecten om de ‘tabletop industry’ van vernieuwende impulsen te voorzien.

De serie van negen verzilverde Swid Powell kandelaars (op de foto aangevuld met twee door Alessi geproduceerde kandelaars) vormen een prachtige combinatie met de zilveren Alessi-serie *Tea & Coffee Piazza*, die zich ook in de collectie van het Groninger Museum bevindt. (RS)

KINDERBIËNNALE
5 JUNI 2021 T/M 13 MAART 2022

Cooking Supper Together (2011)

GREGORY HORNDESKI
ACRYLVERF OP PANEEL, 91,5 X 66 CM

AANKOOP VAN DE KUNSTENAAR MET STEUN VAN HET MONDRIAAN FONDS

De Amerikaanse kunstenaar Gregory Horndeski (Cleveland 1948) studeerde aanvankelijk wiskunde en werd hoogleraar aan een Canadese universiteit. Diep in zijn hart wilde hij echter altijd kunstenaar worden, met als groot voorbeeld Van Gogh. In 1981 nam hij ontslag en verhuisde naar Dallas, Texas, waar hij zichzelf leerde schilderen. Zeven jaar later nam hij deel aan

de tentoonstelling *Hedendaagse kunst uit Texas* in het Groninger Museum. In de tekst op de lijst van het schilderij *Cooking Supper Together* schrijft hij dat hij en zijn vrouw bijna altijd thuis eten. Hij geeft bovendien tips over goedkoop en gezond eten aan beginnende kunstenaars, die moeite moeten doen om van hun werk te leven. (RS)

GREGORY HORNDESKI (1948)

Joyful Outing in the Country, 1994, acrylverf op canvas, 109.5 x 170.5 x 4 cm, aankoop van de kunstenaar, 2021.0190

Cooking Supper Together, 2011, acrylverf op paneel, 91.4 x 65.5 x 6.8 cm, aankoop van de kunstenaar, 2021.0191

Being and Nothingness, 2015, acrylverf op paneel, 112 x 122.5 x 6.8 cm, aankoop van de kunstenaar, 2021.0192

2021.0190, 2021.0191 en 2021.0192 zijn aangekocht met steun van het Mondriaan Fonds

MICK LA ROCK (AILEEN MIDDEL, 1970)

Style Wars, 2021, acrylverf en spuitbusverf op canvas, 200 x 320 cm, aankoop van de kunstenaar, aankoop met steun van het Mondriaan Fonds, 2021.0238

STARS & WEAK (1973 & 1974)

Terra, 2021, acrylverf en spuitbusverf op canvas, 200 x 320 cm, aankoop van de kunstenaar, aankoop met steun van de Groninger Museum Salon, 2021.0239

JAN JANSZ. DE STOMME (1615-1657/1658)

Allard Tjarda van Starckenborgh, 1652, olieverf op paneel, 81 x 65 x 3.5 cm, aankoop met steun van Stichting J.B. Scholtenfonds en H.S. Kammingafonds, 2021.0057

JAN WIEGERS (1893-1959)

Stilleven met sculpturen, 1921, was/olieverf op canvas, 91 x 61.2 x 3 cm, aankoop, 2021.0130

Frauenkirch, 1920, was/olieverf op canvas, 79.6 x 91.4 x 3 cm, aankoop, 2021.0131

2021.0130 en 2021.0131 zijn aangekocht met steun van de Vereniging Rembrandt (mede dankzij haar Groninger Fonds, haar E.A. en C.M. Alkema-Hilbrands Fonds en haar Ruze Fonds), Stichting Beringer Hazewinkel en de VriendenLoterij

JAN VAN DER ZEE (1898-1988)

Jan Wolhuis, 1947, olieverf op canvas, 60.3 x 50.6 x 4 cm, bruikleen van Stichting De Ploeg, 2021.0119

TEKENINGEN, AQUARELLEN, GOUACHES EN PRENTEN

JAN ALTINK (1885-1971)

Staannd vrouwelijk naakt, 1922, ets, 25 x 20 cm, schenking van de heer B. de Vries, 2021.0044

SIEP VAN DEN BERG (1913-1998)

Joop Zuithoff, 1953-1954, potlood op papier, 46 x 29 cm, schenking, 2021.0207.A

Joop Zuithoff, 1953-1954, potlood op papier, 44.9 x 27.8 cm, schenking, 2021.0207.B

Joop Zuithoff, maart 1950, potlood op papier, 32.7 x 25.4 cm, schenking, 2021.0208.A

Joop Zuithoff, maart 1950, potlood op papier, 32.5 x 24.9 cm, schenking, 2021.0208.B

Joop Zuithoff, 1950, potlood op papier, 32.5 x 25.3 cm, schenking, 2021.0208.C

2021.0207.A, 2021.0207.B en 2021.0208.A, B en C zijn geschenken door de heer J. en mevrouw R. Zuithoff

FRANÇOIS BOISROND (1959)

Zonder titel, 1983, aquarelverf, inkt op papier, 35.5 x 27 cm, schenking van de heer J. van Adrichem en M. van Nieuwenhuyzen, 2021.0150

FREDRIK LEONARD TER BRAAKE (1897-1977)

Gezicht op de daken van de Ebbingestraat (westzijde), 1940, potlood op papier, 61 x 44 cm, schenking van de heer E.O. van der Werff, 2021.0079

JAN ARIEN DEODATUS (1914-1986)

Grote Markt, mei 1945, ca. 1945, potlood op papier, 32.8 x 50.8 cm, schenking van de heer E.O. van der Werff, 2021.0080

GIANNI DESSI (1955)

Zonder titel, 1981, lithografie, 32 x 23 cm, schenking van de heer J. van Adrichem en M. van Nieuwenhuyzen, 2021.0147

HERVÉ DI ROSA (1959)

Zonder titel, 20e eeuw, lithografie, 42 x 38 cm, schenking van de heer J. van Adrichem en M. van Nieuwenhuyzen, 2021.0149

W. JOS DE GRUYTER (1899-1979)

Bertine Revers-Hijmans van den Bergh (1904-1982), 1929, potlood op papier, 44 x 34 cm, schenking van mevrouw L. Revers, 2021.0092

JOB HANSEN (1899-1960)

Ontwerp glas-in-loodraam Herestraat 13, ca. 1920-1930, potlood op calqueerpapier, 36.5 x 9.5 cm, schenking van de heer H. Steenbruggen, 2021.0043

JAN GERRIT JORDENS (1883-1962)

Herman Oppenheim, 1920-1930, aquarelverf op papier, 48 x 29 cm, schenking, 2021.0058

Herman Oppenheim, 1920-1930, lino-leumsnede, 18.1 x 14.8 cm, schenking, 2021.0059

Herman Oppenheim, 1920-1930, aquarelverf op papier, 28.5 x 22.9 cm, schenking, 2021.0060

Herman Oppenheim, 1920-1930, aquarelverf op papier, 29.4 x 24 cm, schenking, 2021.0061

2021.0058 t/m 2021.0061 zijn geschenken door mevrouw P. Bomans-Verschure

WILLEM KOLVOORT (1965)

Start Me Up Groningen!, 2020, zeefdruk, 50 x 70 cm, schenking van de kunstenaar, 2021.0085

ABE KUIPERS (1918-2016)

Grönneger laidjes (Merelreeks nr 1), 1946, liedjesbundel, 25.3 x 18 x 1 cm, schenking van de heer J. en mevrouw R. Zuithoff, 2021.0203

MILAN KUNC (1944)

Kubistisch vrouwelijk naakt, 1980, potlood en krijt op papier, 29.3 x 20.8 cm, schenking, 2021.0132

Giraffe met atoombomexplosie, ca. 1980, viltstift, inkt op papier, 29.6 x 21 cm, schenking, 2021.0133

Naakt met bezem, emmer en trap, 1980, potlood op papier, 21 x 29.6 cm, schenking, 2021.0134

Militair met eekhoorn, 1984, viltstift op papier, 40.1 x 30.2 cm, schenking, 2021.0135

Olympisch kampioene gewichtheffen, 1984, viltstift, inkt op papier, 40 x 30 cm, schenking, 2021.0136

Zonder titel, 1994, viltstift en olieverf op papier, 19 x 45.5 cm, schenking, 2021.0138

Gekalligrafeerde brief (A) en City of Prague (B), 1992-1993, inkt op papier, 21.1 x 29.6 cm, schenking, 2021.0139

Smoothy op skateboard, 1984, inkt op papier, 29.8 x 21 cm, schenking, 2021.0140

Jan, 1984, inkt op papier, 32 x 24 cm, schenking, 2021.0142

Jan, 6.1.1984, 6 januari 1984, viltstift op papier, 75 x 55 cm, schenking, 2021.0143

Martijn, 1986, inkt op papier, 27 x 20 cm, schenking, 2021.0144

Martijn, ca. 1980-1990, inkt op papier, 27 x 20 cm, schenking, 2021.0145

Tronies, ca. 1975-1984, lithografie, 76 x 50 cm, schenking, 2021.0146

2021.0132-2021.0136, 2021.0138-2021.0140 en 2021.0142-2021.0146 zijn geschenken door de heer J. van Adrichem en de heer M. van Nieuwenhuyzen.

GEORGE MARTENS (1894-1979)

Johan van Zweden, ca. 1924, pastelkrijt op papier, 74 x 57 cm, aankoop van de heer B. de Vries, aankoop met steun van Stichting Beringer Hazewinkel, 2021.0046

ALIDA POTT (1888-1931)

Jet Jordens, ca. 1922, aquarelverf op papier, 83 x 68 cm, aankoop van de heer B. de Vries, aankoop met steun van Stichting Beringer Hazewinkel, 2021.0047

QUIK (1958)

Amsterdam, 1984, viltstift op papier, 28.2 x 38.7 cm, schenking van de heer J. van Adrichem en M. van Nieuwenhuyzen, 2021.0148

ROBERTO REMI (1950)

Zonder titel, ca. 1990-2020, karton op papier, 65.2 x 55.4 cm, schenking van de kunstenaar, 2021.0039.A

Zonder titel, ca. 1990-2020, karton op papier, 65.8 x 55.7 cm, schenking van de kunstenaar, 2021.0039.B

Zonder titel, ca. 1990-2020, karton op papier, 65.7 x 55.6 cm, schenking van de kunstenaar, 2021.0039.C

Zonder titel, ca. 1990-2020, karton op papier, 65.8 x 55 cm, schenking van de kunstenaar, 2021.0039.D

FIE WERKMAN (1915-2002)

Zonder titel, 20e eeuw, collage op papier, 22.1 x 16.5 cm, schenking, 2021.0203

Zonder titel, 20e eeuw, collage op papier, 40 x 32 cm, schenking, 2021.0204

Portret van een man, ca. 1980, inkt op papier, 14.8 x 10.6 cm, schenking, 2021.0205

Portret van een vrouw, ca. 1980, inkt op papier, 15 x 11.8 cm, schenking, 2021.0206

2021.0203 t/m 2021.0206 zijn geschenken door de heer J. en mevrouw R. Zuithoff

HENDRIK NICOLAAS WERKMAN (1882-1945)

Kleurengeluidssignaal 2 (D-222), ca. 1942, druksel, 65.8 x 50.4 cm, aankoop van de heer J. en mevrouw R. Zuithoff, 2021.0201

Vrouwenkop (D-378), 1943, druksel, 50.9 x 33 cm, aankoop van de heer J. en mevrouw R. Zuithoff, 2021.0202

2021.0201 en 2021.0202 zijn aangekocht met steun van de VriendenLoterij

JAN WIEGERS (1893-1959)

Rode ibis, ca. 1920-1930, ets, 25 x 31.8 cm, schenking van de heer B. de Vries, 2021.0045

TEXTILIA

ONBEKEND

Hoedje met bijpassend jasje en omslagdoek, 1930-1940, gehaakt katoen, fluweel, struisvogelveren, kralen, hoedje: 26 x 20 x 8 cm / jasje: kledingmaat Medium / omslagdoek: 104 x 60 cm, schenking van mevrouw P.M. Borger, 2021.0157

Vaantje Groningens Ontzet 1672-1972, 20e eeuw, kunstzijde, 11 x 10 cm, schenking van de heer H.J.C. Bekenkamp, 2021.0193

Mondmasker Groninger stadsvlag, 2020-2022, bedrukt textiel, 31 x 12 cm, aankoop van Firma Mulder, 2021.0226

Mondmasker Groninger provincievlag, 2020-2022, bedrukt textiel, 30 x 14.5 cm, aankoop van Firma Mulder, 2021.0227

Mondmasker Groninger provincievlag 'kap der veur', 2020-2022, bedrukt textiel, 33 x 13 cm, schenking van Veiligheidsregio Groningen, 2021.0228

ZILVERWERK

REGNERUS ANDREAS DRONRIJP (CA. 1636->1678)

Apostellepel Andreas, 1661-1669, zilver, lengte 18.5 cm, aankoop van de heer J. Schipper, 2021.0048.A

Apostellepel Thomas, 1661-1669, zilver, lengte 18.5 cm, aankoop van de heer J. Schipper, 2021.0048.B

HENDRIK WILLEM VAN GIFFEN (1776-1854)

Beugeltas, 1800/1846, zilver, 30 x 18.5 x 3 cm, schenking van mevrouw R. Nieweg, 2021.0213

MANUEL MOLENKAMP (?-1804)

Zwijnslepel, 1785-1804, zilver, lengte 20 cm, aankoop van de heer K. Fragakis, 2021.0210

WILLEM ROELFSEMA (1806-1859)

Beursje met beugel, 1850, zilver, ca. 13.5 x 11 cm, schenking van mevrouw R. Nieweg, 2021.0214

WILLEM TREDGETT (1962)

Groninger beker, 1997, zilver, 19.7 Ø 14.3 cm, aankoop van de kunstenaar, 2021.0194

Groninger brandewijnkom, 24 april 2020, zilver, 26 x 18 x 15 cm, aankoop van de kunstenaar, 2021.0200

2021.0194 en 2021.0200 zijn aangekocht met steun van het Mondriaan Fonds

DORUS VAN DER WERF (1875-1941)

Taart- of gebakschep, 1907, zilver, lengte 18.8 cm, aankoop van Kunst- en Antiekhandel Haffmans, 2021.0087

ZILVERSTAD

Brievenopener Ommelander Zeedijk, 1994, zilver, 15.8 x 3 x 0.6 cm, aankoop van Klinkhamer Antiek & Curiosa, 2021.0211

ONBEKEND

Miniatuur Akerk, ca. 1980, zilver, 3.5 x 2 x 4.2 cm, schenking van de heer E.O. van der Werff, 2021.0153

Groninger beker, ca. 1650, zilver, 10.7 x Ø 7.2 x Ø 6 cm, aankoop van rondom 1920, 2021.0212

Beursje, ca. 1900, zilver, 6.5 x 5.7 cm, schenking, 2021.0215

Broche met familiewapen, ca. 1775-1800, zilver, 1.9 x 6.7 cm, schenking, 2021.0216

Knoop met generaliteitsleeuw, 18e eeuw, zilver, Ø 2 cm, schenking, 2021.0217

Knoop met schip, 18e eeuw, zilver, Ø 2.1 cm, schenking, 2021.0218

2021.0215 t/m 2021.0218 zijn geschenken door mevrouw R. Nieweg

Allard Tjarda van Starckenborgh Stachouwer (1652)

JAN JANSZ. DE STOMME OLIEVERF OP PANEEL, 73 X 58 CM

AANKOOP MET STEUN VAN STICHTING J.B. SCHOLTENFONDS EN H.S. KAMMINGAFONDS

Jan Jansz de Stomme (Franeker 1615–1657/58 Groningen) was de schilder van de Groningse elite. In 1652 maakte hij twee portretten van de 32-jarige landjonker Allard Tjarda van Starckenborgh (1620-1673), heer van Verhildersum in Leek. Eén is nu in het Columbia Museum of Art (North Carolina), de ander kon op een veiling in Los Angeles door het Groninger Museum worden

aangekocht. Tjarda van Starckenborgh was bestuurlijk voor de provincie, de universiteit, de admiraliteit in Harlingen en die in Amsterdam alsmede bewindhebber van de West-Indische Compagnie. In het rampjaar 1672 was hij bevelhebber van de burgerwacht die met enige soldaten het Reitdiep bewaakte om te voorkomen dat de vijand het diep overstak en het land plunderde. (EK)

WALL HOUSE #2

VIERT 20-JARIG BESTAAN

Op 5 september 2021 is het twintig jaar geleden dat het iconische Wall House #2 in Groningen werd geopend. Om dit jubileum te vieren, vonden er een maand lang elk weekend feestelijke activiteiten in en om het gebouw plaats.

Voor de jongsten waren er onder meer kinderworkshops zoals 'maquette maken' en

'architect voor een dag'. Geïnteresseerden in architectuur volgden op 11 en 12 september, tijdens de Open Monumentendag, rondleidingen over het gebouw. Voor kunstliefhebbers gaven de exposerende kunstenaars Gabriëlle Kroese, Ismaël Lotz en Sabine Liedtke rondleidingen in de expositie *Are You Now*. Met de Instagram-architectuurfotowedstrijd konden deelnemers een V.I.P lunch in Wall House #2 winnen.

WALL HOUSE #2

Wall House #2 in Groningen is behalve een interessant object voor architectuurliefhebbers een podium voor regionaal talent op het gebied van kunst en cultuur. Dit alles op vijftien minuten afstand van het Groninger Museum. Het bijzondere huis aan het Hoornse Meer is de enige gerealiseerde villa in de serie Wall Houses die architect John Hejduk (New York 1929-2000 New York) ontwierp.

Van april tot november (in 2021 van juni tot november ivm corona) is Wall House #2 elk weekend geopend voor publiek en buiten openingstijden is het op afspraak te bezoeken. Er worden verschillende tentoonstellingen en activiteiten in het gebouw georganiseerd. Sinds vijf jaar organiseert programmeur Gea Schenk de zogeheten *Wall House Weekenden*.

Activiteiten

20-JARIG JUBILEUM

5 september 2021 was het twintig jaar geleden dat Wall House #2 in Groningen opende. Een maand lang werd ieder weekend iets in en om het gebouw georganiseerd, zoals een feest, diverse kinderactiviteiten, een fotowedstrijd en rondleidingen.

ICONIC HOUSES

Wall House #2 is aangesloten bij het Iconic Houses-netwerk. Dit is een internationale organisatie voor moderne museumhuizen en architectenwoningen. Het Van Doesburg Rinsemahuis in Drachten en het Rietveld Schröderhuis in Utrecht behoren vanuit Nederland ook tot dit netwerk. Door de pandemie moest er dit jaar online vergaderd worden.

VERHUUR

Wall House #2 is het hele jaar te boeken als locatie voor vergaderingen, brainstormsessies, workshops, presentaties en lezingen. Lunch, koffie en/of een rondleiding kunnen worden bijgeboekt. De mailing die dit jaar naar bedrijven in Groningen Zuid ging, werd positief ontvangen. Helaas werden de reserveringen geannuleerd vanwege de coronamaatregelen.

Educatie

Wall House #2 is in 1973 ontworpen als studiemodel. In combinatie met de uitleg van het concept van het ontwerp, maakt het Wall House zeer geschikt voor een bezoek door scholieren/studenten. Samen met drie Cultuurprofiel scholen in de stad is daarom gestart met het opzetten van een educatief programma, dat bestaat uit een opdracht vooraf, een bezoek aan Wall House #2 en een verwerkingsopdracht. Door de coronamaatregelen worden de plannen verder uitgewerkt en gerealiseerd in 2022.

KUNSTMARKT

In september werd samen met Stichting Méér Hoornse Meer de jaarlijkse kunstmarkt georganiseerd. Rondom Wall House #2 stonden meer dan 20 marktkramen waar kunstenaars uit de wijk hun werk toonden en verkochten. In 2021 kwamen hier meer dan 300 bezoekers op af.

ATELIER-/RAAMROUTE

In juni was Wall House #2 weer onderdeel van de atelier-/kunsttroute Rondje Meer. Door de beperkte mogelijkheden dit jaar werd een alternatief verzonden, namelijk een raamexpositie. Een

wandelroute leidde de deelnemers langs vensters waar kunstenaars hun werk etaleerden. In Wall House #2 was een raamexpositie van Mirjam Wieringa te zien.

VIDEO WALL HOUSE #2

Ismaël Lotz maakte een promotiefilm over Wall House #2. Jeroen Kijk in de Vegte deed de voice-over. Een korte, krachtige videotour (NL/EN) die het bijzondere ontwerp van het gebouw laat zien. De film is gemaakt om ook mensen van buiten de stad naar Wall House #2 te trekken.

Expositie

ARE YOU NOW

Dit seizoen was in Wall House #2 de expositie *Are You Now* te zien. De titel verwees naar het gelijknamige project van filmmaker Ismaël Lotz en er werden tekeningen van Sabine Liedtke en schilderijen van Gabriëlle Kroese tentoongesteld. De ervaren beperkingen door de pandemie vormden het uitgangsthema waar vanuit hun nieuwe werk ontstond.

SCHILDERIJEN VAN GABRIËLLE KROESE

In het begin van de pandemie was de lucht van een ongekend helder bodemloos blauw. Gabriëlle Kroese (Rotterdam 1963) heeft hier een serie foto's van gemaakt. De nieuwe kleur die hieruit ontstaan is, noemt zij *Covid_Blue*. Voor de serie *Covid_Blue* bewerkte ze foto's die ze eerder maakte in München met deze blauwe kleurvlakken. Door het beeld te verstoren, wil zij het kijken vertragen om het te intensiveren. Deze werkwijze is kenmerkend voor haar schilderijen.

TEKENINGEN VAN SABINE LIEDTKE

De tekeningen van Sabine Liedtke (Duurswoude 1971) worden opgebouwd door het repetitief tekenen van lijnen of stippen. Het weergeven van de realiteit is een middel, maar het gaat uiteindelijk om het gevoel dat het werk oproept. In de expositie in Wall House #2 was onder meer een serie van 25 tekeningen te zien die ze maakte vanuit haar slaapkamer. Hier verbleef ze in isolatie, nadat zij zelf positief testte op covid-19.

FILMPORTRETTEN VAN ISMAËL LOTZ

Op de bovenste etage van Wall House #2 was het project *Are You Now* van Ismaël Lotz (Assen 1975-2022 Groningen) te zien, dat hij startte in 2014. Het toonde portretten van mensen die Ismaël vroeg drie minuten stil te staan voor zijn camera. Het gevoel dat je bekruipt als je drie minuten stil moet staan, als geportretteerde, maar zeker ook als kijker: ervaar je de rust of maakt het juist onrustig? De serie bevatte zo'n 300 portretten, die op verschillende schermen te zien waren. Ismaël Lotz was ongeneeslijk ziek en overleed op 12 januari 2022.

DOORLOPENDE EXPOSITIE WALL OF FAME

Op de *Wall of Fame* waren ook in 2021 portretten te zien van de burens van Wall House #2; bewoners van de wijk Hoornse Meer. Dit groeiende project is een doorlopende expositie en symboliseert de betrokkenheid van de wijk. Tijdens de kunstmarkt in september was Gea Schenk zelf aanwezig om buurtbewoners te portretteren en daarmee de serie verder uit te breiden.

1.950

BEZOEKERS IN 2021

22

AANTAL GEOPENDE WALL HOUSE WEEKENDEN

3

AANTAL KUNSTENAARS DAT EXPOSEERDE IN *ARE YOU NOW*

177

BEZOEKERS TIJDENS DE OPEN MONUMENTENDAG; 82 VOLGDEN EEN RONDELEIDING

MICK LA ROCK EN STARS & WEAK MAKEN LIVE KUNSTWERKEN

Speciaal voor de expositie *Graffiti in Groningen*, die van 20 november 2021 t/m 6 februari 2022 te zien was in het Groninger Museum, maakten Mick La Rock en de Groninger graffitikunstenaren Stars & Weak twee nieuwe kunstwerken. Hiervan is een timelapse opname gemaakt.

94.361

BEZOEKERS IN 2021

21%

BEZOEKERS UIT HET BUITENLAND

1.815

BEZOEKERS GEMIDDELD PER WEEK

10

WISSELENDE TENTOONSTELLINGEN
IN HET MUSEUM

PRESENTATIES

KIJKEN, DOEN EN VERWONDEREN

94.361 Mensen brachten dit jaar een bezoek aan het Groninger Museum. Hiervan bezochten 1.322 het museum online. De presentaties werden vaak als verrassend, origineel en speels gekenmerkt. Publiekstrekker *The Rolling Stones – Unzipped* was door de verplichte sluiting van het museum als gevolg van de coronamaatregelen niet meer voor publiek in het museum te zien. Met *Unzipped Online* konden bezoekers vanuit huis zelf door alle online tentoonstellingsruimtes navigeren en Stones muziek luisteren. *De Kinderbiënnale*, *JR: Chronicles* en *Alida Pott* bewezen zich eveneens als publiekstrekker.

De Collectie

PLOEGPAVILJOEN / COLLECTIEZALEN

In de Erflaterzaal van De Collectie vonden verschillende wissels plaats. In februari zijn vijf schilderijen vervangen voor zes andere, waaronder het kinderportret van kunstenaar Albarta ten Oever en het zelfportret van Barbara van Houten. In het najaar is het *Familieportret* van Onbekende meester (omgeving Jan van Scorel) en het portret *Beetke van Rasquert* uitgeleend aan het Rijksmuseum ten behoeve van de tentoonstelling *Vergeet me niet*. Hiervoor in de plaats kwamen de zeventiende-eeuwse schilderijen, *Portret van een overleden kind* van Jan Jansz. de Stomme en *De kinderen van burgemeester Tjaerd Gerlacius en Beerta Alting* van Adam Camerarius.

In november openden de twee tentoonstellingen *JR: Chronicles* en *Graffiti in Groningen* voor publiek. Ter aanvulling op en versterking van deze presentaties zijn twee collectiezalen gewijd aan de graffiti-scene uit de jaren 80 van de vorige eeuw, met kunst uit eigen collectie.

De installatie *From the Sky* van Pieke Bergmans maakte plaats voor drie graffitiwerken van Phase 2. In de Modernismezaal was werk van New Yorkse kunstenaars te zien, zoals NOC 167, Dondi, Blade en Quik.

In het Ploegpaviljoen wisselden ook enkele portretten. Het portret dat Alida Pott van haar man George Martens schilderde, is tijdelijk verplaatst van het Ploegpaviljoen naar Ovaal West voor de tentoonstelling *Alida Pott*. Daarnaast is het portret *Job Hansen*, geschilderd door Jan Altink, toegevoegd aan het Ploegpaviljoen. De twee recent verworven topstukken, geschilderd door Jan Wiegiers, zijn sinds oktober te bewonderen op zaal. Deze zeldzaam vroege werken van Wiegiers, *Frauenkirch* en *Stilleven met sculpturen*, zijn aangekocht met steun van onder andere de Vereniging Rembrandt en zijn van grote toegevoegde waarde voor de collectie van het museum.

Pronkjewails – Design uit heden en verleden

5-4-2019 T/M 28-8-2022
STARCKPAVILJOEN

Gastconservator John Veldkamp richtte het Starckpaviljoen naar eigen inzicht in met keramiek en glas uit heden en verleden. In 2021 verdwenen enkele stillevens en kwamen er nieuwe voor in de plaats. Hierin zijn verwervingen van afgelopen jaar opgenomen, zoals de verzilverde kandelaars van ontwerpers en architecten Ettore Sottsass, Robert A.M. Stern en Richard Meier. Daarnaast maakten de kruiwagenstoel van Philip Starck en de lamp *Halte Nijdam* plaats voor twee andere objecten uit de collectie.

PRESENTATIES KIJKEN, DOEN EN VERWONDEREN

The Rolling Stones – Unzipped

13-11-2020 T/M 18-04-2021
MENDINI O, MENDINI -1, COOP
HIMMELB(L)AU PAVILJOEN EN OVAAL OOST

The Rolling Stones – Unzipped was de eerste internationale tentoonstelling over de wereldberoemde rockband. De expositie toonde ruim 400 originele objecten uit de verzameling van de Stones. Het museum toonde niet alleen instrumenten en stage designs, maar ook zeldzame audiofragmenten en videomateriaal, persoonlijke dagboeken, iconische kostuums, postermateriaal en albumcovers. Zelfs hun studio en het bescheiden verblijf in Edith Grove in Londen waren te zien. Fans reisden in de tentoonstelling door de unieke erfenis van de band. De *grande finale* was een unieke driedimensionale ervaring van een optreden van de Stones. De expositie was eerder te zien in Londen, New York, Los Angeles en Tokyo.

Unzipped Online

Door de verplichte sluiting in verband met de coronamaatregelen was *The Rolling Stones – Unzipped* in 2021 niet in het museum te zien. Om het publiek tijdens de sluiting het Groninger Museum toch te kunnen laten bezoeken, is er van de tentoonstelling een prachtige 360° *Unzipped Online* ontwikkeld. In deze online tentoonstelling was *Unzipped* te zien van het begin tot het eind. Er waren films en fragmenten toegevoegd die niet in de tentoonstelling zelf voorkwamen, zoals close ups van het drumstel van Charlie Watts en een spectaculaire timelapse van de opbouw van het appartement in Edith Grove van de Stones in de jaren '60. Algemeen directeur Andreas Blühm vertelde in videofragmenten over zijn persoonlijke favorieten: het dagboek van Keith Richards en het beroemde album *Sticky Fingers*. Als extra toegift waren er foto's van de Stones, gemaakt door Andy Zuidema.

The Rolling Stones – Andy Zuidema

13-11-2020 T/M 18-04-2021
OVAAL WEST

Tijdens de tentoonstelling *The Rolling Stones – Unzipped* was het werk van de Groningse fotograaf Andy Zuidema (Groningen 1984) te zien. De expositie bestond uit zeven grote kleurenfoto's die Zuidema van de Stones maakte tijdens het concert in Arnhem in 2017. In verband met de verplichte sluiting was het werk van Andy Zuidema in 2021 niet in het museum te zien. Het werk was wel opgenomen in *Unzipped Online*, zodat bezoekers die foto's digitaal konden bekijken.

Door de coronamaatregelen was het Groninger Museum in 2021 tot 5 juni en vanaf 21 december gesloten voor publiek. Hierdoor waren veel tentoonstellingen maar voor een deel van de geprogrammeerde tijd te zien.

Alida Pott

7-5 T/M 31-10-2021
OVAAL WEST

Verfijnde aquarellen, levendige landschappen en bijzondere portretten. Alida Pott (Groningen 1888-1931 Groningen) was één van de meest getalenteerde kunstenaars die De Ploeg ooit gekend heeft. Zij was tevens het eerste 'dameslid' van de Groninger vereniging. Ze liet een betrekkelijk klein oeuvre na, bestaande uit olieverfschilderijen, aquarellen, tekeningen en collages. De expositie *Alida Pott* toonde in 30 werken haar expressiviteit en eigenzinnigheid, die zo kenmerkend zijn voor haar stijl.

Kinderbiënnale

5-6-2021 T/M 13-3-2022
MENDINI O, COOP HIMMELB(L)AU
PAVILJOEN EN PRENTENKABINET

De *Kinderbiënnale* was een grote interactieve kunsttentoonstelling door kinderen, voor iedereen. Drie werken waren overgenomen van de *Children's Biennale* uit Singapore. De overige kunstwerken waren van Nederlandse kunstenaars met een grote focus op Groningen. Elk kunstwerk daagde uit om mee te doen, te ontdekken of iets te veranderen. Van zelf 'meebouwen' aan een kunstwerk op zaal, eigen augmented reality graffiti creëren tot in je eentje een groepsfoto maken. Het Groninger Museum werkte hiervoor samen met 30 kinderambassadeurs uit de regio.

The Show Must Go On

18-6 T/M 24-10-2021
MENDINI -1

Een verrassende ontdekkingstocht langs schilderijen, grafiek en fotografie uit de eigen collectie van het museum, waarbij oude en nieuwe kunstwerken speels met elkaar werden gecombineerd. Barokke portretten van de achttiende-eeuwse Groningse familie Sichterman naast hedendaagse modeportretten door Inez van Lamsweerde. Druksels van H.N. Werkman naast grafiek van Andy Warhol. Een zeventiende-eeuws stilleven, een romantisch landschap van Barend Cornelis Koekkoek, maar ook spraakmakende werken van hedendaagse kunstenaars als Jeff Koons, Andres Serrano en Erwin Olaf.

JR: Chronicles

20-11-2021 T/M 12-6-2022
MENDINI -1 EN OVAAL OOST

JR: Chronicles was de eerste grote museale tentoonstelling van het werk van de Franse kunstenaar JR (Parijs 1983). In de expositie waren muurschilderingen, films en vooral veel foto's te zien. Het Groninger Museum toonde een overzicht van zijn carrière tot nu toe: van graffitiwerk als tiener in Parijs tot grootschalige interventies in steden over de hele wereld en recente digitale muurcollages met portretten van een diverse groep mensen. De tentoonstelling is samengesteld door het Brooklyn Museum in New York. Het Groninger Museum greep de kans aan om naast de tentoonstelling rond JR Groningers zichtbaar te maken binnen en buiten de muren van het museum en werkte daarvoor samen met graffiti- en straatkunstenaars.

Graffiti in Groningen

20-11-2021 T/M 6-2-2022
OVAAL WEST

In de jaren 80 kende de stad Groningen een levendige graffiti-scene: een artistieke beweging die ontstond uit subculturen als punk en hiphop. Deze expositie herinnerde de pioniersjaren van graffiti en street art in Groningen, met verhalen, fotografie en film. De tentoonstelling werd samengesteld in samenwerking met Stichting Kladmuur, onder leiding van Hugo Engwerda, en met graffiti-kunstenaar/-conservator Aileen Middel (Mick La Rock). Als aanvulling verscheen de publicatie *Kladmuur: Pioniersjaren van graffiti in Groningen 1978-1992*. Speciaal voor deze expositie maakten Mick La Rock en Stars & Weak twee nieuwe kunstwerken, die ook te zien waren.

Info Center

De vitrines in het Info Center zijn naar aanleiding van de tentoonstelling *Graffiti in Groningen* opnieuw ingericht. Het tijdschrift *Visionaire* werd vervangen door gebruiksvoorwerpen van Groningse graffiti-schilders.

Beelden van Buiten. Groninger Museum in het UMCG

8-6 T/M 10-8-2021
UNIVERSITAIR MEDISCH CENTRUM
GRONINGEN

Van drie noordelijke kunstenaars die deelnamen aan de *Kinderbiënnale* was in de zomermaanden werk te zien in het Universitair Medisch Centrum Groningen (UMCG): Lambert Kamps, Harry Arling en Sandra de Groot

Are You Now

5-6 T/M 31-10-2021
WALL HOUSE #2
GRONINGEN

In *Are You Now* toonden drie noordelijke kunstenaars hun werk: Gabriëlle Kroese, Sabine Liedtke en Ismaël Lotz. De titel verwijst naar het project van Lotz, maar omvat het werk van alledrie de kunstenaars; de ruimte die ontstaat vanuit beperking en hoe zij deze ruimte middels hun werk benutten en overbrengen aan de kijker.

EXTERNE PRESENTATIES KIJKEN, DOEN EN VERWONDEREN

JR: Inside Out

13-11 T/M 19-11-2021
WINKELCENTRUM LEWENBORG, SPORTHAL
VINKHUIZEN, NOORDERPOORT COLLEGE
GRONINGEN, FABRIEKSTERREIN PHILIPS
STADSKANAAL EN GRONINGER MUSEUM

In de mobiele fotostudio van *JR: Inside Out* kon iedereen die langskwam een portretfoto laten maken die ter plekke op groot posterformaat werd afgedrukt. Een deel van de foto's is op de buitenkant van het Starck Paviljoen van het Groninger Museum geplakt. Andere portretten waren te zien in straatexposities in Stad en Ommeland. In totaal zijn 1.078 portretten voor dit project in Groningen gemaakt.

Volkomen uit de tijd. Design in het 18de-eeuwse interieur van de Menkemaborg

5-6 T/M 4-7-2021
MUSEUM MENKEMABORG
UITHUIZEN

De Menkemaborg is een volledig ingericht huis waar een beeld gegeven wordt van het leven en wonen in de achttiende eeuw. Jaarlijks worden aan de hand van een thema in de kamers objecten gewisseld. Dit jaar was het honderd jaar geleden dat de Menkemaborg werd geschonken aan het Groninger Museum. In de tentoonstelling *Volkomen uit de tijd* waren objecten van hedendaagse ontwerpers als Studio Job, Maarten Baas, Maarten Vrolijk, Alessandro Mendini en Philippe Starck in relatie tot voorwerpen uit de borg te zien.

Topstukken, de favorieten van medewerkers

10-7 T/M 18-12-2021
MUSEUM MENKEMABORG
UITHUIZEN

Directeur-conservator van de Menkemaborg Ida Stamhuis nam in 2021 na 23 jaar afscheid. Afiena van IJken-van Zanten was haar opvolger. Ida vroeg in het kader van haar vertrek medewerkers naar hun favorieten, die te zien waren in de borg.

HET GRONINGER MUSEUM IS GESLOTEN

GRONINGER MUSEUM

COVID-19 EN DE GEVOLGEN VOOR HET MUSEUM

GESLOTEN BEGINNEN EN EINDIGEN

Door de maatregelen die de coronapandemie met zich meebracht, was het Groninger Museum in 2021 24 weken verplicht gesloten voor publiek. Het museum verwelkomde het laagste aantal bezoekers sinds 2010 (toen was het museum door de revitalisatie acht maanden gesloten).

Het museum toch bezoeken

Om verdere besmettingen van het coronavirus zoveel mogelijk te voorkomen gold er vanaf 4 november 2020 een gedeeltelijke lockdown in Nederland die tot ver in 2021 doorliep. Voor musea betekende het dat ze voor langere tijd de deuren moesten sluiten. Om het publiek het Groninger Museum toch te kunnen laten bezoeken, is er van de tentoonstelling *The Rolling Stones – Unzipped* een prachtige 360° *Unzipped Online* ontwikkeld. Er zijn bovendien diverse online evenementen georganiseerd, zowel voor relaties als voor medewerkers.

Gevolgen medewerkers

Op advies van het Rijksinstituut voor Volksgezondheid en Milieu (RIVM) werd aan alle medewerkers van het Groninger Museum gevraagd thuis te werken. Als er op zaal of in het depot gewerkt moest worden, golden strenge regels om de kans op besmetting zo klein mogelijk te maken. De pandemie, de gevolgen ervan en de maatregelen die werden getroffen, hadden impact op veel collega's. Vanaf 22 maart werd daarom de mogelijkheid geboden onder strenge voorwaarden af en toe in het museum of in het depot te zijn.

Open tijdens pilot

Tijdens de Nationale Museumweek mocht het Groninger Museum 19, 20 en 21 april heel even open zijn. Het ministerie van Onderwijs,

Cultuur en Wetenschap, het ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport en het ministerie van Economische Zaken en Klimaat organiseerden in samenwerking met Stichting Museumkaart een pilot voor het onderzoek naar de inzet van sneltesten in de culturele sector.

Maatregelen

Op 5 juni mochten de Nederlandse musea hun deuren weer openen voor publiek. Tijdens de eerste lockdown waren door het Groninger Museum al veel voorbereidingen getroffen om de verspreiding van het coronavirus te voorkomen. De doorstroomroute die gecreëerd was, zorgde ervoor dat bezoekers bij aankomst en vertrek, maar ook tijdens hun bezoek aan de tentoonstellingszalen, zo min mogelijk in contact met andere bezoekers of met medewerkers van het museum kwamen. De garderobe was ondergebracht in het Auditorium, waar bezoekers de jassen en tassen zelf konden opbergen. De steigertrap die tijdens *The Rolling Stones – Unzipped* was geplaatst in de trapzaal bleef in gebruik om eenrichtingsverkeer mogelijk te maken.

Weer gesloten

Eind september werden meer versoepelingen aangekondigd om museumbezoek bijna volledig te normaliseren. Het was helaas van korte duur. Vanaf 6 november werden de maatregelen weer strenger. De controle op een coronatoegangsbewijs werd ingevoerd en thuiswerken werd voor medewerkers weer het advies. Bezoekers en medewerkers moesten vanaf 28 november bij het bewegen door het museum een mondkapje dragen. Op 19 december was de vierde lockdown een feit en sloten musea wederom de deuren. Deze lockdown liep door tot in 2022.

KONINGIN MÁXIMA OPENT KINDERBIËNNALE

Hare Majesteit Koningin Máxima opende dinsdagochtend 1 juni de Kinderbiënnale in het Groninger Museum.

De eerste *Kinderbiënnale* van Nederland was een interactieve expositie met werk van kunstenaars uit binnen- en buitenland. 30 Kinderambassadeurs uit

de provincie Groningen hebben meegewerkt aan de totstandkoming van de kunstwerken en de inrichting van de tentoonstelling.

Koningin Máxima kreeg een rondleiding over de tentoonstelling en ging in gesprek met de kunstenaars en de kinderambassadeurs.

EDUCATIE & PUBLIEKSINFORMATIE

CREATIE EN PARTICIPATIE

In 2021 opende de eerste *Kinderbiënnale* in Nederland. Een tweejaarlijks festivalachtige tentoonstelling met interactieve kunstinstallaties waarbij verwondering, creatie en participatie centraal staan. Het bijzondere aan dit project was de nieuwe rol die Educatie op deze manier kon vervullen. Voor het eerst in de geschiedenis van het museum heeft Educatie samen met de doelgroep kinderen een volwaardige tentoonstelling opgezet, vanuit een visie om bezoekers meer te laten participeren in het museum.

24

AANTAL ONLINE WORKSHOPS DAT GEGEVEN IS AAN HET VOORTGEZET ONDERWIJS

132

AANTAL BASISCHOOLKLASSEN DAT EEN BEZOEK BRACHT AAN HET MUSEUM

620

AANTAL PERSONEN DAT EEN RONDLEIDING VOLGDE

5.018

AANTAL LEERLINGEN UIT HET BASIS- EN VOORTGEZET ONDERWIJS DAT HET MUSEUM BEZOCHT

6

AANTAL KINDERFEESTJES IN HET MUSEUM

97

AANTAL DAGEN DAT HET INLOOPATELIER OPEN WAS

Educatie en de Kinderbiënnale

De kinderen hebben in de aanloop naar de tentoonstelling onder andere meegewerkt aan het schrijven van informatie over de kunstwerken. Zij hebben samen de inrichting bepaald, geleerd over marketing en hoe je een rondleiding geeft. De kinderen zijn ook op atelierbezoek geweest bij de deelnemende kunstenaars.

Door te doen, te verwonderen en te maken werden bezoekers van de *Kinderbiënnale* uitgedaagd om mee te bouwen, te ontdekken of te bewegen in een kunstwerk.

EEN KONINKLIJKE OPENING

Na een intensieve voorbereiding van twee jaar vond (tijdens het staartje van de lockdown) op 1 juni de opening van de *Kinderbiënnale* plaats door Hare Majesteit

Koningin Máxima. Het Koninklijk bezoek duurde drie uur en Koningin Máxima was zeer geïnteresseerd. Ze nam de tijd om alle elf de kunstinstallaties te zien, de kinderen te spreken en de kunstenaars te ontmoeten.

INSPIRATIE VOOR ANDERE MUSEA

de *Kinderbiënnale* was een groot succes. De interactieve tentoonstelling werd door jong en oud zeer positief ontvangen. Vooral tijdens de zomermaanden bezochten veel bezoekers uit heel Nederland het museum, ondanks de coronatijd. Collega musea waren bovendien geïnteresseerd in de innovatieve en participatieve aanpak van het Groninger Museum. Vertegenwoordigers van ruim twintig Nederlandse musea bezochten het Groninger Museum speciaal voor de *Kinderbiënnale*. De educatieafdeling deelde kennis en ervaring met de musea die de *Kinderbiënnale* bezochten.

Educatie & zomerprojecten

ZOMERPROJECT KINDERBIËNNALE IN DE KORREWEGWIJK

In de zomer van 2021 startte als onderdeel van de *Kinderbiënnale* het zomerproject in de Korrewegwijk en de wijk De Hoogte in Groningen. Kinderen uit beide wijken werkten maandenlang samen met Kunstenaarsduo Studio MAKY uit Rotterdam aan hun eigen drijvende kunstwerk: *de Badkat*. In augustus werd het kunstwerk feestelijk te water gelaten en was het te bewonderen in de Floresvijver. Na de zomervakantie is het kunstwerk verplaatst naar het water rondom het Groninger Museum.

Educatie & Jongeren

JONGERENAMBASSADEURS

Een belangrijk onderdeel van de *Kinderbiënnale* was het betrekken van de doelgroep jongeren. Daarom startte een traject met een groep met een leeftijd tussen de 16 en 24 jaar. Deze jongerenambassadeurs gaven tot een bepaalde hoogte hun werkzaamheden binnen de *Kinderbiënnale* vorm, samen met de medewerkers van de afdeling Educatie. Zij werden bovendien gestimuleerd te onderzoeken hoe ze verbonden wilden blijven aan het Groninger Museum.

SAMENWERKING MET ACADEMIE MINERVA

Met net afgestudeerde studenten van Academie Minerva vond een ander project plaats om ze beter voor te bereiden op het werkzame leven als kunstenaar. Vier jonge kunstenaars werden gevraagd een creatieve workshop te bedenken en uit te voeren, geïnspireerd op een kunstwerk uit de *Kinderbiënnale*. De studenten werden vanuit de afdeling Educatie begeleid in hun, voor de meeste van deze groep, eerste professionele opdracht. Tijdens dit project werd de kunst van de *Kinderbiënnale* vertaald naar workshops over druktechniek, papieren landschap, dubbel zelfportret en digitaal landschap. Deze vier verschillende workshops waren gratis te volgen tijdens acht speciale workshopweekenden.

Educatie & de JuniorClub

GEGROEID!

De JuniorClub groeide, ondanks de sluitingen van het museum, dit jaar tot een kleine honderd leden. De aandacht voor jong publiek door de *Kinderbiënnale* zorgde voor extra aanmeldingen. Er raakten dit jaar meer kinderen enthousiast voor het museum en zijn activiteiten. De kinderen van de JuniorClub 'testten' de *Kinderbiënnale*, schreven zaalteksten bij verschillende tentoonstellingen en maakten bijzondere selfies. Al was het museum tijdelijk gesloten, in de buitenlucht schilderen kan altijd! Op het festivalterrein van Noorderzon in augustus maakten de leden van de JuniorClub dan ook prachtige kunstwerken. Tijdens de Museumnacht en de opening van *JR: Chronicles* werden de kinderen als special guest in het museum ontvangen.

Educatie & Digitaal

VAN GOGH DIGITAAL

Op 30 maart 2020 werd het schilderij *Lentetuin, de pastoriëtuin te Nuenen in het voorjaar* van Vincent van Gogh gestolen uit Museum Singer Laren. Voortbordurend op de groeiende digitale ontwikkelingen en de vermissing van het werk, heeft de afdeling Educatie in samenwerking met het Van Gogh Museum een digitale 'inzoomer' gemaakt van het schilderij. Senior researcher Teio Meedendorp brengt met interessante weetjes en feiten het schilderij tot leven. Online bezoekers kunnen op groningermuseum.nl op het schilderij inzoomen en krijgen achtergrondinformatie in de vorm van filmpjes en weetjes.

> [Ga naar: Van Gogh Digitaal](#)

VERDERE DIGITALISERING

Om de tentoonstelling *The Rolling Stones – Unzipped* toch digitaal open te stellen hebben de afdelingen Educatie en Marketing & Communicatie *Unzipped Online* ontwikkeld. Tijdens de lockdown waarmee 2021 is afgesloten, ging de afdeling Educatie verder met het digitaliseren van tentoonstellingen. De tentoonstelling van Alida Pott is nog steeds digitaal te bewonderen op groningermuseum.nl.

> [Ga naar: Virtueel Museum](#)

Educatie, JR & Graffiti

WIJKENPROJECT EN INSIDE OUT

In de week voor de opening van de tentoonstelling *JR: Chronicles* was de mobiele fotostudio van JR's project *Inside Out* in Groningen. Samen met het team van de JR Studio gingen medewerkers van het museum de stad en de provincie in. Ze werden ondersteund door MBO fotografiestudenten van het Noorderpoort College. De mobiele fotostudio stond bij het winkelcentrum in Lewenborg, de sporthal in Vinkhuizen, het Noorderpoortcollege in Groningen, het Fabrieksterrein Philips in Stadskanaal en op de brug bij het Groninger Museum.

Groningers werden gefotografeerd en deze foto's werden ter plekke op groot posterformaat afgedrukt. Een deel van de foto's is op de buitenkant van het Starck Paviljoen van het Groninger Museum geplakt. Andere foto's waren te zien in diverse straatexposities in Stad en Ommeland. In totaal zijn 1.078 portretten voor dit project gemaakt.

In de wijken werd samengewerkt met oude en nieuwe partners om zoveel mogelijk mensen te bereiken. Alle geportretteerden kregen voor hun deelname een toegangskaartje. Een gratis bezoek aan de tentoonstelling *JR: Chronicles*, zodat ze ook de andere projecten van JR konden zien.

STADSWANDELING GRAFFITI EN STREET ART

In samenwerking met Noordstaat en SPOT werd een nieuwe muzikale wandel- en fietstocht ontwikkeld. Deze route gaat langs street art en graffiti in de stad Groningen. De route bevat achtergrondinformatie over de kunstenaars. De tour is via groningermuseum.nl gratis te downloaden, op ieder gewenst moment en op elke plek te starten. De muziek bij de kunst zochten Thijs de Vlieger (Noisia) en Frank Post (Posij) uit. Tussen 28 november en 31 december 2021 hebben 1.417 mensen de wandelroute gelopen. 387 Fietsers reden de fietsroute.

> [Ga naar: Wandel route](#)

> [Ga naar: Fiets route](#)

Style Wars (2021)

MICK LA ROCK
ACRYLVERF EN SYNTHETISCHE HARSVERF OP DOEK, 200 X 320 CM

AANKOOP VAN DE KUNSTENAAR MET STEUN VAN HET MONDRIAAN FONDS

De in Groningen geboren Aileen Middel (1970), alias Mick La Rock, is één van de bekendste vrouwelijke graffiti-schrijvers van Europa. Ze begon in 1983, pas dertien jaar oud, haar gekozen naam MICKEY op openbare muren in Groningen te schrijven. Na de opening van de tentoonstelling *Coming From the Subway* (1992) in het Groninger Museum verbleef ze regelmatig in New York. Hier werkte ze

samen met enkele van de beroemdste graffiti-kunstenaars. Speciaal voor de tentoonstelling *Graffiti in Groningen* maakte ze het werk *Style Wars*, voor één keer niet op de muur, maar op doek. In de loop der jaren zijn de door haar geschilderde letters behoorlijk geabstraheerd, maar misschien is met enige fantasie is hier nog wel 'Mickey' te lezen? (RS)

GRONINGER MUSEUMNACHT 2021

Zaterdag 11 september vond de vijfde editie van de jaarlijkse Groninger Museumnacht plaats. De Museumnacht vormt de start van het culturele seizoen in Groningen. Dit jaar vond wederom een limited edition plaats vanwege de coronamaatregelen, maar gelukkig met iets meer bezoekers dan in 2020.

Binnen en buiten

Het programma was opnieuw divers en prikkelend, met optredens binnen en buiten het museum. Straatmuzikant Borja Catanesi zorgde voor een onvergetelijke entree. In het museumrestaurant werden de radiomakers van Glasnost afgewisseld met optredens van Eva Waterbolk. De Binnenpiazza was het perfecte podium voor soul-, R&B- en popqueen RANI en voor de zeer populaire groep Orange Skyline.

Het dakterras bij Coop Himmelb(l)au bood podium aan de USVA die daar afwisselend dans (AtaXia) en muziek (Mira) presenteerde. Zeer populair waren de slow looking en de student tours onder leiding van de museumdocenten. Bij de *Kinderbiënnale* waren enkele kunstenaars aanwezig voor een Q&A. Vaste ingrediënten waren er ook, zoals raamschilderen, museum tattoos, open atelier en natuurlijk de inmiddels wereldberoemde silent disco met DJ's van KopjeK.

Begrip

De Museumnacht is een begrip geworden in cultureel Groningen en trekt vooral bezoekers tussen de 20 en 35 jaar. De Groninger Museumnacht is een gezamenlijk initiatief van het Groninger Museum, het Noordelijk Scheepvaartmuseum, GRID Grafisch Museum, Storyworld en het Universiteitsmuseum Groningen.

MARKETING & COMMUNICATIE

EEN HAILE BULT PRACHTIGS

Wanneer je als doelstelling hebt om bekendheid te genereren bij een zo groot mogelijk publiek en mensen wilt verleiden om het museum en de tentoonstellingen te bezoeken, is het lastig laveren in tijden waarin het museum gesloten is. Toch is het gelukt om op die momenten het contact met het publiek warm te houden. Op momenten dat het museum open was, kwamen relatief veel mensen naar het museum.

Online experimenteren

Tot aan de heropening in juni werd er vooral online geëxperimenteerd: met de promotie van een online versie van *The Rolling Stones – Unzipped*, live rondleidingen op Youtube, kunstpresentaties, prijsuitreikingen (Young Grunn Artist III) en succesvolle mogelijkheden voor online donaties. Een nieuw project was de aanwezigheid van het Groninger Museum op het social mediakanaal TikTok.

Lof

Maar de good old usual suspects van pr bleken minstens zo goed te werken: TV-uitzendingen met een hele ochtend op NPO1 en SBS6 rond de Museumweek, een hoofditem in het *Jeugdjournaal* voor de *Kinderbiënnale* en Jeroen Krabbe die in de uitzending van *M* prachtig vertelde over JR. In Amsterdam kon je er niet omheen: de bontgekleurde en opvallende *Kinderbiënnale*-tram die in juni en juli op wisselende trajecten reed. De kranten schreven mooie woorden vol lof over de tentoonstellingen.

Campagnes, intern en corona

De grootste campagnes dit jaar waren voor de *Kinderbiënnale* en *JR: Chronicles*. Door free publicity en mond tot mond reclame wisten ook veel mensen de expo over Alida Pott te vinden. Extra promotie was er dit jaar voor 20 jaar Wall House #2 en 100 jaar relatie met de Menkemaborg. Samen met de Groninger musea werd weer een campagne ontwikkeld voor de Museumnacht om met name de studenten en jongeren te bereiken.

Naast dit alles is in 2021 gewerkt aan de verbetering van de informatieborden in het museum en is er eenheid gekomen in interne huisstijldocumenten.

Last but not least, ging veel energie naar “coronacommunicatie”, waarin relaties, bezoekers en media via digitale mailingen, flyers, social media en de website voortdurend geïnformeerd werden over heropeningen, sluitingen en nieuwe coronaregels.

Publiciteit

Door de lockdowns was er minder structurele aandacht in de media. Wel was het Groninger Museum op bepaalde momenten meer zichtbaar, zoals het nieuws over de verlenging van *The Rolling Stones – Unzipped* en de aankondiging dat deze tentoonstelling in 2023 terug zal komen. In het voorjaar werd in de kranten de diefstal van de Van Gogh gememoreerd. Op televisie kreeg het museum aandacht bij omroep WNL rond de opening van de Museumweek. Projecten als de lancering van de De Ploeg Fietsroutes op 23 juni en de Museumnacht in september waren ook goed voor pieken in de pr. De meeste publiciteit werd echter gegenereerd voor de *Kinderbiënnale* in juni en *JR: Chronicles* in het najaar.

€ 4.609.789

MEDIAWAARDE IN EURO'S GEPRINTE PUBLICITEIT IN NEDERLANDSE MEDIA
(GEREGISTREERD DOOR DE MEDIA INFO GROEP)

35%

STIJGING AANTAL ONTVANGERS VAN
DE E-MAILNIEUWSBRIEF

670.967

AANTAL BEZOEKEN AAN DE WEBSITE

663

AANTAL ARTIKELEN IN NEDERLANDSE
KRANTEN EN BLADEN

MARKETING & COMMUNICATIE EEN HAILE BULT PRACHTIGS

CIJFERS PRINTED MEDIA NL

Berichtgeving	663 nieuwsberichten
Media-waarde	€ 4.609.789
Totale bereik	100.133.588

In het tweede kwartaal verschenen de meeste nieuwsberichten en waren de mediawaarde en het bereik het hoogst.

Voor een aantal onderwerpen (gerelateerd aan het Groninger Museum) is gekeken in hoeveel artikelen hierover vermeldingen zijn geweest in de geschreven media in Nederland (offline):

ARTIKELN PRINTED MEDIA

<i>Kinderbiënnale</i>	56 artikelen
<i>Rolling Stones – Unzipped</i>	61 artikelen
Corona	171 artikelen
Heropening	16 artikelen
Museumweek	11 artikelen
<i>The Show Must Go On</i>	22 artikelen
<i>JR: Chronicles</i>	35 artikelen
Graffiti	36 artikelen

Het vaakst stond het Groninger Museum in Dagblad van het Noorden, gevolgd door NRC, het Friesch Dagblad en de Ommelander Courant. Hoewel het museum ook het nieuws haalde in andere grote landelijke kranten zoals de Volkskrant, Trouw, Telegraaf en AD, was de frequentie in de laatstgenoemde media lager. De artikelen werden allemaal natuurlijk doorgezet in de online middelen van de kranten, waaronder websites en social media. Alle overige online media en publicaties zijn niet gemeten.

SAMENWERKINGEN MEDIA

Al enige jaren heeft het Groninger Museum een redactionele samenwerking met NDC Mediagroep/Mediahuis Noord en het magazine Kijk op het Noorden. Iedere maand verschijnen hierin paginagrote publicaties over uiteenlopende onderwerpen, zoals aankopen en tentoonstellingen.

Tentoonstellingen, aankopen en projecten in het nieuws

THE ROLLING STONES – UNZIPPED

De tentoonstelling was in 2021 helaas niet meer te zien maar in april, vlak voordat *The Rolling Stones – Unzipped* zou doorreizen naar Marseille, werd via een primeur op NPO Radio 2 bekendgemaakt dat *Unzipped* eind 2023 terug komt naar het Groninger Museum. Dit was groot nieuws, dat door veel landelijke dagbladen en radioprogramma's werd overgenomen.

DE KINDERBIËNNALE

Voor de perspreview van de *Kinderbiënnale* en de opening door Koningin Máxima was veel belangstelling van de media. Er werd live verslag gedaan door RTV Noord en OOG TV en er verscheen een uitgebreid item in *Blauw Bloed*. Op de dag van de opening was de *Kinderbiënnale* het belangrijkste nieuws in het *Jeugdjournaal* op de landelijke televisie met een bereik van zo'n 500.000 jeugdige kijkers. Alle uitzendingen bereikten ook een groot online publiek via de online kanalen van deze media. Dagblad van het Noorden plaatste een grote reportage. Naast de opening door de Koningin was er ook inhoudelijk

veel te vertellen over de Kinderbiënnale. Onder andere Trouw, Nederlands Dagblad en Dagblad van het Noorden schreven positieve recensies. Magazines waaronder Muze, Kampioen en Linda plaats-ten aankondigingen. Al met al was er veel positieve reuring over deze expositie en dat was terug te zien in de bezoekcijfers.

Nederlands Dagblad over De Kinderbiënnale en The Show Must Go On:

‘Dit alles maakt een bezoek aan het Groninger Museum bijzonder de moeite waard. De prachtige voorstellingen dagen je uit verder te kijken dan je neus lang is. Kunst beleef je niet in het voorbijgaan, het is een totaalervaring’.

Dagblad van het Noorden (column ‘Mengelmous’) over De Kinderbiënnale:

‘Het is ook wel een haile bult prachtigs, voor kinderen van leeftijd-onbepert’

ALIDA POTT

De expositie over Ploeglid Alida Pott was weliswaar klein qua opzet, maar de kwaliteit was hoog. Dit was terug te zien in een enthousiaste recensie in NRC. Dagblad van het Noorden en RTV Noord hadden ook lovende woorden voor de expositie.

Dagblad van het Noorden:

‘Kijken naar het werk van Alida Pott is een belevenis’

JR: CHRONICLES

Zoals verwacht lag het hoogtepunt qua pr niet alleen bij de *Kinderbiënnale* maar ook bij *JR: Chronicles*. De wereldwijde bekendheid van JR, gecombineerd met de regionale en lokale activiteiten rondom deze tentoonstelling, zorgden voor een brede dekking in de media. Heel blij was het museum met een uitgebreid item in het programma *M*, gepresenteerd door Margriet van der Linden. Kunstenaar Jasper Krabbé bezocht de tentoonstelling en vertelde hier laaiend enthousiast over op prime time televisie, wat ruim 2 miljoen kijkers had. Recensies verschenen in onder andere NRC, De Telegraaf en Dagblad van het Noorden.

In de regio Groningen genereerde het project *JR: Inside Out* mooie pr. Voor dit project werden op verschillende plaatsen in de provincie Groningen ter plekke van de bewoners posters gemaakt en vervolgens op gebouwen geplakt. Een zeer mediageniek item waar in regionale media veel over werd geschreven, gefilmd, gevlogd en gefotografeerd.

De expositie *Graffiti in Groningen* kon ook rekenen op aandacht. Zo maakte RTV Noord een mooie reportage over graffitikunstenaar Aileen Middel, in aanloop naar de opening. Aileen was ook tafelgast bij RTV Noord.

Diverse aankopen van het Groninger Museum verschenen in het nieuws. Eind oktober was er bijvoorbeeld aandacht in de regionale kranten voor de aankoop van twee werken van Ploegkunstenaar Jan Wiegers.

Jasper Krabbé in talkshow M over JR: Chronicles: ‘Het is super-indrukwekkend’

Joyce Roodnat in NRC:

‘...in het Groninger Museum. Daar opende de meesterlijke expositie JR – Chronicles, met video’s en muurgrote afbeeldingen van wat hij maakte...’

Campagnes

De grotere marketingcommunicatiecampagnes dit jaar waren gericht op de promotie van de laatste maanden van *The Rolling Stones – Unzipped*, waarbij naast online promotie ook advertenties werden geplaatst in de landelijke kranten. Daarnaast werd een campagne uitgerold voor de *Kinderbiënnale*, met onder andere A0-postercampagnes. Hiervoor werd speciaal een fotoshoot georganiseerd met fotograaf Christopher Smith, stylist Elise Klinkert en modellen van de *Kinderbiënnale* zelf. Er reed een beplakte tram twee maanden door Amsterdam, er waren advertorials en advertenties in bijvoorbeeld de Kidsweek en er waren diverse online marketingacties. Heel blij was het museum met de sponsorafpraak met de Rabobank, waarbij het museum voor de *Kinderbiënnale* een grote banner kreeg op het Rabobankgebouw in Groningen. Het project van de *Kinderbiënnale* zelf genereerde extra pr, met een eigen website en social media kanaal en bovenal de promotie die de kinderambassadeurs van de *Kinderbiënnale* zelf deden. Voor de *Kinderbiënnale* werd een nieuwe merchandise-lijn opgezet met producten voor marketing en voor de museumwinkel.

Elk half jaar werkt de communicatieafdeling samen met de educatieafdeling aan een uitgebreid inhoudelijk magazine over de tentoonstellingen. Daarnaast verschijnt de seizoensflyer halfjaarlijks die zeer breed verspreid wordt in Nederland en Noord Duitsland. Dit jaar kwamen er extra flyers voor de *Kinderbiënnale*, *JR: Chronicles*, Wall House #2, en eenmalig voor de Menkemaborg.

Trouwe steun en toeverlaat voor de communicatie en pr is ontwerper Rudo Menge, die verantwoordelijk is voor de sterke grafische vormgeving van de uitingen. Voor onder andere de *Kinderbiënnale* en de Museumnacht ondersteunde dit jaar ook ontwerper Eefje Kleijweg.

Kortingsacties

Zoals elk jaar had het museum afspraken met hotels in Groningen om hun gasten korting aan te bieden voor het museum. VIP-kaarhouders van de VriendenLoterij (voorheen BankGiro Loterij) mochten ook gratis naar het museum. Een extra actie dit jaar was de Museum-heropeningsactie waarmee houders van de VriendenLoterijkaart tijdelijk meer mensen mochten meenemen op één VIP-pas. Rabobankpashouders mochten met korting naar de *Kinderbiënnale*. Er werden ook marketingacties opgezet met Jonge Harten, Aangenaam Klassiek, Tassie, de Kruidvat Museumweken, het UMCG en de Nederlandse Spoorwegen.

Online

Online was het museum in 2021 het hele jaar open en was er voor bezoekers veel te beleven. Zo kon er met *Unzipped Online* een digitaal bezoek gebracht worden aan de tentoonstelling *The Rolling Stones – Unzipped*. Algemeen directeur Andreas Blühm gaf een eenmalige rondleiding door de Stones-tentoonstelling. In 2020 was het Groninger Museum al met creatieve thuisopdrachten begonnen en die waren er in 2021 ook. Met deze online activiteiten werden bezoekers betrokken bij tentoonstellingen die op dat moment niet live te zien waren. Het aantal e-mailabonnees en volgers op de sociale mediakanalen groeide sterk.

BEZOEKERSAANTALLEN GRONINGERMUSEUM.NL

Net als het aantal bezoekers aan het museum zijn in 2021 ook de online bezoekcijfers niet te vergelijken met een normaal jaar. Dat het aantal websitebezoeken met niet meer dan 25% is gedaald, mag daarom best een succes genoemd worden.

De meest bezochte pagina's op de website zijn zoals gewoonlijk de homepage en de ticketshop. Opvallend dit jaar is dat de pagina *‘Online Groninger Museum’*, met 360-graden foto's van tentoonstellingen, veel vaker is bezocht dan de pagina *‘Tentoonstellingen’*. Na de heropening van het museum op 1 juni door Koningin Máxima, was vooral de ticketverkoop voor de *Kinderbiënnale* een goede reden om de website te bezoeken.

Piekbezoeken waren er op de openingsdag van de tentoonstelling *JR: Chronicles* en bij de start van de digitale expositie *Unzipped Online*. De best bezochte tentoonstellingspagina's waren in 2021 de *Kinderbiënnale*, *The Rolling Stones – Unzipped* en *Alida Pott*.

	2021	2020
Bezoeken aan de website	670.967	900.450
Waarvan 426.687 unieke gebruikers en 421.018 nieuwe gebruikers		

TOP DRIE HERKOMST BEZOEKERS WEBSITE

	2021	2020
1. Nederland	78.01%	86.12%
2. Duitsland	5.97%	3.68%
3. Verenigde Staten	3.88%	1.49%

PIEKBEZOEKEN IN 2021 OP GRONINGERMUSEUM.NL

vrijdag 19 februari BankGiro Loterij tour *Unzipped*

vrijdag 5 maart livegang *Unzipped Online*

zaterdag 5 juni Museum weer open na 6 maanden gesloten

woensdag 16 augustus start ticketsale Museumnacht

vrijdag 19 november opening *JR: Chronicles* en *Graffiti*

BEST BEZOCHTE TENTOONSTELLINGSPAGINA'S

Kinderbiënnale

The Rolling Stones Unzipped

Alida Pott

JR: Chronicles

DONEREN

Nieuw op de website was de mogelijkheid het museum financieel te steunen met een donatie. Toen het museum ongewild moest sluiten, werd een pagina met betaalfunctionaliteit gecreëerd. Later in het jaar kon men ook doneren bij de aankoop van een online ticket; voor zowel de digitale expositie *Unzipped Online* als voor entreetickets. Het was hartverwarmend om te ontdekken dat zoveel bezoekers hiervan gebruik wilden maken.

MARKETING & COMMUNICATIE EEN HAILE BULT PRACHTIGS

UNZIPPED ONLINE

De voortijdige sluiting van het museum in december 2020 was voor bezoekers die *The Rolling Stones – Unzipped* hadden willen bezoeken een enorme domper. Gezocht werd naar een manier om de tentoonstelling toch digitaal open te stellen. In nauwe samenwerking met collega's van de afdeling Educatie werd *Unzipped Online* ontwikkeld. Hier konden bezoekers vanuit huis zelf door alle online tentoonstellingsruimtes navigeren, Stones muziek luisteren en een timelapse van de opbouw van het appartement van de Stones (een replica op ware grootte) en detailvideo's bekijken. 1.322 bezoekers hebben *Unzipped Online* bezocht.

Veel dank aan Carola van der Poel (online omgeving en 360 gradenfoto's), Sije Kingma (timelapse en video) en Slash2 (ticketshop en betaalomgeving), zonder wie dit project niet gerealiseerd had kunnen worden.

E-MAILABONNEES

De maandelijkse nieuwsbrief met tentoonstellings- en ticketinformatie, artikelen en winacties groeide aanzienlijk met ruim 35%.

	2021	2020
Abonnees	25.219	18.636

ONLINE ADVERTENTIECAMPAGNES

Bij de tentoonstellingen *The Rolling Stones – Unzipped*, de *Kinderbiënnale* en *JR: Chronicles* werden naast Google Grants - een maandelijks advertentietegoed voor AdWords-advertenties dat beschikbaar is voor non-profitorganisaties - online bannering (RTB display advertising), Facebook en Instagram advertising, retargeting en zichtbaarheids- en respons optimalisatie ingezet.

SOCIAL MEDIA & WEBCARE

Het Groninger Museum is actief op Instagram, Facebook, Twitter, TikTok, LinkedIn, YouTube en Vimeo. Op ieder kanaal verleent het Groninger Museum publieksservice en vooral voor Instagram, TikTok, Facebook en Twitter wordt bijna dagelijks op maat content ontwikkeld in het Nederlands en het Engels. In de Google Reviews en de reviews op Tripadvisor kreeg het Groninger Museum ook dit jaar hoge ratings op het gebied van tentoonstellingen, service en bereikbaarheid.

TIKTOK

Vanaf 2021 is het Groninger Museum aanwezig op TikTok, een social media kanaal voor Generation Z en in mindere mate voor Millennials. Trendgedreven, leuke en luchtige content laat zien dat het museum niet saai is. De drempel om het museum te bezoeken wordt hiermee voor deze moeilijk te bereiken doelgroep verlaagd. Dansende kinderambassadeurs van de *Kinderbiënnale* maakten één van de eerste filmpjes. De meest populaire TikTok video was de aankondiging van *Graffiti in Groningen* met 22.700 views.

Het museum ontvangt knipseloverzichten van publiciteit in geprinte Nederlandse media via de Media Info Groep. In de huidige tijd is de online (internationale) media-aandacht het dubbele daarvan, maar hier hebben we geen complete gegevens van.

INSTAGRAM

	2021	2020
	15.90%	23.862
		20.588

FACEBOOK

	2021	2020
	3.43%	25.392
		24.549

TWITTER

	2021	2020
	1.28%	85.750
		86.862

TIKTOK

	2021
	647

Op Instagram, Facebook en Twitter kreeg de post waarin werd aangekondigd dat de tentoonstelling *The Rolling Stones – Unzipped* terugkomt in 2023 de meeste likes en reacties. De video die op Instagram het meest werd bekeken is de deepfake video waarin het portret van Dr. Aletta Jacobs beweegt en knipoogt.

VIDEOCONTENT

Voor de website, sociale media en narrowcasting werden video's gemaakt bij de *The Rolling Stones – Unzipped*, de *Kinderbiënnale* en *JR: Chronicles*. Er werd bovendien een timelapse gemaakt van de creatie van twee graffiti kunstwerken voor *Graffiti in Groningen*. De timelapse werd mogelijk gemaakt met steun van de Groninger Museum Salon. Wederom maakte Martijn Halie mooie online promotie-video's voor *JR: Chronicles* met een teaser van JR zelf en een extra promotiefilm.

Stages

De online communicatie van het Groninger Museum werd dit jaar ondersteund door stagiaires Jet Otten (Communicatie Hanzehogeschool) en Elize Greidanus (International Communication Hanzehogeschool). Voor de pr- en offline-middelen kwam support van stagiaire Noor Brongers en stagiair Coert Gilissen (beide: Communicatie Hanzehogeschool).

Zonder Titel (Ronnie and Keith) (2017)

ANDY ZUIDEMA
C-PRINT OP DIBOND, 140 X 210 X 5 CM

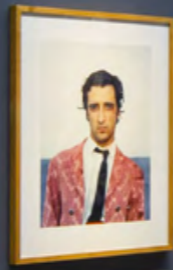
AANKOOP VAN DE KUNSTENAAR MET STEUN VAN DE GRONINGER MUSEUM SALON

Met zijn foto's probeert Andy Zuidema (Groningen 1984) de energie die tijdens een show voelbaar is te vertalen naar kleurrijke portretten. Hij ontwikkelde zich als autodidact van grafisch vormgever tot fotograaf onder begeleiding van bekende fotografen als Erwin Olaf en Yamandú Roos. Binnen zijn creatieve studio onderzoekt hij het spanningsveld tussen een verhaal en een gefixeerde momentopname.

Op 15 oktober 2017 traden The Rolling Stones op in stadion GelreDome in Arnhem met hun *No Filter Tour*. Het Groninger Museum toonde tijdens *The Rolling Stones – Unzipped* voor de eerste keer zeven beelden die Zuidema tijdens dit laatste concert in Nederland van de bandleden maakte. (MR)

THE SHOW MUST GO ON
18 JUNI T/M 24 OKTOBER 2021

DEVELOPMENT & EVENEMENTEN

ONTWIKKELLEN, VERBINDEN EN KOESTEREN

Tijdens een jaar waarin het museum regelmatig de deuren moest sluiten, werden op inventieve wijze allerlei online alternatieven bedacht. Het Groninger Museum bleef actief zoeken naar verbinding.

Development

In 2021 startte de nieuwe afdeling Development & Evenementen. Hiermee legt het museum de focus op het ontwikkelen en koesteren van relaties om daarmee het museum steviger te positioneren en de eigen geldstroom meer te bestendigen. Evenementen zijn daarbij een belangrijk instrument. Naast structurele taken en beleidsdoelen is een begin gemaakt met projecten zoals: beleid ontwikkelen t.a.v. nalatenschappen en schenkingen en het ontwikkelen van nieuwe relatiegroepen.

Evenementen & relaties in tijden van corona

Op inventieve wijze werden allerlei online alternatieven bedacht in de periode dat het museum gesloten was. Zakelijke relaties konden deelnemen aan *The Rolling Stones – Unzipped Online*. Daarbij kregen ze een digitale rondleiding van algemeen directeur Andreas Blühm. Er werden online bijpraatsessies georganiseerd. Nieuwe aankopen door de Vrienden van het Groninger Museum werden online gepresenteerd. Op 6 juli werd in samenwerking met het Noordbrabants Museum en het Drents Museum een gezamenlijk webinar georganiseerd voor de drie Vriendenverenigingen met de titel: *Van Gogh en grenzeloze vriendschappen*. Drie conservatoren van de drie musea vertelden over de link tussen Van Gogh en hun collectie. Een mooi voorbeeld van verbinding in moeilijke tijden.

Opening tentoonstelling Kinderbiënnale

De opening van de *Kinderbiënnale* op 1 juni door Koningin Máxima moest door de lockdown helaas plaatsvinden zonder gasten en bezoekers, maar wel samen met de hoofdrolspelers: de kinderambassadeurs en de kunstenaars van de tentoonstelling.

Geheel in lijn met de opzet van het project dachten de kinderen mee over een openingsfeest. Ideeën genoeg! Van artiesten tot hapjes en van uitnodigingen tot goodiebags; alles kwam aan bod. Erg jammer dat het bedachte grote feest door de maatregelen niet was toegestaan. Gelukkig kon er wel een bescheiden programma georganiseerd worden.

Een aantal kinderambassadeurs had onder de bezielende leiding van choreograaf Mohamed Yusuf Boss en Shara Maaskant weken geoefend op de openingsdans. Deze dans vormde de aftrap van de rondleiding voor de Koningin. Daarna werd Koningin Máxima door projectleider Sander Daams rondgeleid over de tentoonstelling. Hierbij gaven zowel de kunstenaars als de kinderambassadeurs een toelichting bij de kunstwerken. Tijdens de na-ontvangst maakte de Koningin met enkele gasten nader kennis.

Deze intieme maar feestelijke opening was de perfecte aftrap voor de heropening voor het publiek een paar dagen later. Na meer dan vijf maanden lockdown mocht het museum eindelijk weer publiek ontvangen. Iedereen was er klaar voor!

Salonexcursie Maarten Baas

De excursie naar Maarten Baas in 's Hertogenbosch was één van de hoogtepunten van 2021 voor de leden van de Groninger Museum Salon. De busreis was de ideale gelegenheid voor het slow looking programma van Educatie door museumdocent Christine van der Cingel. Aangekomen bij de studio van Maarten Baas kregen de Salonleden een rondleiding door de werkplaats. Tijdens de lunch presenteerde Maarten nieuw en ouder werk. Aansluitend bezochten de deelnemers het Noordbrabants Museum. Hier werden ze verwelkomd door museumdirecteur Charles de Mooij. Hij leidde ze rond door de nieuwe Van Gogh presentatie. Het diner op de terugreis bij de Librije in Zwolle was de perfecte afsluiting van een memorabele dag.

Groninger Museumnacht

De vijfde editie van de Groninger Museumnacht vond plaats op zaterdag 11 september. Ondanks de maatregelen was het programma weer divers en prikkelend. Optredens vonden zowel binnen het museum als eruiten plaats.

400

AANTAL BEZOEKERS BIJ DE OPENING VAN JR: CHRONICLES EN GRAFFITI IN GRONINGEN

63

TOTAAL AANTAL GEORGANISEERDE EVENEMENTEN EN ONTVANGSTEN (EXCLUSIEF EVENEMENTEN EN ONTVANGSTEN DIE NIET DOORGINGEN)

2.812

ONTVANGEN GASTEN TIJDENS EVENEMENTEN

750

AANTAL BEZOEKERS AAN DE LIMITED EDITION VAN DE GRONINGER MUSEUMNACHT

EVENEMENTEN ONTWIKKELEN, VERBINDEN EN KOESTEREN

JANUARI	
29	Online bijeenkomst Groninger Museum Salon met een vooruitblik op het seizoen, inclusief vooraf bezorgde borrelmand verzorgd door Prinsenhof Groningen
FEBRUARI	
19	Live uitzending BankGiro Loterij: <i>Unzipped</i> . Online bijeenkomst met rondleiding. Meer dan 100.000 views. Spreker: Andreas Blühm
MAART	
4	Online Vriendenbijeenkomst rondom het werk <i>Twee Artisten</i> van Henk Melgers Sprekers: Nadia Abdelkai en Andreas Blühm
10	Online vooruitblik nieuwe jaar Gasunie/GasTerra Spreker: Andreas Blühm
11	Online event Duits- Nederlandse Handelskamer Sprekers: Andreas Blühm en Günter Gülker (directeur DNHK)
11	Online introductie <i>Unzipped</i> Lions Assen Spreker: Andreas Blühm
15	Online vooruitblik nieuwe jaar bestuur Vereniging Vrienden van het Groninger Museum Spreker: Andreas Blühm
18	Online bijeenkomst Rabobank Sprekers: Andreas Blühm, Sander Daams en Ademiek Gerritsma
19	Online vooruitblik Beringer Hazewinkel Spreker: Andreas Blühm
23	Rondleiding <i>Unzipped Online</i> Lions Groningen Zuid Spreker: Andreas Blühm
24	Rondleiding <i>Unzipped Online</i> Rotary Groningen Spreker: Andreas Blühm
25	Online bijeenkomst Bedrijvenvereniging West/Algemene Ledenvergadering Spreker: Andreas Blühm
29	Online borrelbijeenkomst Groninger Museum Salon met een vooruitblik op het seizoen, inclusief borrelmand verzorgd door Prinsenhof Groningen
APRIL	
6	Online bijeenkomst <i>Unzipped</i> voor Ambassadeurs van Groningen Spreker: Andreas Blühm
13	Bekendmaking winnaar Young Grunn Artist III Sprekers: Zwaan Ipema (NP3), Afra Rijckhoff (moderator) en Sue-an van der Zijpp

19	Werkbezoek minister Ingrid van Engelshoven van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap en opnames NPO1. Sprekers: Andreas Blühm, Sander Daams en Esther Moesker
MEI	
3	Opname videoclip door Rani
6	Online preview tentoonstelling <i>Alida Pott</i> voor leden Groninger Museum Salon Spreker: Nadia Abdelkai
JUNI	
1	Opening <i>Kinderbiënnale</i> door Hare Majesteit Koningin Máxima Sprekers: Andreas Blühm en Sander Daams
5	Heropening Groninger Museum
6	Bezoek kinderambassadeurs met families aan het museum
6	Leden JuniorClub bezoeken <i>Kinderbiënnale</i>
9	Preview <i>Kinderbiënnale</i> voor de Rabobank Sprekers: Andreas Blühm en Sander Daams
9	Ontvangst <i>Kinderbiënnale</i> : kunstenaars educatieve partners Sprekers: Robert van der Tol (Vrije Academie, muziekgeschiedenis)
9	Ontvangst en presentatie <i>Kinderbiënnale</i> voor kunstenaars en partners Sprekers: Lisse de Bie en Sander Daams
9	Ontvangst en presentatie <i>Kinderbiënnale</i> voor educatieve partners Sprekers: Lisse de Bie en Sander Daams
10	Ontvangst Charter Diversiteit Sprekers: Andreas Blühm, Glimina Chakor (wethouder gemeente Groningen), Ziëd Fargi (dagvoorzitter), Myron Hamming en Alice Odé
15	Openstelling tentoonstelling <i>Alida Pott</i> Sprekers: Nadia Abdelkai en Andreas Blühm
21	Ontvangst en presentatie <i>Kinderbiënnale</i> , Tropenmuseum Sprekers: Lisse de Bie en Sander Daams
28	Presentatie en bezoek <i>Kinderbiënnale</i> IVAK/Eemsdelta Spreker: Sander Daams
23	Startschot <i>In het spoor van De Ploeg</i> i.s.m. AbelLeisure Sprekers: Andreas Blühm, Lenny Bulthuis, Deddo Houwen (voorzitter Stichting De Ploeg Stad en Ommeland) en Mirjam Wulfse (Gedeputeerde Staten)

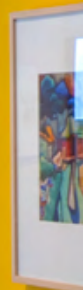
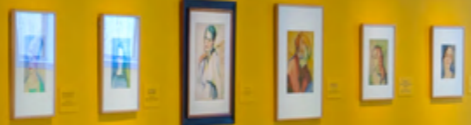
25	Bijeenkomst JuniorClub zaalteksten schrijven bij <i>De Collectie</i> en <i>The Show Must Go On</i>
27	Bijeenkomst JuniorClub zaalteksten schrijven bij <i>De Collectie</i> en <i>The Show Must Go On</i>
28	Buitenlezing en bezoek tuin Menkemaborg Vereniging Vrienden van het Groninger Museum Spreker: Ida Stamhuis
29	Algemene Ledenvergadering Groninger Museum Salon en bezoek <i>Kinderbiënnale</i> Sprekers: Andreas Blühm en Sander Daams
JULI	
1	Ontvangst Raad van Toezicht van PBLQ
4	Bijeenkomst JuniorClub zaalteksten schrijven bij <i>De Collectie</i> en <i>The Show Must Go On</i>
6	Webinar over Van Gogh voor de Vereniging Vrienden Groninger Museum in samenwerking met het Noordbrabants Museum en het Drents Museum Spreker: Nadia Abdelkai
9	Afsluiting bijeenkomst kinderambassadeurs
15	Ontvangst en programma rondom <i>Kinderbiënnale</i> , Museum Curaçao Spreker: Sander Daams
22	Ontvangst en presentatie <i>Kinderbiënnale</i> , Zuiderzeemuseum Sprekers: Lisse de Bie en Sander Daams
AUGUSTUS	
6	Ontvangst en presentatie <i>Kinderbiënnale</i> voor directeur Erasmushuis Jakarta Spreker: Sander Daams
27	Ontvangst GasTerra
SEPTEMBER	
1	Bijeenkomst <i>Kinderbiënnale</i> Vereniging Vrienden van het Groninger Museum met tentoonstellingsbezoek Sprekers: Andreas Blühm en Sander Daams
12	Groninger Museumnacht
19	JuniorClub workshop <i>Kinderbiënnale</i>
24	Start College Museums: The Making of, Rijksuniversiteit Groningen, opleiding Kunstgeschiedenis, Wintersemester 2021/22 Spreker: Andreas Blühm

27	Jaarlijkse Ploegdag voor donateurs van Stichting De Ploeg Sprekers: Andreas Blühm, Peter Jordens (voorzitter Stichting) en Anne van Lienden (conservator Singer Laren)
OKTOBER	
5	Excursie Groninger Museum Salon naar Maarten Baas, het Noordbrabants Museum en de Librije
6	Presentatie <i>Kinderbiënnale</i> , Kunst en Cultuur directeuren Cultuurprofielcholen Sprekers: Lisse de Bie en Sander Daams
6	Presentatie <i>Kinderbiënnale</i> , Young Curators Sprekers: Lisse de Bie en Sander Daams
12	Presentatie Kunst en Cultuur NHL Stenden Hogeschool Spreker: Lisse de Bie
13	Algemene Ledenvergadering Vereniging Vrienden van het Groninger Museum
13	Presentatie <i>Kinderbiënnale</i> Kunst en Cultuur, ICC'ers Spreker: Sander Daams
14	Presentatie <i>Kinderbiënnale</i> , Kunst en Cultuur Spreker: Sander Daams
26	Bijeenkomst Marketing Groningen strategische sessie
27	Ontvangst en rondleiding <i>Kinderbiënnale</i> Provincie Groningen Spreker: Sander Daams
30	Lezing <i>Kijk als een kunstenaar</i> Spreker: Monica de Ruiter
NOVEMBER	
3	Lunch afscheid en welkom oude en nieuwe conservator in opleiding Stichting Beringer Hazewinkel
5	Salonbijeenkomst met slow looking programma Spreker: Christine van der Cingel
18	Preview tentoonstelling <i>JR: Chronicles</i> en <i>Graffiti in Groningen</i> voor medewerkers
19	Opening tentoonstellingen <i>JR: Chronicles</i> en <i>Graffiti in Groningen</i> Sprekers: Andreas Blühm, Hugo Engwerda, Aileen Middel, Patrick Reinders en Geertje Smeding
24	Ontvangst en presentatie voor 30 educatoren van vijftien verschillende musea uit Nederland Spreker: Sander Daams

ALIDA POTT

ALIDA POTT
ALIDA POTT
ALIDA POTT

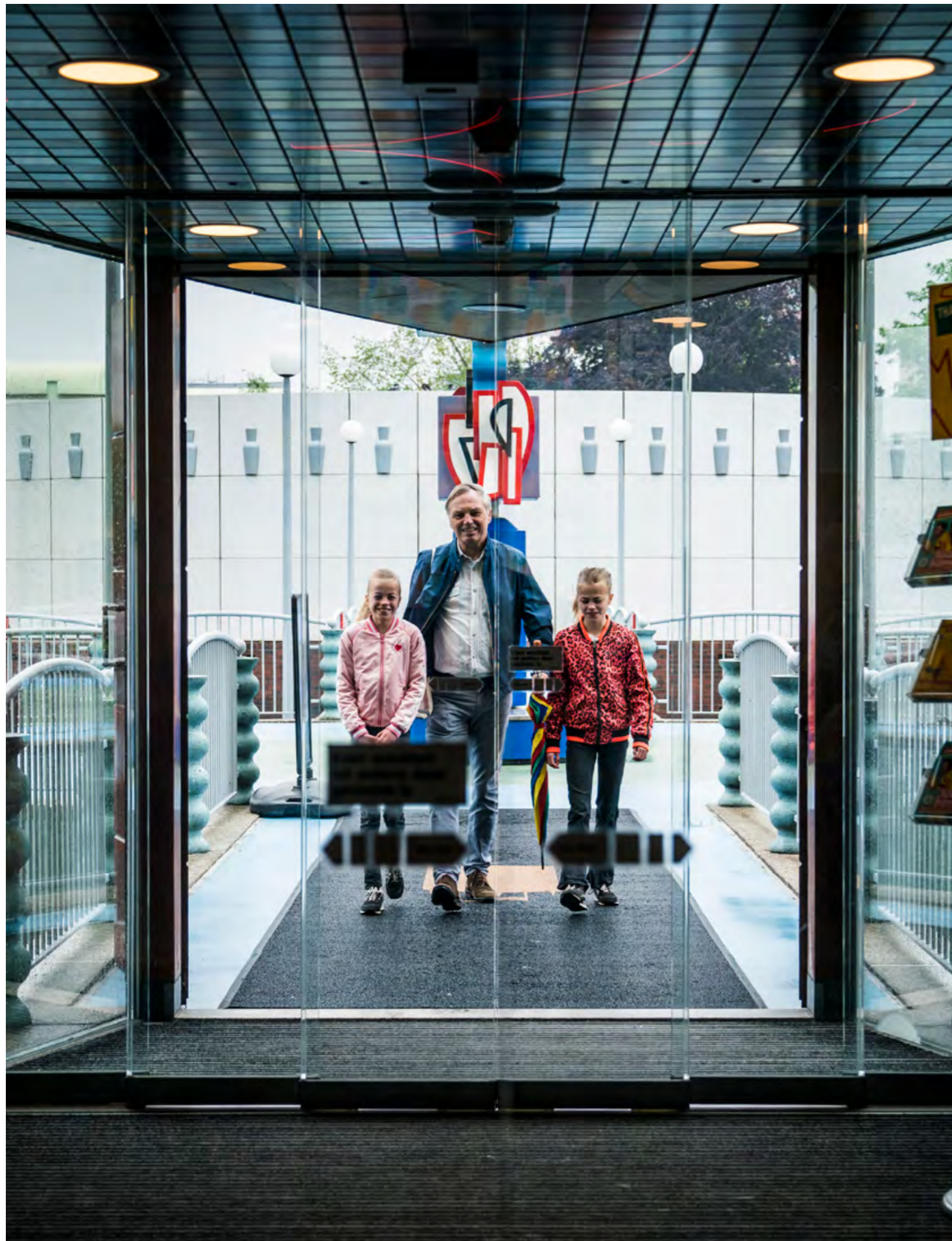

BEZOEKERS

VERRASSEND, ORIGINEEL EN SPEELS

Om inzicht te krijgen waarom mensen naar het Groninger Museum komen en wat zij van het museum en de tentoonstellingen vinden, heeft het museum ook dit jaar een doorlopend publieksonderzoek laten uitvoeren door onderzoeksbureau Totta/ITB.

Bezoekersonderzoek

In totaal zijn er 364 interviews gehouden over de periode januari tot en met december 2021. Door de maatregelen zijn er geen interviews mogelijk geweest tijdens de maanden januari tot en met mei.

Aanleiding

Wie of wat bracht de bezoeker op het idee om naar het Groninger Museum te gaan? Aanleidingen in 2021 waren met name: een eerder bezoek (27%), een aanbeveling van familie, vrienden of kennissen (23%) en zoeken op internet naar musea (21%). Promotie via de eigen kanalen van het museum, zoals de website (11%) en social media (7%), waren ook aanleiding. Het aandeel dat via social media op het idee kwam om naar de *Kinderbiënnale* te gaan was hoger dan voor de andere tentoonstellingen. In 2021 waren er proportioneel iets meer bezoekers voor het eerst in het Groninger Museum: 36% ten opzichte van 34% in 2020. Voor de *Kinderbiënnale* zorgde voor deze groei. Loyale bezoekers die twee keer per jaar of vaker naar het museum gaan, zijn

in 2021 niet allemaal weer terug geweest, zo'n twee op de drie. 82% Van de bezoekers gaf aan zeker of waarschijnlijk terug te komen.

Het museum ontving dit jaar 8% minder volbetalende bezoekers ten opzichte van 2020. Het aantal bezoekers onder 18 jaar steeg daarentegen met ruim 14,5%.

Herkomst

79% van de bezoekers kwam uit Nederland. Het aantal bezoekers uit een ander land dan Nederland of Duitsland was 11%. De meeste bezoekers (26%) kwamen uit de provincie Groningen. Uit deze provincie komt 44% van het aantal bezoekers dat minimaal twee keer per jaar het museum bezoekt. 10% Van de Groningse bezoekers bezocht dit jaar voor het eerst het Groninger Museum.

Leeftijd

De *Kinderbiënnale* zorgde dit jaar voor een jonger publiek. De gemiddelde leeftijd lag in 2021 op 44 jaar, terwijl dit in de jaren ervoor 49 jaar was.

Waardering tentoonstellingen

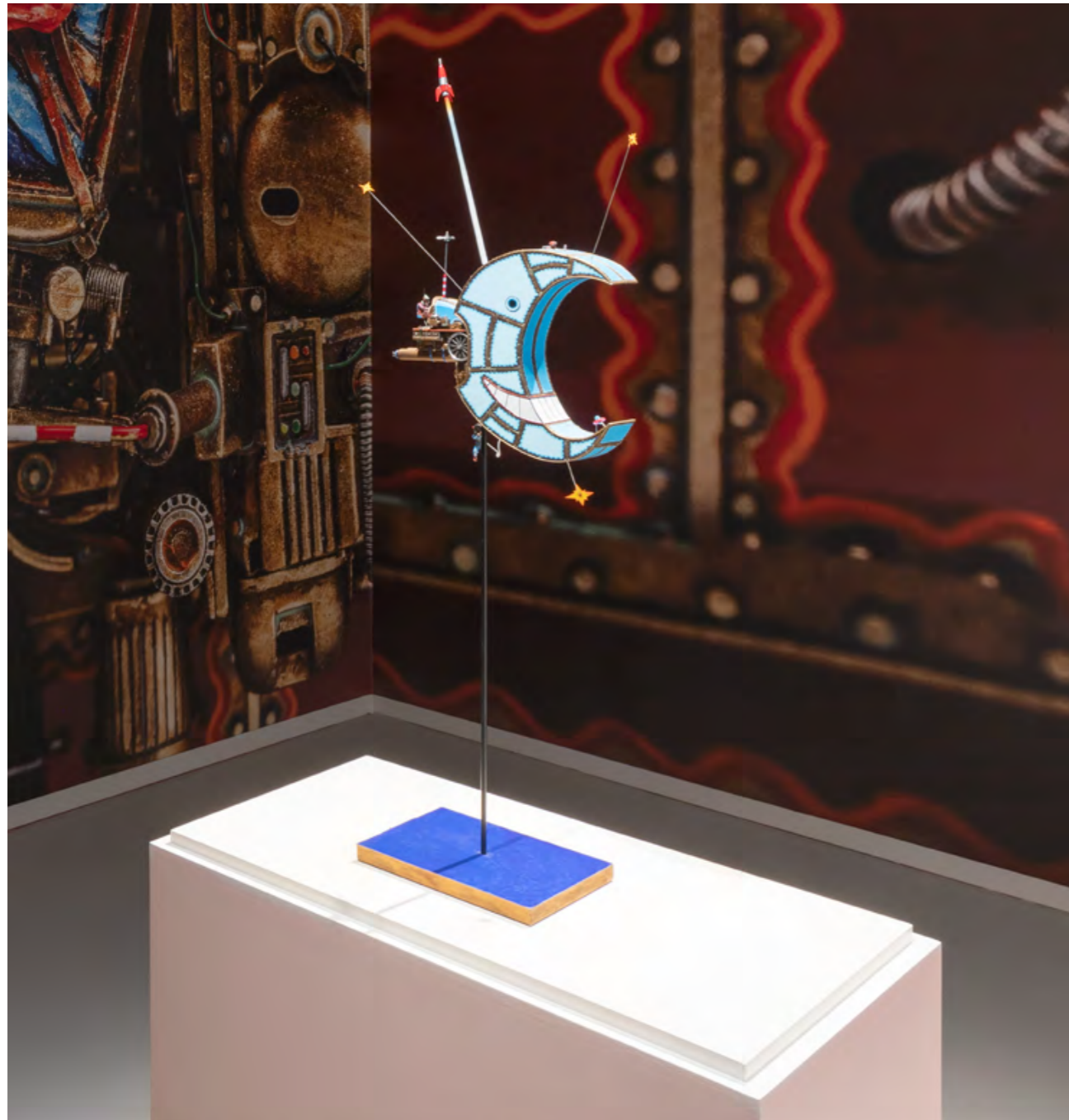
Bezoekers werden gevraagd in hoeverre zij de tentoonstellingen in het Groninger Museum zouden aanbevelen aan familie, vrienden of kennissen. Hiervoor is de Net Promotor Score (NPS) gebruikt, een universele maatstaf voor klantwaardering en aanbevelingsintentie. De NPS over alle exposities was dit jaar 35. In 2020 was dit 30. De *Kinderbiënnale* bleek in 2021 een groot succes met een score van 54. Hiermee evenaarde de *Kinderbiënnale* de hoogst gewaardeerde tentoonstelling van de afgelopen 5 jaar (*Chihuly*, NPS 55).

De meest genoemde kwalificaties voor de geprogrammeerde tentoonstellingen waren "verrassend", "origineel" en "speels".

Een van de reacties op de *Kinderbiënnale* was:

"Leuk voor jong en oud, het haalt het kind in je naar boven."

Maan (uit de serie Kosmotroniks) (2018)

HARRY ARLING
DIVERSE PLASTICS, CA. 105 X 30 X 8 CM

AANKOOP VAN DE KUNSTENAAR MET STEUN VAN DE GRONINGER MUSEUM SALON

Harry Arling (Emmen 1965) is een kunstenaar uit de stad Groningen. Hij deed vroeger, samen met zijn broer, veel aan modelbouw. Op latere leeftijd is hij zijn eigen 'sciencefiction'-achtige machines gaan maken van al zijn oude bouwdoos modellen. Dit is uitgegroeid tot de *Kosmotroniks* van vandaag. Het zijn klungelige,

onhandige, maar o zo avontuurlijke machines. In Harry's wereld hebben de bestuurders, die op hun *Kosmotronik* zitten, ze ook zelf gebouwd. Dit met zoveel hart en ziel, dat de *Kosmotroniks* zijn gaan leven. Harry hoopt dat mensen er blij van worden en iets zien wat ze nergens anders hebben gezien. (HA/CM)

Klantreis

Bezoekers werden ook gevraagd naar de ervaringen tijdens de hele klantreis, waar alle momenten van contact aan de orde komen, zoals de balie, de beveiligers, de winkel en het sanitair. Belangrijke uitkomst is dat er nauwelijks negatieve ervaringen waren. Met een percentage positieve ervaringen dat gemiddeld rond de 90% ligt, is er geen reden tot ongerustheid over de kwaliteit van de dienstverlening.

Medewerkers werden gewaardeerd om hun vriendelijkheid, benaderbaarheid en gastvrijheid.

Een voorbeeld van een opmerking over de medewerkers:
"je voelt je welkom."

Economische impuls voor de stad

Ongeveer 63% van de bezoekers aan het museum combineerde het museumbezoek met een bezoek aan de stad. Gemiddeld spendeerden ze € 32. Bij een bezoekersaantal van 94.361 betekent dit dat de bezoekers van het Groninger Museum naar schatting ruim drie miljoen euro in de stad Groningen hebben uitgegeven in 2021.

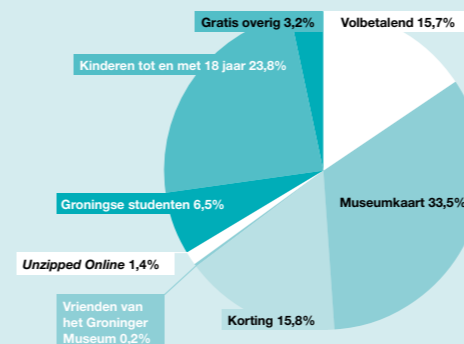
Vervoer

Er reisden tussen 2017 en 2019 steeds minder mensen met de auto naar het Groninger Museum. Door corona werd deze trend tijdelijk gebroken. In 2020 gaf 56% van de bezoekers aan met de auto te zijn gekomen. In 2021 is dit aantal gedaald naar 43%. De tevredenheid van de bezoeker over de bereikbaarheid van het museum schommelt al jaren rond de 8,5, met uitschieters naar de 9. De laatste twee maanden van 2021 scoorde de bereikbaarheid lager met een 8,2 en 8. De werkzaamheden aan de ringweg hadden hier mogelijk invloed op.

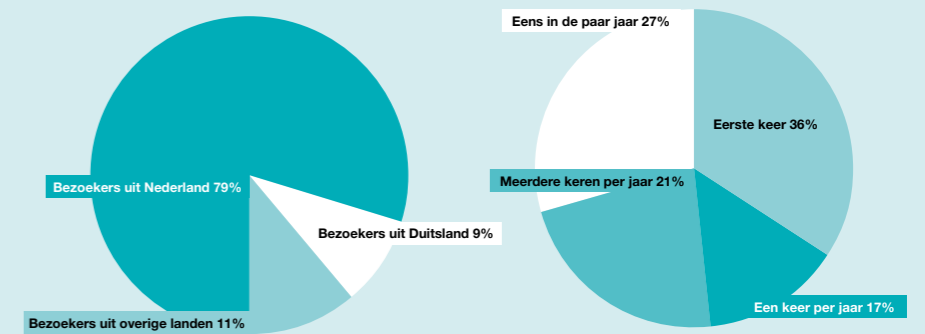
Bezoektijd

De best bezochte week in 2021 was de week van de herfstvakantie in het Noorden, met 8.469 bezoekers. Tijdens de zomervakantie was er vier weken lang een piek in het bezoekersaantal per week. Het gemiddeld aantal bezoekers per week in 2021 was 1.815. De gemiddelde tijd die men in het museum doorbracht, is met 82 minuten lager dan de gemiddelde 109 minuten in 2020 (het aantal minuten in het museum is overigens een schatting van de bezoeker zelf).

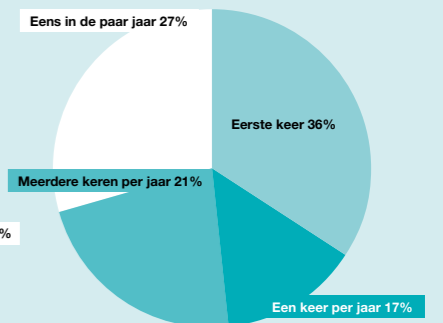
BEZOEKERS PER PRIJSCATEGORIE

LAND VAN HERKOMST

FREQUENTIE VAN HET BEZOEK

MIRJAM WULFSE GEEFT OFFICIEEL STARTSEIN VOOR GROOTSTE E-BIKERROUTE(NETWERK) NEDERLAND

Fietsers kunnen in de provincie Groningen het spoor van kunstenaars van De Ploeg volgen. De route "In het spoor van De Ploeg" is in 2021 geprofessionaliseerd en uitgebreid. Een routeboekje en een (online) routekaart gidsen mensen aan de hand van fietsknooppunten door het Groninger landschap.

Startsein en fietstocht

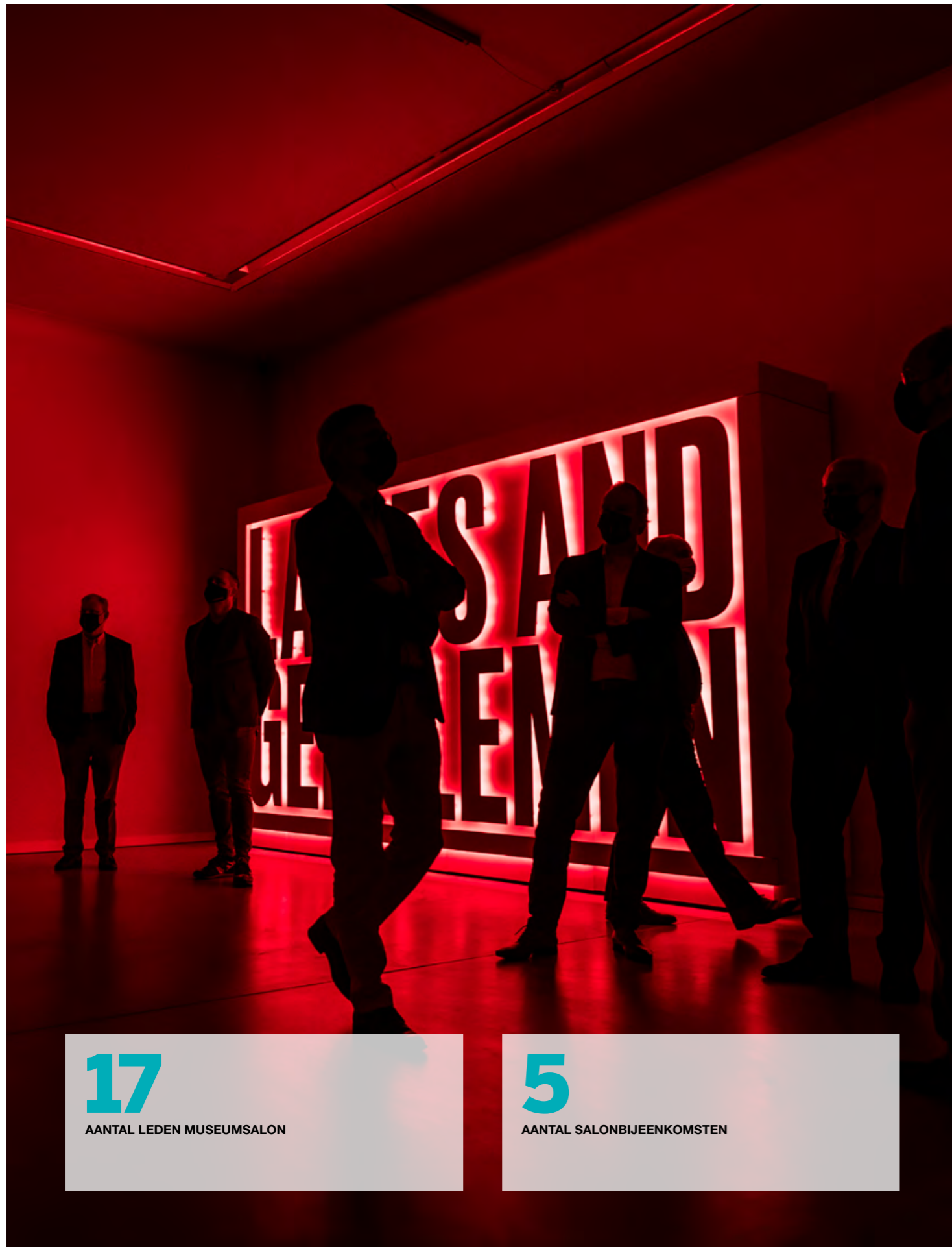
Na het startsein door Mirjam Wulfse, gedeputeerde van de Provincie Groningen, werden de routes op woensdag 23 juni ingewijd met een fietstocht van het Groninger Museum naar Landgoed Verhildersum. Projectleider Lenny Bulthuis fietste samen met Ellen Kiewiet, theatermaakster, zangeres en adviseur bij

de gemeente Eemsdelta, en sprak onderweg met haar over de plekken die de kunstenaars van De Ploeg inspireerden en dierbaar waren. Vanuit het Dagblad van het Noorden fietste journalist Joep van Ruiten mee. De route was door iedereen te volgen via een online livestream op Facebook.

De Ploeg e-bikeroutes zijn te vinden op inhetspoorvande ploeg.nl. In het spoor van De Ploeg is een project van de Groningse Stichting De Ploeg Stad en Ommeland en wordt uitgevoerd door AbellLeisure. Het project kon worden gerealiseerd dankzij bijdragen van de provincie Groningen, gemeente Het Hogeland, het Groninger Museum en lokale ondernemers.

GRONINGER MUSEUM SALON

17

AANTAL LEDEN MUSEUMSALON

5

AANTAL SALONBIJENKOMSTEN

Het Groninger Museum is blij met de ondersteuning van de zelfstandige stichting Groninger Museum Salon. De Salon, opgericht in 2015, is een groep van betrokken ondernemers die met de directie, conservatoren, kunstenaars, vormgevers en denkers met elkaar in gesprek komen over kunst en tentoonstellingen van het Groninger Museum. Zij krijgen exclusief toegang tot tentoonstellingen of kijkjes achter de schermen. Met een bijdrage van € 3.000 per jaar steunen de Salonleden het Groninger Museum en genieten zij privileges zoals previews door conservatoren, Saloninners en uitnodigingen voor openingen.

BIJENKOMSTEN

- In 2021 vonden vijf Salonbijeenkomsten plaats:
- + 29 januari: online borrelbijeenkomst met een vooruitblik op het seizoen, inclusief borrelmand verzorgd door Prinsenhof Groningen
  - + 6 mei: online preview van de tentoonstelling *Alida Pott* door conservator Nadia Abdelkaui
  - + 29 juni: Algemene Ledenvergadering met aansluitend een rondleiding over de *Kinderbiënnale* door hoofd Educatie Sander Daams
Aansluitend het jaarlijkse Salondiner bij Prinsenhof Groningen

- + 5 oktober: Salonexcursie naar Maarten Baas in 's Hertogenbosch, met een rondleiding door de studio en een lunchpresentatie over oud en nieuw werk. Aansluitend werd een bezoek gebracht aan het Noordbrabants Museum, met een welkom door museumdirecteur Charles de Mooij, rondleiding en borrel. Onderweg naar Groningen vond een private dinner plaats bij de Librije in Zwolle
- + 5 november: slow looking door museumdocent Christine van der Cingel

Daarnaast ontvingen de Salonleden uitnodigingen voor de openingen van tentoonstellingen, catalogi en Groninger Museum Magazines.

BESTEDING BIJDRAGE

- + Aankoop drie kunstwerken uit de serie *Kosmotroniks* van Harry Arling (tentoonstelling *Kinderbiënnale*)
- + Aankoop drie foto's van Andy Zuidema uit de serie *Rolling Stones*
- + Aankoop graffitiwerk van Stars & Weak (tentoonstelling *Graffiti in Groningen*)

BESTUUR

Het bestuur van de Stichting Groninger Museum Salon wordt gevormd door de heer H.J. de Groot (voorzitter), de heer L.R. Brill (secretaris) en de heer E.H. U-A-Sai (penningmeester). Het bestuur ontvangt geen vergoeding voor verrichte werkzaamheden.

SALONLEDEN

Het overzicht van alle Salonleden is te vinden op pagina 10.

THE WRINKLES
OF THE CITY
2008 - 2015

Textual information or a list of names, partially obscured by the wire basket.

VERENIGING VRIENDEN VAN HET GRONINGER MUSEUM

Vrienden van het Groninger Museum (VVGGM) voelen zich betrokken bij kunst en kunstgeschiedenis en bij de toekomst van het Groninger Museum in het bijzonder. Deze betrokkenheid betekent veel, want hierdoor kan het Groninger Museum belangrijke kunstwerken en collectiestukken aankopen en bewaren voor volgende generaties. Het Groninger Museum is daarom blij met de ondersteuning van deze zelfstandige stichting.

De beperkende coronamaatregelen beheersten voor het tweede achtereenvolgende jaar voor een groot deel de activiteiten van de VVGGM. Gelukkig was dit nauwelijks van invloed op het aantal leden, dat ten opzichte van 2020 zelfs licht is gestegen. De vereniging telde op 31 december 2021 1.780 leden.

Bestuur

Voorzitter

Mevrouw mr. AnneMieke Kuin-van den Akker

Secretaris

Mevrouw mr. Jeannet de Zeeuw-Somer

Penningmeester

De heer Henk Kleersnijder (tot 13 oktober 2021)

Lid

De heer Elbert Westerink (tevens waarnemend penningmeester sinds 13 oktober 2021)

Lid

Mevrouw mr. Janny van Jaarsveld

Lid

De heer ds. mr. Fokke R. Fennema

Lid

Mevrouw Annelize Wilpstra-Stroeve

Vertegenwoordiger Groninger Museum

Mevrouw Ademiek Gerritsma

Jaarvergadering

Door de verplichte sluiting van het museum sinds 15 december 2020 kon de algemene ledenvergadering niet, zoals bepaald in de statuten, in het eerste halfjaar worden gehouden. Het bestuur heeft daarom gebruik gemaakt van de noodwet covid en besloot de jaarvergadering uit te stellen tot na de zomer. De vergadering vond plaats op 13 oktober in het Auditorium. Deze keer was er geen aansluitende lezing.

Tijdens de vergadering kwamen, naast het verslag van de ALV van vorig jaar, de jaarstukken over 2020 ter sprake. De jaarstukken zijn goedgekeurd en het bestuur is decharge verleend voor het gevoerde beleid. De kascommissie bestond uit mevrouw Elsje Huij en de heer Poet Poelsma. Mevrouw Huij heeft aangegeven zich niet meer herkiesbaar te stellen voor de kascommissie. Zij is hartelijk bedankt voor haar inzet en werkzaamheden. Mevrouw Ine Platvoet verklaarde zich bereid om de vrijgevallen plaats in de kascommissie in te nemen. Het voorstel om haar te benoemen als lid van de kascommissie is door de vergadering bij acclamatie akkoord bevonden.

Bijdrage aan het museum

Het Groninger Museum heeft in 2021 van de VVGGM een bijdrage van € 39.500 ontvangen in verband met de aankoop van het schilderij *Twee Artisten* van Henk Melgers.

Vriendschapsbanden

De VVGGM onderhoudt nog steeds goede vriendschapsbanden met de Duitse musea Kunsthalle Emden, Horst-Janssen-Museum Oldenburg en Kunsthalle Bremen. Bij het werven van nieuwe vrienden wordt het voordeel van deze vriendschap actief meegenomen; in de advertentiewerving, in het Groninger Museum Magazine en op de website van de Vrienden. In 2021 is het als gevolg van de coronamaatregelen niet mogelijk geweest om als Vriendenbesturen zoals in andere jaren bij elkaar te komen.

Ledenbestand

	I	D	K	T
31-12-2021	794	493	1.287	1.780
31-12-2020	792	486	1278	1764
toe-/afname t.o.v. 31-12-2020	+2	+ 7	+9	+16

I = Individueel lidmaatschap

D= Duo-lidmaatschap

K= Kaarthouders

T= Totaal aantal lidmaatschappen

Activiteiten

De VVGGM heeft ook het afgelopen jaar de plannen voor de activiteiten regelmatig moeten bijstellen als gevolg van de coronamaatregelen.

- + Op donderdag 4 maart werd voor de leden een online bijeenkomst georganiseerd. Tijdens deze bijeenkomst gaven directeur Andreas Blühm en Nadia Abdelkai, de nieuwe conservator 'Kunst in Groningen 1850 tot heden', een toelichting op het schilderij *Twee Artisten* van Henk Melgers.
- + Pas op 5 juni kon het museum de deuren weer openen. In de tussentijd heeft het bestuur in mei, als gebaar naar de leden voor de lange lockdown, een set mooie kaarten verstuurd met afbeeldingen van de schilderijen van Alida Pott.
- + Op 28 juni is een excursie georganiseerd naar de Menkemaborg. Hier werd een boeiende buitenlezing gegeven en de borg en tuin konden worden bezocht.
- + Op 6 juli werd in samenwerking met het Noordbrabants Museum en het Drents Museum een gezamenlijk webinar georganiseerd voor de drie Vriendenverenigingen met de titel: *Van Gogh en grenzeloze vriendschappen*.
- + Op 1 september vond een vriendenavond plaats in het kader van de *Kinderbiënnale*.
- + Vanaf september waren de coronamaatregelen verder versoepeld en de hoop was gevestigd op een feestelijke opening van de tentoonstelling *JR: Chronicles*. De maatregelen werden in november echter opnieuw aangescherpt, waardoor het evenement moest worden afgelast. Gelukkig kon er nog wel een preview met tijdsloten georganiseerd worden voor de leden.

Kortom, in 2021 zijn er wel enkele kleinere activiteiten georganiseerd, maar grote tentoonstellingsopeningen, vriendenavonden of speciale bijeenkomsten behoorden helaas niet tot de mogelijkheden.

1.780

TOTAAL AANTAL LEDEN

€ 39.500

ONTVANGEN BIJDRAGE IN EURO'S VAN DE VVGGM

PRONKJEWAILS
DESIGN UIT HEDEN EN VERLEDEN
5 APRIL 2019 T/M 28 AUGUSTUS 2022

PUBLICATIES, LEZINGEN & EXTERNE ACTIVITEITEN

NADIA ABDELKAUI

PUBLICATIES

Twee Artisten. - In: Jaarverslag Groninger Museum 2020. - p. 40.

Vrouwelijke kunstenaars waren er wel, maar ze werden niet gezien. - in: Groninger Museum Magazine. - jrg. 34 nr. 1, p. 86-87a.

De invloed van Van Gogh in Groningen. - In: Aangenaam Klassiek 2021, p. 6-8.

Dat vrouwen vroeger geen kunst maakten is een misvatting. Waarom zien we hun werk dan zo weinig in de musea terug? - In: Dagblad van het Noorden, 30 juli 2021, p. 15.

LEZINGEN/PRESENTATIES

Met Andreas Blühm. - Presentatie nieuwe aanwinst, nieuwjaarsbijeenkomst Vereniging Vrienden van het Groninger Museum (online), 4 maart.

Presentatie Alida Pott, Groninger Museum Salon, Groninger Museum, Groningen, 6 mei.

Lezing Post Modern Museum, Art & Institutions, Rijksuniversiteit Groningen, Groningen, 11 mei.

Met Andreas Blühm. - Opening tentoonstelling *Alida Pott*, Groninger Museum, Groningen 15 juni.

Presentatie voor Vereniging Vrienden van het Groninger Museum, Noord Brabants Museum en het Drents Museum, Groningen (online), 6 juli.

EXTERNE ACTIVITEITEN

Bestuurslid Van Eesteren Museum, Amsterdam.

Bestuurslid Stichting Aletta Jacobs Noord Nederland, Groningen.

Bestuurslid Stichting Windy Miller – Ambacht in Beeld Festival, Zaandam.

LISSE DE BIE

PRESENTATIES/ONTVANGSTEN

Ontvangst en presentatie *Kinderbiënnale* voor kunstenaars en partners, Groninger Museum, Groningen, 9 juni.*

Ontvangst en presentatie *Kinderbiënnale* voor educatieve partners, Groninger Museum, Groningen, 9 juni.*

Ontvangst en presentatie *Kinderbiënnale* Tropenmuseum, Groninger Museum, Groningen, 21 juni.*

Ontvangst en presentatie *Kinderbiënnale*, Frans Hals Museum, Groninger Museum, Groningen, 7 juli.*

Ontvangst en presentatie *Kinderbiënnale*, Zuiderzeemuseum, Groninger Museum, Groningen, 22 juli.*

Ontvangst en presentatie *Kinderbiënnale* voor directeur Erasmushuis Jakarta, Groninger Museum, Groningen, 6 augustus.*

Presentatie Cultuurmenu, Forum, Groningen, 29 september

Presentatie *Kinderbiënnale*, Kunst en Cultuur directeurs Cultuurprofiel scholen, Groninger Museum, Groningen, 6 oktober.*

Presentatie *Kinderbiënnale*, Young Curators, Groninger Museum, Groningen, 6 oktober.*

Presentatie Kunst en Cultuur, NHL Stenden Hogeschool, Groninger Museum, 12 oktober.

Presentaties met * gaf Lisse de Bie samen met Sander Daams

ANDREAS BLÜHM

PUBLICATIES

Sternennächte. - In: Sternenhimmel der Menschheit, Stiftung Kunst und Natur (publicatie en symposium), Nantesbuch (Duitsland).

Van de straat. - In: See All This. - nr. 23, p. 75.

Voorwoord. - In: JR: Chronicles. - p. 7.

LEZINGEN/OPENINGSREDES/ WELKOMSTWOORDEN/ RONDELEIDINGEN/PRESENTATIES

Rondleiding *Rolling Stones – Unzipped*, BankGiro Loterij (online), 19 februari.

Met Nadia Abdelkoui. - Presentatie nieuwe aanwinst, nieuwjaarsbijeenkomst Vereniging Vrienden van het Groninger Museum (online), 4 maart.

Online vooruitblik nieuwe jaar Gasunie/ GasTerra, 10 maart.

Lezing *Rolling Stones – Unzipped*, Duits-Nederlandse Handelskamer (online), 11 maart.

Lezing *Rolling Stones – Unzipped*, Lions Club Assen (online), 11 maart.

Presentatie Groninger Museum, Internationale Tourismus Börse (ITB) Berlijn (online), 12 maart.

Online vooruitblik nieuwe jaar bestuur Vereniging Vrienden van het Groninger Museum, 15 maart.

Lezing Art and Money, Studievereniging IK (online), 18 maart.

Online vooruitblik Beringer Hazewinkel, 19 maart.

Lezing *Rolling Stones – Unzipped*, Lions Club Groningen Zuid (online), 23 maart.

Lezing *Rolling Stones – Unzipped*, Rotary Groningen Centrum (online), 24 maart.

Online Presentatie Ondernemen in coronatijd, ALV Bedrijvenvereniging West (Ondernemersfonds Groningen), 25 maart.

Online bijeenkomst Groninger Museum Salon met vooruitblik op het seizoen, 29 maart.

Museumdirecteuren over meesterwerken, School of Life, Amsterdam, 31 maart.

Online bijeenkomst *Unzipped* voor Ambassadeurs van Groningen, 6 april.

Met Sander Daams en Esther Moesker. Werkbezoek minister Ingrid van Engelshoven van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap, Groninger Museum, Groningen 19 april.

Met Sander Daams en Esther Moesker. - Opening *Kinderbiënnale* door Hare Majesteit Koningin Máxima, Groninger Museum, Groningen, 1 juni.

Met Sander Daams. - Preview *Kinderbiënnale* voor de Rabobank, Groninger Museum, Groningen, 9 juni.

Met Esther Moesker en Geertje Smeding. - Ontvangst organisaties voor Het Charter Diversiteit, Groninger Museum, Groningen, 10 juni.

Met Nadia Abdelkoui. - Openstelling tentoonstelling *Alida Pott*, Groninger Museum, Groningen, 15 juni.

Algemene ledenvergadering Groninger Museum Salon, Groninger Museum, Groningen, 29 juni.

Summer School Philosophy of Art, Rijksuniversiteit Groningen (online), 13 juli.

Jaarlijkse Ploegdag voor donateurs van Stichting De Ploeg, Groninger Museum, Groningen, 27 september.

College Museums: The Making of, Rijksuniversiteit Groningen, opleiding Kunstgeschiedenis, Groninger Museum, Wintersemester 2021/22 (september t/m december).

Met Geertje Smeding. - Opening tentoonstellingen *JR: Chronicles* en *Graffiti in Groningen*, Groninger Museum, Groningen, 19 november.

Deelname uitreiking Erasmusprijs 2021 aan Grayson Perry, Kunstmuseum Den Haag (verplaatst van Koninklijk Paleis Amsterdam), 16 december.

EXTERNE ACTIVITEITEN

Bijzonder Hoogleraar Kunstgeschiedenis, Rijksuniversiteit Groningen.

Voorzitter Programmrat Kunst- und Ausstellungshalle der Bundesrepublik Deutschland, Bonn.

Lid bestuur Praemium Erasmianum, Amsterdam.

Lid Raad van Toezicht Grand Futura (Grand Theatre), Groningen.

Lid bestuur Horst Gerson Lezing, Rijksuniversiteit Groningen.

Lid jury Russian Project Award from INTERIOR+DESIGN magazine, Moskou, Rusland.

Lid adviesraad Noordelijk Scheepvaartmuseum/Museum aan de A, Groningen.

Lid adviesraad Abel Tasman Museum, Lutjegast.

PRIJZEN

Lifetime Achievement Award van Poppala Noord 2021 (Eurosonic Noorderslag).

WILLEMEN BOUWERS

EXTERNE ACTIVITEITEN

Extern deskundige eindexamenpresentaties, Hanzehogeschool Groningen, opleiding Communicatie, Groningen.

Jurylid Reuringprijs, Noorderpers Sociëteit, Groningen.

SANDER DAAMS

PRESENTATIES/ONTVANGSTEN

Met Andreas Blühm en Esther Moesker. Werkbezoek minister Ingrid van Engelshoven van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap, 19 april.

Met Andreas Blühm en Esther Moesker. Opening *Kinderbiënnale* door Hare Majesteit Koningin Máxima, 1 juni.

Preview *Kinderbiënnale*, Rabobank, Groninger Museum, Groningen, 9 juni.

Ontvangst en presentatie *Kinderbiënnale* voor kunstenaars en partners, Groninger Museum, Groningen, 9 juni.*

Ontvangst en presentatie *Kinderbiënnale* voor educatieve partners, Groninger Museum, Groningen, 9 juni.*

Ontvangst en presentatie *Kinderbiënnale* Tropenmuseum, Groninger Museum, Groningen, 21 juni.*

Presentatie en bezoek *Kinderbiënnale* IVAK/ Eemsdelta, Groninger Museum, Groningen, 28 juni.

Lezing *Kinderbiënnale* voor Salonleden, Groninger Museum, Groningen, 29 juni.

Ontvangst en presentatie *Kinderbiënnale*, Frans Hals Museum, Groninger Museum, Groningen, 7 juli.*

Ontvangst en programma rondom *Kinderbiënnale*, Museum Curaçao, Groninger Museum, Groningen, 15 juli.

Ontvangst en presentatie *Kinderbiënnale*, Zuiderzeemuseum, Groninger Museum, Groningen, 22 juli.*

Ontvangst en presentatie *Kinderbiënnale* voor directeur Erasmushuis Jakarta, Groninger Museum, Groningen, 6 augustus.*

Lezing *Kinderbiënnale*, bijeenkomst Vereniging Vrienden van het Groninger Museum, Groninger Museum, Groningen, 1 september.

Presentatie *Kinderbiënnale*, Kunst en Cultuur directeurs Cultuurprofiel scholen, Groninger Museum, Groningen, 6 oktober.*

Presentatie *Kinderbiënnale*, Young Curators, Groninger Museum, Groningen, 6 oktober.*

Presentatie *Kinderbiënnale* Kunst en Cultuur, ICC'ers, Groninger Museum, Groningen, 13 oktober.

Presentatie *Kinderbiënnale* Kunst en Cultuur, Groninger Museum, Groningen, 14 oktober.

Ontvangst en programma rondom *Kinderbiënnale*, Provincie Groningen, Groninger Museum, Groningen, 27 oktober.

Presentatie *Kinderbiënnale*, UMCG Chirurgen in opleiding, DOT, Groningen, 29 oktober.

Ontvangst en presentatie voor 30 educatoren van vijftien verschillende musea uit Nederland, Groninger Museum, Groningen, 24 november.

Presentatie over Digital Art in de *Kinderbiënnale*, MuseumNext (online), 8 december.

Presentaties met * gaf Sander Daams samen met Lisse de Bie.

ADEMIEK GERRITSMAN

EXTERNE ACTIVITEITEN

Lid bestuur Vrienden Vereniging Groninger Museum, Groningen

Lid bestuur WinterWelvaart, Groningen

LIEUWE JONGSMA

PUBLICATIES

Werken aan de grens. - In: Terra Westerwolda. - jrg. 10 nr. 3, p. 16-17. Het scheepvaartkanaal van 1587. - In: Terra Westerwolda. - Jrg. 10 nr. 3, p. 30-33.

LEZINGEN / TOESPRAKEN

Gastcollege het Groningse Slavernijverleden voor studenten van de Master International Relations van de Rijksuniversiteit Groningen, Groningen, 15 december 2021.

EXTERNE ACTIVITEITEN

Redacteur Historisch Jaarboek Groningen. Redacteur Terra Westerwolda, Westerwolda. Lid werkgroep van de Canon van Westerwolda.

EGGE KNOL

PUBLICATIES

For daily use and special moments. Material culture in Frisia AD 400-1000. - In: The Frisians of the Early Middle Ages / ed. J. Hines & N. IJssennagger-Van der Pluijm. - p. 13-43.

Unknown master (from the circle of Jan van Scorel), Familyportrait ca 1530. - In: Renaissance Children. Art and Education at the Habsburg Court (1480-1530) / ed. Samuel Mareel. - p. 174-175.

Onbekende meester (uit de omgeving van Jan van Scorel), Familieportret ca 1530. In: Kinderen van de Renaissance. Kunst en opvoeding aan het Habsburger hof (1480-1530) / red. Samuel Mareel. - 1e, 2e en 3e dr. - p. 174-175.

Goud voor Groningen. - In: Bulletin van de Vereniging Rembrandt. - jrg. 31 nr. 1, p. 26-27.

Voor Groningen verworven in 2020. - In: Stad & Lande. - jrg. 30 nr. 1, p. 3-8 & cover.

Met Wietske Prummel. - Meegecremeerde delen van dieren uit het vroegmiddeleeuwse grafveld van Hogebeintum (400-730 n. Chr.). - In: Van Wierden en Terpen. Nieuwsbrief Vereniging voor Terpenonderzoek. - nr. 25, p. 14-15.

Een paardengraf in Zweins. - In: Van Wierden en Terpen. Nieuwsbrief Vereniging voor Terpenonderzoek. - jrg. 25, p. 6-9.

Als het weg is, mis je het. - In: Erfgoedloper. Nieuws van Centrum Groninger Taal & Cultuur en Erfgoedpartners. - nr. 243 (12 november 2021).

Met Peter Vos. - Westerwolde aan Zee, een komen en gaan van zeewater. - In: Landschapsbiografie vanor Westerwolde / red. Jochem Abbes, ... [et al.]. - p. 162-163.

Broodbakker. - In: Aan het werk! / red. M. Aalberts ... [et al.]. - 27 oktober.

Naburen: Het blijft wringen. - In: Fryslân Historisch Tijdschrift. - jrg. 27 nr. 4, p. 26.

Naburen: Rivaliteit om veiligheid. Fryslân Historisch Tijdschrift. - jrg. 27 nr. 3, p. 16-17. ook verschenen in De Vuurboet. - jrg. 30 nr. 3, p. 12-14.

Allersmabeker. - In Jaarverslag Groninger Museum 2021, p. 34.

Gouden dubloen, geslagen voor de Ommelanden. - In Jaarverslag Groninger Museum 2021, p. 37.

Museum van de Maand: Groninger Museum exposeert Ontzet. - In: Magazijn, kwartaalmagazine Platform Rampjaarherdenking 1672-2022. - nr. 2, p. 9.

De eerste Nederlandse luchtballon steeg op in Groningen. - In: Groninger Gezinsbode 5 mei 2021, p. 17. (Ook verschenen in andere regionale weekbladen).

Naburen: De bevrijdingsrok. - In: Fryslân Historisch Tijdschrift. - jrg 27 nr. 2, p. 26.

PUBLICATIES, LEZINGEN EN ANDERE EXTERNE ACTIVITEITEN

Piet Kooi 1943-2020. - In: Nieuwsbrief Vereniging voor Terpenonderzoek. - nr. 25, p. 21.

Een wijde blik vanaf Drentse hoogten op de kwelders. Prof. Dr. H.T. Waterbolk 1924-2020. - In: Nieuwsbrief Vereniging voor Terpenonderzoek. nr. 25, p. 20-21.

Naburen: Friese koning in scherven. Fryslân Historisch Tijdschrift 27(1), 11.

RECENSIES

Kijkklukjes in een verdwenen wereld. - In: Fryslân Historisch Tijdschrift. - jrg. 27 nr. 5, p. 12-13.

Voice & Vote. Women's Place in Parliament, Westminster Hall, London (27 June to 6 October 2018), curated by Mari Takayanagi and Melanie Unwin.

"Damenwahl! 100 Jahre Frauenwahlrecht" [100 Years of Women's Suffrage], Historisches Museum Frankfurt (30 August 2018 to 20 January 2019), curated by Dorothee Linnemann, Jenny Jung and Katja Koblitz.

"Suffragettes vs the State", National Archives, London (8 May to 26 October 2018), curated by Victoria Iglowski-Broad, Rowena Hillel and Katie Fox. In: Birgitta Bader-Zaar & Mineke Bosch (eds.)

Frauenwahlrecht - umstrittenes Erinnern. In: L'Homme. Europäische Zeitschrift für feministische Geschichtswissenschaft. vol. 32 nr. 1, p. 135-139.

H.W.E. was hier. Canada, Nederland, de Bevrijding en de zoektocht naar soldaat Harold Wilbert Roszell / Ernst Arbouw. - In: G-Geschiedenis! - jrg. 12 nr. 3, p. 61.

EXTERNE ACTIVITEITEN

Lid Koördinerender Ausschuss der Internationalen Arbeitsgemeinschaft zur Archäologie der Sachsen und ihrer Nachbarvölker in Nordwesteuropa, Sleswijk.

Voorzitter Vereniging voor Terpenonderzoek, Groningen.

Bestuurslid Stichting Erfgoedpartners Groningen, Groningen.

Bestuurslid Stichting Menkemaborg, Uithuizen.

Lid redactie Stad en Lande, Groningen.

Lid bestuur Stichting Het verleden van Groningen.

Lid raad van advies Stichting GO 350, Groningen.

Lid begeleidingscommissie restauratie portret Gratia Starda van Starckenborgh Stachouwer, Leens.

Lid Scientific and Organizing Committee 72nd Sachsensymposium, Castricum 9-12 oktober, Sleswijk.

Lid Maatschappij der Nederlandsche Letterkunde, Leiden.

Lid Pro Excolendo Jure Patrio, Groningen.

Lid Het Genootschap, Amersfoort.

Lid van Codart international Council for Curators of Dutch and Flemish Art, Den Haag.

Erelid RKSv Albertus Magnus, Groningen.

Lid Nederlands Malacologische Vereniging, Hoogvliet.

Lid Coördinatiegroep Stichting Verdrongen Geschiedenis, Groningen.

ESTHER MOESKER

PRESENTATIES/ONTVANGSTEN

Met Andreas Blühm en Sander Daams. Werkbezoek minister Ingrid van Engelshoven van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap, Groninger Museum, Groningen, 19 april.

Met Andreas Blühm en Sander Daams. - Opening *Kinderbiennale* door Hare Majesteit Koningin Máxima, Groninger Museum, Groningen, 1 juni.

Met Andreas Blühm en Geertje Smeding. - Ontvangst organisaties voor Het Charter Diversiteit, Groninger Museum, Groningen, 10 juni.

Presentatie over de geschiedenis van het Groninger Museum, 29 september, De Rotary, Dokkum.

EXTERNE ACTIVITEITEN

Lid Raad van Toezicht ROS Friesland, Heerenveen.

Lid Raad van Toezicht Stichting Residentie Buitenzorg, Groningen (tot 1-10-2021).

Zakelijk directeurenconvent, Nederland.

RUUD SCHENK

PUBLICATIES

Van Alessi tot Willem de Zwijger: de verhalen achter (sommige) Pronkjewails. - In: Groninger Museum Magazine; jrg. 34 nr. 2 (2021), p. 58-63.

Coniglioschio. - In: Jaarverslag Groninger Museum 2021. - p. 43.

Magis Proust. - In: Jaarverslag Groninger Museum 2021. - p. 88.

EXTERNE ACTIVITEIT

Lid Kunstgenootschap Thomassen à Thuessink, Groningen.

GEERTJE SMEDING

PRESENTATIES

Presentatie *Kinderbiennale* Stedelijk Netwerk Zomervakantie (15 organisaties), Groninger Museum, Groningen, 13 april.

Presentatie Code Diversiteit & Inclusie voor Stedelijk Netwerk diversiteit, Groninger Museum, Groningen, 14 mei.

Met Andreas Blühm en Esther Moesker. - Ontvangst organisaties voor Het Charter Diversiteit, Groninger Museum, Groningen, 10 juni.

Presentatie Outreach College, Studenten van de Rijksuniversiteit Groningen, opleiding Kunstgeschiedenis, Groninger Museum, Groningen, 8 oktober.

Met Andreas Blühm. - Opening tentoonstellingen *JR: Chronicles* en *Graffiti in Groningen*, Groninger Museum, Groningen, 19 november.

Talk of the Town: *JR & Graffiti in Groningen*, Forum, Groningen, 3 december.

KARINA SMRKOVSKY

PRESENTATIE

Gastcollege faculteit Geschiedenis, Rijksuniversiteit Groningen, Groningen, 18 mei.

EXTERNE ACTIVITEIT

Lid sectie PR & Marketing, Museumvereniging, Amsterdam

MARLON STEENSMA

EXTERNE ACTIVITEIT

Lid Algemeen Bestuur Stichting Museum Menkemaborg, Uithuizen.

SUE-AN VAN DER ZIJPP

PUBLICATIES

Presence. - In: Jaarverslag Groninger Museum 2021, p. 80.

PRESENTATIE

Het digitale event met de bekendmaking van Young Grunn Artist III, Groningen, 13 april.

EXTERNE ACTIVITEIT

Jurylid Galerie Grote Markt (initiatief Sikkom en Vindicat), Groningen, 21 april.

Groninger beker (1997)

WILLEM TREDGETT
ZILVER, HOOG 29 CM

AANKOOP MET STEUN VAN HET MONDRIAAN FONDS

Groningen is al eeuwen een stad met een grote traditie van zilversmeden. Het Groninger Museum heeft een mooie verzameling van hun werk. Tegenwoordig wordt er nog steeds zilver gesmeed in de stad. Zilversmid Willem Tredgett (Shoreham by Sea 1962), sinds 1990 actief in de Folkingestraat in Groningen, raakte geïnspireerd door de zeventiende-eeuwse Groninger bekers die een kenmerkende doortakrand hebben. Het museum heeft hiervan meerdere voorbeelden.

Door een uit één stuk zilver gehamerde beker op een krans van losse takjes te plaatsen maakte Tredgett een heel eigentijdse variant op de oude vorm. Hij is op deze manier verdergegaan en maakte zo ook een Groninger collectie met beker, bord, kelk, schaal en brandewijnkom. De beker en brandewijnkom zijn opgenomen in de collectie van het Groninger Museum. (EK)

Kubistisch vrouwelijk naakt (1980)

MILAN KUNC
POTLOOD EN KRIJLT OP PAPIER, 29.3 X 20.8 CM

SCHENKING VAN DE HEER JAN VAN ADRICHEM EN DE HEER MARTIJN VAN NIEUWENHUYZEN

De Tsjechisch-Duitse kunstenaar Milan Kunc (Praag 1944) was oprichter en lid van de Gruppe NORMAL, een kunstenaarsgroep die het figuratieve schilderen gebruikte om een zo breed mogelijk publiek aan te spreken.

Kunc haalt inspiratie uit diverse kunststromingen en stijlen, zoals de klassieke oudheid, het surrealisme, kubisme, pop art en zelfs reclamebeelden. Met deze tekening verwijst hij naar onder andere het kubisme en

het nieuwe expressionistische schilderen. Dankzij oud-directeur Frans Haks is kunst van Milan Kunc al vanaf de jaren tachtig van de vorige eeuw door het museum verzameld en getoond.

Deze specifieke aanwinst is een onderdeel van een grotere schenking van werk op papier van Kunc en zijn tijdgenoten en is een bijzondere aanvulling op de al bestaande collectie. (MS)

UITGAVEN

TENTOONSTELLINGSCATALOGI

JR: Chronicles

Auteurs: Drew Sawyer, Sharon Matt Atkins

Zwolle: Wbooks, 2021

240 p.

ISBN: 9789462584709

PERIODIEKEN

Groninger Museum: jaarverslag 2020

Eindred. Andreas Blühm, Karina Smrkovsky en

Regina Zwaagstra

Groningen: Groninger Museum, 2021.

110 p.: ill.

Groninger Museum Magazine

Red. Willemien Bouwers, Steven Kolsteren en

Rudo Menge

Jrg. 34, nrs. 1-2.

EEN BIJZONDER JAAR VOOR DE MENKEMABORG

De Menkemaborg kijkt terug op een bijzonder 2021, het jaar dat de borg 100 jaar in eigendom van het Groninger Museum was.

De schenking van de Menkemaborg

De schenking werd in 1921 gedaan door de erfgenamen van de laatste bewoner van de borg, jonkheer Gerhard Alberda van Menkema en Dijksterhuis. Samen met de provincie Groningen en de voormalige gemeente Uithuizen kon het Groninger Museum de schenking aanvaarden en werd de akte op 18 mei 1921 getekend.

Bezoekers

Tijdens de zomermaanden van 2021 werd de borg uitzonderlijk goed bezocht, nadat musea door de coronamaatregelen tot en met mei gesloten waren. Gedurende het hele jaar bezochten 18.000 mensen de Menkemaborg.

Nieuwe directeur

In augustus werd na 23 jaar afscheid genomen van directeur Ida Stamhuis en trad Afiena van IJken-van Zanten aan als opvolger. Grote dank gaat uit naar Ida die al die jaren de borg met veel bevoegenheid heeft geleid.

Activiteiten

In samenwerking met Huize Tocama organiseerde de Menkemaborg in september de sprookjesachtige *Lichtjeswandeling*. Meer dan 500 bezoekers kwamen hierop af. De *Vleermuisexcursie*, de *Griezelavond*, *Urban Sketching* en het *Kerstwensweekend* stonden in 2021 ook op het programma. Het jaar werd afgesloten met een gratis oudejaarswandeling door de borgtuinen en het in vervulling gaan van de mooiste wens uit de kerstboom voor de borg: de 11-jarige Oliver uit Uithuizen kreeg een zwarte Zijdehoender hen.

BEDRIJFSVOERING

THUISWERKEN, MAATREGELLEN & ONTWIKKELINGEN

Thuiswerken, beveiligingsrondes overdag door een leeg museum en overleggen op afstand; 2021 kenmerkte zich voor de organisatie door sluitingen en maatregelen.

Technische dienst & Facilitaire zaken

De voorbereiding was in 2020 ingezet, maar de maatregelen die het museum moest opvolgen om verdere verspreiding van het coronavirus te voorkomen, zorgden ook dit jaar voor extra werkzaamheden. Het op- en afbouwen van tentoonstellingen vergde een andere aanpak. De doorstroom van publiek door het museum bleef aandachtspunt om voldoende afstand te kunnen blijven garanderen tussen bezoekers onderling en bezoekers en medewerkers. Eind 2021 werd de controle op het coronatoegangsbewijs ingevoerd. Dat zorgde voor een aangepaste binnenkomst voor bezoekers.

WERKZAAMHEDEN

Dit jaar zijn veel werkzaamheden in en aan het museum uitgevoerd die al langer op de wensenlijst stonden. De gemeente Groningen is eigenaar van het gebouw en in goed overleg met elkaar hebben diverse ingrepen en updates aan het gebouw plaatsgevonden.

AFSCHEID

In oktober is afscheid genomen van Schoonmaakbedrijf De Wit. Dit bedrijf maakte al 26 jaar het museum schoon. Na een Europees aanbestedingstraject is de gunning gegaan naar Effectief uit Groningen.

Personeel & organisatie

BELEID, THEMA'S EN ONTWIKKELINGEN

Op afstand dichtbij

Door het verplicht thuiswerken, werd het thuiswerkbeleid gedwongen versneld en geïmplementeerd. Digitale platformen waren voor coronatijd al in de uitrolfase en hebben zich het afgelopen jaar meer dan bewezen.

Een deel van de medewerkers kwam door de sluitingen van het museum thuis te zitten. De werkzaamheden van bepaalde groepen medewerkers zijn afhankelijk van openstelling en bezoekers, zoals beveiliging, publieksbalie en evenementen. Deze groepen medewerkers maken over het algemeen dan ook minder gebruik van de online omgevingen van het Groninger Museum.

Het gebruik van deze digitale platformen is inmiddels geïntegreerd in het werk, met name voor de kantoorfuncties. Deze groep medewerkers maakt meerdere keren per week gebruik van het intranet en

Microsoft Teams. Het afgelopen jaar toonde dat medewerkers productief zijn vanuit huis, waardoor er ook ruimte ontstaat om dit na corona te faciliteren.

Actualisatie functiehuis

In 2021 zijn de functiebeschrijvingen en -indelingen in lijn gebracht met de Museumvereniging CAO. Het traject is voortgezet door de nieuwe HR-adviseur en in december zijn alle beschrijvingen en waarden geïmplementeerd.

Medewerkersonderzoek

In samenwerking met Effectory is het Groninger Museum in het najaar van 2020 begonnen met meerdere doorlopende medewerkersonderzoeken. Door het onderzoek doorlopend te doen, kan de ontwikkeling door de tijd heen gemeten worden en worden niet alleen losse meetpunten in kaart gebracht. In november 2020 is het eerste medewerkersonderzoek uitgevoerd. Het onderzoek richtte zich op thema's als betrokkenheid, bevlogenheid en werkgeverschap. In april 2021 is een korte uitvraag uitgezet over de thema's: diversiteit en inclusie, groei en ontwikkeling en de corona-aanpak. De respons op de online vragenlijst was 47.7%.

Uit de resultaten blijkt dat het Groninger Museum goed scoort op het vertrouwen in de toekomst en op geaccepteerd worden. Daarnaast kwam naar voren dat meer aandacht nodig is voor effectief werken en ontwikkelingsmogelijkheden.

Sociale veiligheid

Vertrouwen, respect en integriteit is de basis voor alle manieren van samenwerking binnen het museum. Geen enkele vorm van grensoverschrijdend gedrag wordt geaccepteerd. De directie heeft op dit gebied veel contact met de ondernemingsraad.

Er zijn dit jaar geen signalen ontvangen dat medewerkers zich sociaal onveilig voelen. Het beleid op dit gebied wordt structureel onder de loep genomen en geactualiseerd waar nodig. De vertrouwenspersoon wordt actief onder de aandacht gebracht van alle medewerkers.

Maatregelen

De maatregelen die het museum moest opvolgen om verdere verspreiding van het coronavirus te voorkomen als het museum open was, zorgden voor extra werkzaamheden voor alle medewerkers.

58.6

TOTAAL AANTAL FTE
(PEILDATUM 31 DECEMBER 2021)

19

ZZP-ERS

109

TOTAAL AANTAL MEDEWERKERS
(PEILDATUM 31 DECEMBER 2021)

15

JONGERENAMBASSADEURS

BEDRIJFSVOERING THUISWERKEN, MAATREGELEN & ONTWIKKELINGEN

PERSONEEL

Jongerenambassadeurs

Voor de *Kinderbiënnale* is er een team van vijftien jongerenambassadeurs aangesteld. De jongeren helpen kinderen en andere bezoekers op zaal bij de interactieve kunstinstallaties en het ontdekken van achterliggende verhalen bij de kunstwerken.

Hr & secretariaat

De functies van hr-adviseur en directie-assistent zijn weer ingevuld.

Development en evenementen

Binnen het team van Development en Evenementen is de coördinator Development en Evenementen aangesteld. Zij richt zich onder andere op het ontwikkelen, werven en onderhouden van relaties van het Groninger Museum, het ontwikkelen van evenementen en het aansturen van de floormanagers. In november is bovendien de coördinator Development en Fondsenwerving gestart.

Tentoonstellingen

Het team van conservatoren en de afdeling Presentaties is in 2021 aangevuld met een nieuwe coördinator tentoonstellingen. Zij richt zich op de coördinatie van de presentaties binnen het museum en het stroomlijnen van te verrichten activiteiten per project.

Sinds februari is het team van conservatoren versterkt met de nieuwe conservator Kunst in Groningen van 1850 tot heden. De conservator zal zich verder specialiseren op het gebied van De Ploeg en Groningse moderne kunst. Daarnaast houdt ze zich bezig met het opzetten van tentoonstellingen, het ontsluiten van de collectie en het aanvullen daarvan, in lijn met het verzamelbeleid van het museum.

In oktober is een vierde talentvolle conservator in opleiding gestart. Dit bijzondere talentontwikkelingstraject is uniek in Nederland. Recent afgestudeerde kunsthistorici van de Rijksuniversiteit Groningen krijgen tijdens dit traject een tweearig contract om in het Groninger Museum werkervaring op te doen en eigen projecten te realiseren. De samenwerking wordt financieel mogelijk gemaakt door Stichting Beringer Hazewinkel.

Het Mondriaanfonds maakt het mogelijk invulling te geven aan een ruime periode van intensieve kennisoverdracht aan een nieuw erfgoedtalent. De junior conservator Groninger Cultuurgeschiedenis is in november gestart.

lederz

lederz is er voor mensen voor wie de afstand tot de arbeidsmarkt het grootst is. Dankzij de samenwerking met deze dienst werden in 2021 zeven medewerkers van deze organisatie ingezet, verdeeld over de afdelingen Beveiliging en Collecties.

AANTAL MEDEWERKERS 31 DECEMBER 2021

Aantal medewerkers	109
Oproepkrachten	46
Gedetacheerden	1
Maatschappelijke banen	7
Stagiairs	15
Totaal aantal fte:	58.6

Negentien ZZP'ers hebben in 2021 voor het museum gewerkt.

Verdeling medewerkers

Van de in totaal 109 medewerkers van het Groninger Museum werkten 22 fulltime (36 uur per week) en 87 parttime (< 36 uur per week). Er waren 35 mannen en 74 vrouwen in dienst. 57 Medewerkers hadden een arbeidsovereenkomst voor onbepaalde tijd, 52 medewerkers een contract voor bepaalde tijd.

Ziekteverzuim

Het verzuimpercentage was in 2021 hoger dan het landelijk gemiddelde en hoger dan in de afgelopen jaren. De meldingsfrequentie is ook gestegen.

	2021	2020	2019
Verzuimpercentage	8.6%	7.1%	5.3%
Meldingsfrequentie	1.3	0.6	1.2

VERZUIMDUURCATEGORIEËN

Kort verzuim (< 1 week)	60.78%
Middellang verzuim (2-6 weken)	23.53%
Lang verzuim (> 6 weken)	1.96%
Verzuim > 1 jaar	13.73%

In dit overzicht is te zien dat het verzuimpercentage voornamelijk wordt bepaald door kortdurend verzuim. Het verzuim langer dan een jaar is tevens hoog. Hier zien we ook de invloed van covid-19.

Ondernemingsraad

De ondernemingsraad is in 2021 met vijf leden gestart. Door dit aantal waren verkiezingen niet nodig en konden alle belangstellenden geïnstalleerd worden. Als eerste actiepunten zijn het OR-reglement opgesteld en heeft een scholing in de basisbeginselen van de Wet op de ondernemingsraden plaatsgevonden.

De leden van de ondernemingsraad overleggen structureel met elkaar. Daarnaast vindt elke maand het overleg met de directie plaats. In 2021 is de ondernemingsraad twee keer aanwezig geweest bij een vergadering van de Raad van Toezicht.

De ondernemingsraad bestond in 2021 uit de volgende leden: Willemien Bouwers (voorzitter), Nander Eisen, Henk Kamminga, Geertje Smeding en Geert Slagter.

Governance Code Cultuur

Goed bestuur, adequaat toezicht en een transparante verantwoording zijn belangrijk voor het Groninger Museum. Daarom hanteert het museum de Governance Code Cultuur. De code gaat over het hele proces van besturing, beleid, besluitvorming, uitvoering, toezicht en verantwoording. Door de acht principes van de code toe te passen, laat het museum zien dat de gangbare standaarden voor goed bestuur en toezicht worden gevolgd. De code helpt om bewust te reflecteren op vragen als; ‘Hoe doen we het eigenlijk en waarom’? Op hoofdlijnen wordt inmiddels voldaan aan de code. In 2022 wordt de code nader uitgewerkt, zodat er jaarlijks op de acht principes kan worden getoetst.

Fair Practice Code

Het Groninger Museum hanteert de Fair Practice Code voor ondernemen en werken in kunst, cultuur en creatieve industrie. In de code zijn vijf kernwaarden opgenomen: solidariteit, diversiteit, duurzaamheid, vertrouwen en transparantie. De cultuursector kenmerkt zich door grote verscheidenheid. Daarom is maatwerk onontkoombaar. Aan de hand van de kernwaarden in de code wordt de eigen praktijk van het Groninger Museum getoetst en waar nodig en mogelijk wordt in gesprek gegaan met interne en externe mensen en organisaties. Alle medewerkers van het Groninger Museum worden conform de Museum CAO betaald; stagiairs ontvangen een stagevergoeding voor hun inzet en leveranciers en andere partners ontvangen marktconforme vergoedingen. Door middel van aanbestedingen van aanvragen voor offertes wordt nagegaan of aan alle vereisten van de code en de maatschappelijke normen en waarden wordt voldaan.

Het Groninger Museum werkt van oudsher samen met jonge ontwerpers en kunstenaars. Zij worden door de conservatoren van het museum begeleid. Door middel van stipendium-overeenkomsten wordt zorggedragen voor een rechtvaardige financiële relatie. Uit presentaties van levende kunstenaars worden vrijwel altijd aankopen gedaan.

Het Groninger Museum zet in op groei van het menselijk kapitaal. Op basis van het beleidsplan Groninger Museum 2021-2028 wordt een ontwikkelingsprogramma opgesteld. Hierbij staan de kernwaarden van het Groninger Museum voor alle medewerkers centraal. Elke discipline binnen de organisatie wordt meegenomen en opleidingsmogelijkheden worden aangeboden om de kernwaarden toe te kunnen passen in de werkzaamheden.

Code Diversiteit en Inclusie

Het Groninger Museum omarmt de Code Diversiteit en Inclusie. Om een afspiegeling te zijn van de maatschappij worden verschillende stappen gezet, uiteraard passend bij de regionale situatie. Het Groninger Museum heeft samen met het Alfa-college, het Cultureel Maatschappelijk Zorgbureau, de Gasunie, de gemeente Groningen, de Hanzehogeschool Groningen, Schouwburg De Lawei, Noorderlink, de Rijksuniversiteit Groningen en het Universitair Medisch Centrum Groningen het Charter Diversiteit ondertekend.

Met het ondertekenen laat het museum als organisatie zien dat het diversiteit en inclusie belangrijk vindt. Daarbij helpen en versterken de tien Noordelijke werkgevers elkaar bij het behalen van de geformuleerde doelen.

De Code Diversiteit en Inclusie wordt binnen het museum toegepast en getoetst binnen vier verschillende P's: partners, personeel, programma en publiek. Ondanks de sluitingen van het museum door de coronamaatregelen werd er in 2021 aan de 4 P's gewerkt.

PARTNERS

In het afgelopen jaar is samengewerkt met veel verschillende nieuwe partners, met name voor de *Kinderbiënnale* en voor het uitgebreide programma rond *JR: Chronicles* en *Graffiti in Groningen*. Het Groninger Museum bereikt nieuwe groepen en organisaties door met nieuwe partners samen te werken en die te verbinden aan het museum. Hierdoor werkt het museum aan de meerstemmigheid. Verhalen worden vanuit verschillende perspectieven verteld, waardoor er verder wordt gekeken.

In het Stedelijk Overleg Vakantieaanbod werken verschillende culturele partners en het kinderwerk van de WIJ teams intensief samen.

Dankzij de intensieve samenwerking in het Stedelijk Overleg Vakantieaanbod, ontving het Groninger Museum in de schoolvakanties kindergroepen uit veel wijken.

PERSONEEL

Met het ondertekenen van het Charter Diversiteit willen de organisaties zich als werkgever inzetten voor een gevarieerd personeelsbestand en een inclusieve werkcultuur. Dit initiatief van de gemeente Groningen werd uitgevoerd door Diversiteit in Bedrijf en is onderdeel van de Sociaal-Economische Raad. Het doel is om in de loop van de tijd zoveel mogelijk bedrijven en organisaties te stimuleren zich aan te sluiten en ook te tekenen. Op die manier vormen de deelnemers een gezamenlijk Noordelijk netwerk om kennis en werkwijzen te delen en elkaar te inspireren.

Het Groninger Museum wil het medewerkersbestand zo divers en inclusief mogelijk maken en houden, onder andere door: het actief uitzetten van vacatures in netwerken van diversiteitspartners, het meer divers maken van taalgebruik in vacatureteksten (het document ‘Handreiking waarden voor een nieuwe taal’ wordt hierbij gehanteerd) en het creëren van een inclusieve werkcultuur. Het zorgen van meer bewustwording bij alle medewerkers wordt bovendien gecreëerd door trainingen, lezingen en workshops op het gebied van diversiteit en inclusie.

PROGRAMMA

In 2021 is er gewerkt aan een breed programma. Bij de eerste *Kinderbiënnale* is er samen met een diverse groep kinderambassadeurs geprogrammeerd. Kinderen uit verschillende aandachtswijken in Groningen en uit de gemeente Eemsdelta waren betrokken bij de totstandkoming van de inhoud van de *Kinderbiënnale*.

De tentoonstelling *Graffiti in Groningen* vertelde het verhaal over de geschiedenis van de Groningse Graffiti en ook de rol van het museum daarin. Door samen te werken met verschillende nieuwe partners was dit verhaal zeer divers en breder dan tot nu toe verteld.

Natuurlijk waren er dit jaar ook programma's voor speciale doelgroepen als slechthorenden en Alzheimerpatiënten. Echter, door de maatregelen gingen deze programma's veelal niet door.

In 2021 is gestart met het onderzoeken en opbouwen van expertise op het gebied van prikkelarme rondleidingen en het aanbod voor mensen met een visuele beperking. Bovendien is gestart met een intensieve voorbereiding voor de culturele manifestatie *Bitterzoet Erfgoed* die in 2022 plaatsvindt.

PUBLIEK

Er zijn verschillende nieuwe publieksgroepen bereikt door de diversiteit in de programmering. De *Kinderbiënnale* zorgde in de zomervakantie voor veel nieuw publiek en ook daarna vonden veel mensen de tentoonstelling.

Met het *Inside Out* project werd veel nieuw publiek bereikt in de wijken van Groningen en de provincie. Alle geportretteerden kregen voor hun deelname een toegangskaartje. Een gratis bezoek aan de tentoonstelling *JR: Chronicles*, zodat ze ook de andere projecten van JR konden zien.

INSIDE OUT

De mobiele fotostudio van JR's project *Inside Out* stond in Groningen. Samen met het team van de JR Studio ging het museum de stad en de provincie in. Ze werden ondersteund door fotografiestudenten van het Noorderpoort College.

Groningers werden gefotografeerd en deze foto's werden ter plekke op groot posterformaat afgedrukt. De fotostudio stond bij winkelcentrum

Lewenborg, de sporthal in Vinkhuizen, het Noorderpoortcollege in Groningen, Fabrieksterrein Philips in Stadskanaal en tenslotte op de brug bij het Groninger Museum. Een deel van de foto's is op de buitenkant van het Starck Paviljoen van het Groninger Museum geplakt. Andere foto's waren te zien in diverse straatexposities in Stad en Ommeland. In totaal zijn 1.078 portretten voor dit project gemaakt.

RAAD VAN TOEZICHT

VAN DE STICHTING GRONINGER MUSEUM VOOR STAD EN LANDE EN HET BESTUUR VAN DE STICHTING KUNSTBEZIT EN OUDHEDEN GRONINGER MUSEUM

De Raad van Toezicht houdt toezicht op de directie en de algemene zaken binnen het Groninger Museum. De raad stelt het beleid van het museum vast, ziet toe op de uitvoering ervan, fungeert als klankbord en geeft advies. Hiernaast wordt toezicht gehouden op de financiële huishouding van het museum en is de Raad van Toezicht verantwoordelijk voor het goedkeuren van de begroting en jaarstukken.

De taken en bevoegdheden van de Raad van Toezicht, zoals vastgelegd in de statuten, stemmen overeen met de bepalingen van de Governance Code Cultuur. Daarnaast vervult de Raad van Toezicht de werkgeversrol ten aanzien van de directie.

Overleg

De Raad van Toezicht en de auditcommissie van de Stichting Groninger Museum voor Stad en Lande hebben in 2021 vijf keer vergaderd. Het bestuur van de Stichting Kunstbezit en Oudheden Groninger Museum is vier keer voor overleg bijeen geweest.

De onderwerpen die zijn onder andere besproken: de jaarrekening, het jaarverslag, de financiële voortgang, de beleidsdoelstellingen, het medewerkersonderzoek, de ondernemingsraad, het functiehuis, de coronapandemie en de gevolgen voor het Groninger Museum, (fraude)risico-analyse en de aanpassing van de statuten.

De ondernemingsraad heeft in juni en in december met de Raad van Toezicht vergaderd.

De remuneratiecommissie heeft met de directie het functioneren en de wijze van uitvoering van taken besproken.

De jaarlijkse ontmoeting van de Raad van Toezicht met Berndt Benjamins, wethouder Cultuur van de gemeente Groningen, en Mirjam Wulfse, gedeputeerde Cultuur van de provincie Groningen, vond in december plaats.

Buiten de vergaderingen is er frequent contact tussen de leden van de Raad van Toezicht en de directie. Minimaal eenmaal per jaar vergadert de Raad zonder de directie. Tijdens deze vergadering wordt in ieder geval gesproken over het eigen functioneren en de relatie met de directie.

Commissies

De auditcommissie wordt gevormd door drie leden van de Raad van Toezicht. In de auditcommissie worden de kwartaalrapportages en risicoparagrafen besproken. Dit jaar is aandacht geweest voor de concept (fraude)risico-analyse, de begrotingen en de bevindingen van de accountant. De accountant was bij drie van de vijf vergaderingen.

De remuneratiecommissie bespreekt met de directie het functioneren en de wijze van uitvoering van taken. De remuneratiecommissie bestaat uit drie leden van de Raad van Toezicht.

Afscheid en benoeming

In 2021 liep de termijn van drie leden van de Raad van Toezicht af. Inez Boogaarts, Jacob Kielman en Henk Pijlman namen afscheid. Naast de vervanging van deze drie leden, besloot de Raad een nieuw profiel,

Wetenschap, toe te voegen. In 2021 zijn er daarom vier nieuwe leden toegetreten: Cathy Jager, Agnes Koops, Elmer Sterken en Charlotte Wekker.

Na zeseneenhalf jaar nam Johan Remkes afscheid als voorzitter van de Raad van Toezicht. Onder zijn voorzitterschap is het Groninger Museum zowel in financieel als in organisatorisch opzicht gegroeid. Het museum is Johan Remkes dan ook veel dank verschuldigd voor de zorgvuldige en betrokken wijze waarop hij het voorzitterschap heeft vervuld.

Jacques Wallage is op 3 december 2021 benoemd tot voorzitter van de Raad van Toezicht. Met de toetreding van de oud-burgemeester van de gemeente Groningen heeft de Raad van Toezicht opnieuw een voorzitter met een rijke politieke en bestuurlijke loopbaan.

Samenstelling

JACQUES WALLAGE (VOORZITTER)

Nevenfuncties:

- + Lid bestuur Stichting Rookpreventie Jeugd, Amsterdam
- + Gasthoogleraar Rijksuniversiteit Groningen

CATHY JAGER

- + Hoofd Bureau Collecties & Tentoonstellingen van het Rijksmuseum Amsterdam

Nevenfunctie:

- + Lid Raad van Toezicht Museum Speelklok, Utrecht

AGNES KOOPS-AUKES

- + Lid Raad van Bestuur van PwC Nederland N.V.
- + Voorzitter van PwC Accountants N.V.

SANDER PRINSEN

- + Move Fast Ventures

PROF. DR. ELMER STERKEN

- + Hoogleraar Monetaire Economie, Rijksuniversiteit Groningen
- + Speciaal Adviseur van het College van Bestuur van de Rijksuniversiteit Groningen

Nevenfuncties:

- + Voorzitter van de Beleggingscommissie MM Funds at AEGON Asset Management
- + Bestuurslid van The Coimbra Group
- + Voorzitter Raad van Toezicht van de Universiteit voor Humanistiek, Utrecht
- + Lid van de Centrale Plancommissie van het CPB

PROF. IR. NATHALIE DE VRIES

- + Founding partner MVRDV bv
- + Hoogleraar Public Building faculteit Bouwkunde TU Delft

Nevenfunctie:

- + Stadsbouwmeester Groningen

CHARLOTTE WEKKER

- + Hogeschooldocent ‘Samenlevingsopbouw’ Sociale Studies, Hanzehogeschool Groningen
- + Adviseur ‘inclusie en diversiteit’ van het College van Bestuur van de Hanzehogeschool
- + Eigenaar ‘Familiekracht@Work’ voor lezingen, advies, training, coaching rondom diversiteitsvraagstukken

Overzicht in- en uitfunctietreding

De zittingstermijn is maximaal vier jaar. Een aftredend lid van de Raad van Toezicht kan éénmaal worden herbenoemd.

NAAM	IN FUNCTIE	EINDE TERMIJN	TERMIJN
Jacques Wallage	December 2021	December 2025	Eerste termijn
Cathy Jager	Januari 2021	Januari 2025	Eerste termijn
Jacob Kielman	Juni 2013	Juni 2021	Tweede termijn
Agnes Koops-Aukes	Juni 2021	Juni 2025	Eerste termijn
Sander Prinsen	Juni 2021	Juni 2025	Eerste termijn
Johan Remkes	Juli 2015	Juli 2023	Tweede termijn
Elmer Sterken	Januari 2021	Januari 2025	Eerste termijn
Nathalie de Vries	December 2014	December 2022	Tweede termijn
Charlotte Wekker	Januari 2021	Januari 2025	Eerste termijn

Lidmaatschap en transacties

Het lidmaatschap van de Raad van Toezicht is onbezoldigd.

In 2021 zijn er geen zakelijke transacties geweest tussen de leden van de Raad van Toezicht en het Groninger Museum.

FINANCIËEL VERSLAG

Statutaire namen

- + Stichting Groninger Museum voor Stad en Lande
- + Stichting Kunstbezit en Oudheden Groninger Museum

Vestigingsplaats

- + Stichting Groninger Museum voor Stad en Lande: Groningen, KvK-nummer 02058065
- + Stichting Kunstbezit en Oudheden Groninger Museum: Groningen, KvK-nummer 41013490

Rechtsvorm

- + Groninger Museum: stichting
- + Kunstbezit en Oudheden: stichting

ANBI

Zowel de Stichting Groninger Museum voor Stad en Lande als de Stichting Kunstbezit en Oudheden Groninger Museum zijn bij de Belastingdienst aangemerkt als culturele anbi's (algemeen nut beogende instellingen). De Stichting Groninger Museum voor Stad en Lande is ingeschreven onder RSIN-nummer 2890653. De Stichting Kunstbezit en Oudheden is ingeschreven onder RSIN-nummer 805224178.

Geconsolideerde begroting 2021

De begrotingen 2021 van Stichting Groninger Museum en Stichting Kunstbezit en Oudheden Groninger Museum laten de volgende begrote resultaten zien:

Begroot resultaat Stichting Groninger Museum 2021	€ - 387.740
Begroot resultaat Stichting Kunstbezit en Oudheden 2021	€ - 90.267
Geconsolideerd begroot resultaat over 2021	€ - 477.740

De begroting van Stichting Kunstbezit en Oudheden bestaat uit afschrijvingskosten (€ 30.000), kosten Menkemaborg (€ 5.267), kosten aankoop kunstwerken (€ 5.000) en bijdrage aankopen Groninger Museum (€ 50.000).

Resultaat 2021

De geconsolideerde rekening over 2021 laat de volgende resultaten zien:

Resultaat Stichting Groninger Museum 2021	€ 180.650
Resultaat Stichting Kunstbezit en Oudheden 2021	€ 2.407.164
Geconsolideerd resultaat over 2021	€ 2.587.814

Het resultaat over 2021 is als volgt tot stand gekomen (EUR x 1.000):

Geconsolideerde rekening 2021

EIGEN INKOMSTEN	Rekening 2021	Begroting 2021	Rekening 2020
Kaartverkoop	599	2.218	1.180
Overige publieksinkomsten	93	247	116
Publieksinkomsten buitenland	10		95
Totaal publieksinkomsten	702	2.465	1.391
Sponsorinkomsten	115	160	34
Overige directe inkomsten	21	20	105
Totaal directe inkomsten	136	180	139
Indirecte inkomsten	2.601	102	100
Private middelen particulieren	47	57	57
Private middelen private fondsen	243	338	388
Private middelen goede doelen	598	490	544
Totaal bijdragen private middelen	888	885	989
Totaal eigen inkomsten	4.327	3.632	2.619
SUBSIDIES			
OCW specifieke publieksactiviteiten	270	264	
Structureel provincie Groningen	1.165	1.138	1.138
Structureel gemeente Groningen	3.781	3.781	3.747
Structureel publieke subsidie huur	442	442	442
Incidentele publieke subsidies	1.092	121	1.256
Totaal subsidies	6.750	5.746	6.583
Totale baten	11.077	9.378	9.202
LASTEN			
Personeelslasten	3.948	3.845	3.992
Huisvestingslasten	1.626	1.691	1.445
Afschrijvingen	292	302	340
Aankopen	388	225	261
Overige bedrijfskosten	2.195	3.748	3.937
Totale lasten	8.449	9.811	9.975
Saldo uit gewone bedrijfsuitoefening	2.628	-433	-773
Saldo rentebaten en rentelasten	-40	-45	-44
EXPLOITATIERESULTAAT	2.587	-478	-817

Toegepaste standaarden

De jaarrekening 2021 is opgesteld volgens het 'Handboek verantwoording cultuursubsidies instellingen 2021-2024'.

STELSELWIJZIGING

Tot en met 2020 is de jaarrekening opgesteld volgens de 'Richtlijnen voor de Jaarverslaggeving RJ640'. Vanaf 2021 is de jaarrekening opgesteld volgens het 'Handboek verantwoording cultuursubsidies 2021-2024'. De reden van deze wijziging is dat het Groninger Museum door het Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap is opgenomen in de Basisinfrastructuur 2021-2024. Dit betreft een groep culturele instellingen die rechtstreeks van het Rijk subsidie ontvangt.

Het stelsel van waardering en resultaatbepaling is ten opzichte van 2020 gewijzigd. Tot en met 2020 werden de onderhanden projecten toegerekend aan het jaar waarin meer dan 50% van de duur van het project viel. Vanaf 2021 werden onderhanden projecten, die het jaar overstijgen, naar rato toegerekend aan de duur van het project. In het oude stelsel zou het resultaat over 2021 € 2.538.012 bedragen, het eigen vermogen zou uitkomen op € 3.903.312. In de nieuwe situatie kwam het resultaat over 2021 uit op € 2.587.814, het eigen vermogen kwam in de nieuwe situatie uit op € 3.953.114.

Resultaat

Het jaar 2021 stond weer volledig in het teken van het coronavirus; alle musea in Nederland moesten door de afgekondigde lockdowns de deuren tot 5 juni 2021 sluiten. Door de extra bijdragen van het UWV (NOW 4.0), het Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap (BIS) en de gemeente Groningen ontstonden er geen liquiditeitsproblemen. Door de aanhoudende coronacrisis is de begroting 2021 eind januari 2021 ingeleverd bij de subsidiegevers met een tekort van 388.000. Begin juli heeft het Groninger Museum van de gemeente Groningen een bijdrage ontvangen van 670.000, 389.000 voor de verwachte coronaschade over 2021 en 281.000 om de algemene reserve aan te vullen.

Begin 2022 komt het bericht van de verzekering dat de geleden schade door de diefstal van het schilderij *Lentetuin, de pastorietuin te Nuenen in het voorjaar* van Van Gogh wordt vergoed. De uitkering ad € 2.500.000 wordt de eerste helft van 2022 overgemaakt naar het Groninger Museum. De vordering op de verzekering is in de jaarrekening 2021 verwerkt als bate en toegevoegd aan de bestemmingsreserves. Als het schilderij weer opduikt, dan wordt het voor het bedrag van de uitkering weer teruggekocht van de verzekering.

Gespecificeerd zag het geconsolideerde resultaat over 2021 er als volgt uit:

Geconsolideerd resultaat 2021	€ 2.587.814
Uitkering verzekering diefstal <i>Lentetuin, de pastorietuin te Nuenen in het voorjaar</i> van Vincent van Gogh	€ 2.500.000
Geconsolideerd resultaat voor uitkering verzekering	€ 87.814

Bovenstaande feiten zijn verwerkt in de geconsolideerde balans 2021. De cijfers van de geconsolideerde rekening 2021 en de geconsolideerde balans 2021 zijn ontleend aan het gecontroleerde jaarrapport 2021.

Ontwikkelingen 2022

COVID-19 EN DE CONSEQUENTIES VOOR DE BEGROTING 2022

De begroting van 2022 gaat uit van 200.500 bezoekers waarvan 153.000 betalende. Medio december 2021 moest het Groninger Museum sluiten en op 26 januari 2022 mogen de deuren weer open. De gederfde inkomsten door deze sluiting zijn geprognosticeerd op € 208.799 voor 2022. Eind februari 2022 krijgt het Groninger Museum bericht van het Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap dat er een extra subsidie van € 87.500 in het kader van coronasteunpakket 5 wordt overgemaakt. Het Groninger Museum is in overleg met de gemeente en provincie Groningen over het restant van de gederfde inkomsten. Zij hebben aangegeven om gezamenlijk hiervoor een oplossing te vinden.

PRIJSSTIJGINGEN

Het afgelopen jaar zijn de prijzen voor energie gestegen. Het Groninger Museum heeft in augustus 2021 de prijzen voor 2022 vastgelegd. Voor de gaslevering betekent dit, op basis van de gegevens van 2021, een verhoging van circa € 20.000. Voor de levering van electriciteit over 2022 betekent dit een verhoging van circa € 40.000. In de begroting van 2022 is grotendeels rekening gehouden met de stijgende energiekosten.

Verder wordt het Groninger Museum geconfronteerd met prijsstijgingen over de hele linie van gemiddeld 5% tot uitschieters van maximaal 25%. De operationele kosten zullen door deze ontwikkelingen in 2022 stijgen.

Geconsolideerde begroting 2022

De basis voor de geconsolideerde begroting 2022 zijn de Cultuurnota 2021-2028 van de gemeente en de provincie Groningen en het Groninger Museum Beleidsplan 2021-2028. In de geconsolideerde begroting 2022 is rekening gehouden met een bezoekersaantal van 200.500 waarvan 153.000 betalende. De subsidies van de gemeente en de provincie zijn geïndexeerd met de Consumenten Prijs Index 2020 (CPI) die 1,28% bedraagt.

Geconsolideerde balans 2021

	2021		2020	
VASTE ACTIVA				
Immateriële vaste activa	35		63	
Materiële vaste activa	1.771		1.935	
Vaste activa		1.806		1.998
VLOTTENDE ACTIVA				
Voorraden	136		132	
Vorderingen	3.230		915	
Overlopende activa	613		222	
Liquide middelen	981		1.004	
Vlottende activa		4.960		2.273
Totaal activa		6.766		4.271
EIGEN VERMOGEN				
Algemene reserve	300		219	
Bestemmingsreserve	2.691		184	
Bestemmingsfondsen	962		962	
Eigen vermogen		3.953		1.365
Voorzieningen	627		690	
		627		690
Langlopende schulden	511		607	
		511		607
Kortlopende schulden	1.674		1.609	
		1.674		1.609
TOTAAL PASSIVA		6.766		4.271

Geconsolideerde begroting 2022

EIGEN INKOMSTEN	Begroting 2022	Rekening 2021	Rekening 2020
Kaartverkoop	1.586	599	1.180
Overige publieksinkomsten	279	93	116
Publieksinkomsten buitenland	0	10	95
Totaal publieksinkomsten	1.865	702	1.391
Sponsorinkomsten	165	115	34
Overige directe inkomsten	20	21	105
Totaal directe inkomsten	185	136	139
Indirecte inkomsten	253	2.601	100
Private middelen particulier	57	47	57
Private middelen private fondsen	259	243	388
Private middelen goede doelen	510	598	544
Totaal bijdragen private middelen	826	888	989
Totaal eigen inkomsten	3.129	4.327	2.619
SUBSIDIES			
OCW regeling specifieke publieksactiviteiten	276	270	
Structureel provincie Groningen	1.179	1.165	1.138
Structureel gemeente Groningen	3.829	3.781	3.747
Structureel publieke subsidie overig	442	442	442
Incidentele publieke subsidies	75	1.092	1.256
Totaal subsidies	5.801	6.750	6.583
Totale baten	8.930	11.077	9.202
LASTEN			
Personeelslasten	3.965	3.948	3.992
Huisvestingslasten	1.665	1.626	1.445
Afschrijvingen	284	292	340
Aankopen	234	388	261
Overige bedrijfskosten	2.724	2.195	3.937
Totale lasten	8.872	8.449	9.975
Saldo uit gewone bedrijfsuitoefening	58	2.628	-773
Saldo rentebaten en rentelasten	-43	-40	-44
EXPLOITATIERESULTAAT	15	2.587	-817

Risicomanagement

Het afgelopen jaar heeft het managementteam een risicoanalyse (risicomatrix) opgesteld met ruim 50 aandachtspunten. Risicomanagement wordt vanaf 2022 een integraal onderdeel van het gevoerde beleid. In de risicomatrix wordt aangegeven waar de risico's zich voordoen en welke beheersmaatregelen er zijn of worden genomen om de gevolgen zoveel mogelijk te beperken. De besproken risico's variëren en zijn onder andere: het aantal bezoekers in relatie tot de ontvangen entreegelden, fraude, extreem weer en het risico van veranderende wet- en regelgeving. De risicomatrix wordt vanaf heden jaarlijks door het managementteam geactualiseerd en met de Raad van Toezicht gedeeld.

Bezoldiging directie c.q. Raad van Toezicht

Andreas Blühm is algemeen directeur/bestuurder van de stichting, de bezoldiging ziet er als volgt uit:

	2020	2021
Aanvang en einde functievervulling	01/01 - 31/12	01/01 - 31/12
Omvang dienstverband in fte	1,0	1,0
Dienstbetrekking	ja	ja
Beloning	€ 166.665	€ 168.626
Beloning betaalbaar op termijn	€ 22.099	€ 23.698
Totaal bezoldiging	€ 188.764	€ 192.324

Esther Moesker is zakelijk directeur/bestuurder van de stichting, de bezoldiging ziet er als volgt uit:

	2020	2021
Aanvang en einde functievervulling	01/01 - 31/12	01/01 - 31/12
Omvang dienstverband in fte	1,0	1,0
Dienstbetrekking	ja	ja
Beloning	€ 23.312	€ 102.693
Beloning betaalbaar op termijn	€ 4.550	€ 19.057
Totaal bezoldiging	€ 27.862	€ 121.750

Het Groninger Museum valt onder de Wet Normering Topinkomens (WNT). De Raad van Toezicht houdt bij het vaststellen en aanpassen van de bezoldiging van het bestuur rekening met de maximumbeloning conform de WNT. Het individuele WNT-maximum is voor 2021 vastgesteld op € 209.000. De functie voorzitter (normbedrag 15% is € 31.350) en de leden van de Raad van Toezicht (normbedrag is 10% is € 20.900) is onbezoldigd. De voorzitter en leden van de Raad van

Toezicht ontvangen een onbelaste vergoeding voor eventuele reizen verblijfkosten. De bezoldiging van de directie staat in verhouding tot de omvang van de organisatie en de aard van de werkzaamheden. Het Groninger Museum is vanaf 1 juli 2017 aangesloten bij de Museum CAO. Naast de hiervoor genoemde topfunctionarissen zijn er geen overige functionarissen die in 2021 een bezoldiging boven het individuele WNT-maximum hebben ontvangen. Er zijn in 2021 geen ontslaguitkeringen betaald aan overige functionarissen die op grond van de WNT dienen te worden vermeld of die in eerdere jaren op grond van de Wet openbaarmaking uit publieke middelen gefinancierde topinkomens (Wopt of WOPT) of WNT vermeld zijn of vermeld hadden moeten worden.

Continuïteit

Per 25 februari 2022 vervallen alle extra restricties en maatregelen voor musea om het verspreiden van het coronavirus tegen te gaan.

Het geconsolideerde resultaat over 2021 komt uit op € 2.587.814. Het resultaat is inclusief de eenmalige uitkering van de verzekering voor de geleden schade van de diefstal van het schilderij *Lentetuin, de pastorietuin te Nuenen in het voorjaar* van Vincent van Gogh ad € 2.500.000. Het bedrag van de uitkering van de verzekering wordt verantwoord in een bestemmingsreserve. Als het schilderij terug wordt gevonden dan wordt de verzekeringsmaatschappij eigenaar. Het Groninger Museum is in dat geval voornemens het schilderij terug te kopen van de verzekeringsmaatschappij tegen hetzelfde bedrag als de uitkering.

De programmering voor de beleidsperiode 2021-2024 geeft reden tot optimisme. De tentoonstellingen *Gianni Versace Retrospective* en *Van Gogh en Groningen* hebben het in zich om publiekstrekking te worden. Daarnaast komt de tentoonstelling *The Rolling Stones – Unzipped* terug naar Groningen. Gezien het succes in 2020 zijn de vooruitzichten gunstig.

De aanvraag van het Groninger Museum in het kader van de Cultuurnota 2021-2028 is gehonoreerd en het Groninger Museum is opgenomen in de Kadernota Cultuur van de gemeente Groningen *Kunst en cultuur voor iedereen* en in de cultuurnota van de provincie Groningen *Wij zijn cultuur!* De aanvraag van de subsidie in het kader van de landelijke culturele basisinfrastructuur 2021-2024 is ook gehonoreerd. Voor de periode van 2021-2024 wordt jaarlijks een subsidie verleend van € 264.173.

Op basis van bovenstaande feiten is de conclusie dat de continuïteitsveronderstelling aanvaardbaar is.

GRAFFITI IN GRONINGEN
20 NOVEMBER 2021 T/M 6 FEBRUARI 2022

COLOFON

TEKSTBIJDRAGEN

NADIA ABDELKAUI (NA)
 HARRY ARLING (HA)
 JEANINE BEKKER
 LISSE DE BIE
 ANDREAS BLÜHM (AB)
 WILLEMEN BOUWERS
 ANNETJE DE BOO
 SANDER DAAMS
 PETER DICKE (PD)
 ROB DIJKSTRA
 ADEMIK GERRITSMA
 SASKIA VAN HIJUM
 FEMKE HOGERDIJK
 HENK JELIJS
 EGGE KNOL (EK)
 CHRIS MEDDINGS (CM)
 ESTHER MOESKER
 MURIEL RAMUZ (MR)
 GEA SCHENK
 RUUD SCHENK (RS)
 GEERT SLAGTER
 GEERTJE SMEDING
 KARINA SMRKOVSKY
 MARLON STEENSMA (MS)
 FRANKE STEFFENS
 FEIKO TUINSTR
 DORIEN VRIELING (DV)
 JACQUES WALLAGE
 REGINA ZWAAGSTRA

COÖRDINATIE

FRANKE STEFFENS

EINDREDACTIE

ANDREAS BLÜHM
 ESTHER MOESKER
 KARINA SMRKOVSKY
 FRANKE STEFFENS

GRAFISCH ONTWERP

EEFJE KLEIJWEG
 RUDO MENGE

FOTOGRAFIE

HEINZ AEBI
 FLORIS HEUER
 CHRISTOPHER SMITH
 CORNÉ SPARIDAENS
 ARJAN VERSCHOOR
 SIESE VEENSTRA

COVERBEELD

VOORZIJDE:
 KINDERBIËNNALE, GIMAY
 FOTO: CHRISTOPHER SMITH

ACHTERZIJDE:
 PRONKJEWAILS, DESIGN UIT HEDEN EN VERLEDEN
 FOTO: HEINZ AEBI

GRONINGER MUSEUM

MUSEUMEILAND 1
 POSTBUS 90
 9711 ME GRONINGEN
 +31 (0)50 3666 555

De redactie heeft getracht alle rechthebbenden van de afbeeldingen te achterhalen. Mocht u menen dat u ten onrechte niet bent geraadpleegd en/of vermeld, neem dan contact op met het Groninger Museum: info@groningermuseum.nl

